

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΟΔ.ΓΕΝ.30 - 02
ΟΔΗΓΟΣ DOING BUSINESS ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΥΝΗΣΙΑ 2016 - 2017**

Περιεχόμενα

1	ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ	3
2	ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	4
3	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΥΝΗΣΙΑΣ	5
4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ	8
5	ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΥΝΗΣΙΑ	8
6	ΤΥΝΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	26
7	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	26
8	ΧΡΗΣΙΜΕΣ – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	27
9	ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ - ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ.....	30
10	ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΥΝΗΣΙΑΣ	36
11	ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΤΥΝΗΣΙΑΣ 2013 – 2015.....	39
12	ΤΥΝΗΣΙΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	46
13	ΑΓΟΡΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	48
14	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ -	48
15	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΥΝΗΣΙΑ.....	51
16	ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	53

1 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ

Στοιχεία γεωγραφίας και πληθυσμού

Έκταση	162.155 km ²
Κλίμα	Μεσογειακό. 11,4 °C το χειμώνα και 29,3 °C το καλοκαίρι
Ωρα	GMT + 1 - η Τυνησία, σε σχέση με την Ελλάδα, βρίσκεται μια ώρα πίσω τους χειμερινούς μήνες και δυο ώρες πίσω τους καλοκαιρινούς
Πρωτεύουσα	Τύνιδα (2,5 εκ. κάτοικοι)
Κύριες πόλεις	Sfax, Sousse, Bizerte, Kairouan, Gabès
Γλώσσες:	Αραβικά (επίσημη γλώσσα) - μεγάλο μέρος του πληθυσμού μιλάει Γαλλικά.
Πληθυσμός (2012)	11,154 εκ.
Αστικός πληθυσμός	66,4 %
Ενεργός πληθυσμός	36,5 %
Ποσοστό αναλφαβητισμού	17,2 %
Προσδόκιμο ζωής	75 έτη

Πηγές: Φορέας Προώθησης Επενδύσεων Τυνησίας / Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας (Foreign Investment Promotion Agency – FIPA http://www.investintunisia.tn/Fr/la-tunisie-en-bref_11_210).

Η Τυνησία διαθέτει τα ακόλουθα **εμπορικά λιμάνια**: Τύνιδα-La Goulette, Rades, Bizerte, Sousse, Sfax (δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Τύνιδας), Gabes και Zarzis. Η περιοχή Skhira είναι λιμάνι εκφόρτωσης πετρελαίου. Στις περιοχές Bizerte και Zarzis είναι εγκατεστημένες ζώνες ελευθέρων συναλλαγών.

Η Τυνησία διαθέτει τα ακόλουθα **διεθνή αεροδρόμια**: Tunis-Carthage (10 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα), Monastir-Habib Bourguiba, Djerba-Zarzis, Tozeur-Nefta, Sfax-Thyna, Tabarka, Gafsa-Ksar και πρόσφατα το Διεθνές Αεροδρόμιο της Enfidha. Η απευθείας πτήση Τύνιδα – Αθήνα – Τύνιδα της

TunisAir διεκόπη στις 20/1/2013.

Η κρατική εταιρία Société Nationale des Chemins de Fer Tunisiens (SNCFT), είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία του **σιδηροδρομικού δικτύου**. Η TransTu (Société de Transport de Tunis) είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία των αστικών συγκοινωνιών και των λεωφορείων στην πόλη της Τύνιδας.

2 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

	2011	2012	2013	2014	2015
Πληθυσμός (σε εκατ.)	10,6	10,921	11	11,1	11,1
Όνομαστικό ΑΕΠ (σε δισεκ. τунησιακά δηνάρια-TND)	64,56	71,332	75,646	80,510	80,378
Αύξηση του ΑΕΠ (%)	-1,8	3,6	2,8	2,7	1
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (US\$ σε PPP)	10.163	10.644	10.977	11.130	11.194
Καταγεγραμμένη ανεργία (% και κατά μέσο όρο)	18,3	17,4	15,8	14,9	15
Δημόσιο Χρέος ως % του ΑΕΠ	44,6	46,1	46,2	50,8	54,6
Συναλλαγματική ισοτιμία Ευρώ - Διναρίου	1,96	2,01	2,16	2,26	2,18
Μέσος ετήσιος πληθωρισμός (%)	3,5	5,6	6,1	5,5	5,5
Εξωτερικό χρέος (σε δισεκ. US\$)	22,850	25,475	26,797	26,405	25,456
Εξαγωγές αγαθών (σε δισεκ. US\$) fob	17,876	17,071	17,034	16,841	14,159
Εισαγωγές αγαθών (σε δισεκ. US\$) fob	22,623	23,102	22,860	23,403	19,103
Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου (σε δισεκ. US\$)	4,747	6,031	5,826	6,562	4,945
Διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα (δισεκ. US\$)	7,457	8,360	7,447	7,395	7,085*

Κατά μέσο όρο, το 6,4% του ΑΕΠ δαπανάται σε προγράμματα κοινωνικής προστασίας και εργασίας, συντάξεις, παροχές μητρότητας και επιδόματα αναπηρίας και έκτακτη δανειοδότηση προς για τα νοικοκυριά. Το 19% του ΑΕΠ προορίζεται για την παροχή υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης και άλλες κοινωνικές δαπάνες. Το ποσοστό των εργαζομένων που απασχολούνται στην παραοικονομία ξεπερνάει το 45% του συνόλου των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα. Οι δημόσιες επενδύσεις (2015) ως ποσοστό του Α.Ε.Π. ανήλθαν σε ποσοστό 4,2%.

Προβλήματα τунησιακής οικονομίας: πολιτική αστάθεια, ελλείμματα, χρέος, πληθωρισμός, ανεργία, κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες μεταξύ των περιφερειών αύξηση βασικού μισθού, θέματα ασφαλείας. εξαγωγική βιομηχανία χαμηλής προστιθέμενης αξίας, προβληματικός τραπεζικός τομέας (κυρίως οι κρατικές τράπεζες) οικονομική ανάκαμψη με αργούς ρυθμούς της ΕΕ, του κυριότερου εμπορικού εταίρου της Τунησίας. Τα συναλλαγματικά αποθέματα παρουσιάζουν πτωτικές τάσεις εξ αιτίας της νομισματικής παρέμβασης για τη στήριξη του διναρίου, της διεύρυνσης του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, των δυσκολιών στην χρηματοδότηση, της στασιμότητας των τουριστικών εσόδων, της μείωσης των άμεσων ξένων επενδύσεων. Το δημόσιο χρέος της

Τυνησίας παραμένει βιώσιμο μεσοπρόθεσμα επηρεάζεται όμως από την ισοτιμία του δηναρίου με το δολάριο και το ευρώ.

Τον Ιούνιο του 2013 εγκρίθηκε η παροχή δανείου από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) προς την Τυνησία, υπό προϋποθέσεις (stand-by arrangement), ύψους **1,7 δισεκ. δολαρίων** (περίπου 2,7 δισεκ. δηναρίων) με χαμηλό επιτόκιο της τάξης του 1,5%. Σε παρουσίαση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Οικονομικού Διαλόγου Τυνησίας – Ε.Ε. τον Μάρτιο του 2014 στέλεχος της Κεντρικής Τράπεζας Τυνησίας τόνισε ότι η προσφυγή στο ΔΝΤ έχει ως στόχο **η Τυνησία να ανακτήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών, να αντλήσει επιπλέον κεφάλαια από τους διεθνείς δανειστές της και ταυτόχρονα να προστατεύσει τον ευάλωτο πληθυσμό.** Η Κεντρική Τράπεζα θεωρεί ότι το χαμηλό επιτόκιο θα επιτρέψει στη χώρα να καλύψει τις ανάγκες της και να διατηρήσει μακροοικονομική σταθερότητα. Τον Μάιο του 2015 το Ταμείο ενέκρινε αίτημα της Τυνησίας για επτάμηνη παράταση λήξης της Συμφωνίας έως 31/12/2015. Κλιμάκιο του ΔΝΤ ολοκλήρωσε την έκτη αξιολόγηση τον Αύγουστο του 2015 (εκταμίευση 301,6 εκατ. δολαρίων) επισημαίνοντας την "ικανοποιητική" πρόοδο της χώρας. Το κλιμάκιο επέστρεψε 9-18/12/2015. Οι τυνησιακές αρχές εξέφρασαν ενδιαφέρον για ένα διάδοχο πρόγραμμα. Στο πλαίσιο των συμφωνιών με το ΔΝΤ και την Ε.Ε. (παροχή μακρο-οικονομικής βοήθειας) η Τυνησία καλείται να ακολουθήσει αυστηρή δημοσιονομική πολιτική και να προβεί σε μεταρρυθμίσεις π.χ. στον εργασιακό τομέα και στους τομείς που άπτονται της προσέλκυσης επενδύσεων, και να λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση της παραοικονομίας (η οποία εκτιμάται ότι υπερβαίνει το μισό τυνησιακό ΑΕΠ).

3 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΥΝΗΣΙΑΣ

Στις 17/7/1995 η Τυνησία υπέγραψε τη **Συμφωνία Σύνδεσης** (Association Agreement) με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελεύθερου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα). Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα, εκτός ολίγων περιπτώσεων, έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή – οι εισαγωγές τους στην Τυνησία επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς 36%.

Η σύναψη της Συμφωνίας **ALECA** (Accord de Libre-Echange Approfondi et Complet - Σφαιρική και σε βάθος συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών) μεταξύ Ε.Ε.-Τυνησίας αποτελεί έναν από τους στόχους της προνομιακής εταιρικής σχέσης (Partenariat Privilegié) την οποία συμφώνησαν Ε.Ε. – Τυνησία στις 19/11/2012. Η Συμφωνία αφορά τους ακόλουθους τομείς: υπηρεσίες, προστασία των επενδύσεων, κατάργηση των διακρίσεων μεταξύ Τυνησίων και Ευρωπαίων επενδυτών, **μείωση/κατάργηση δασμών σε εισαγωγές προϊόντων γεωργίας και αλιείας**, απλοποίηση τελωνειακών διαδικασιών, αμοιβαία αναγνώριση των πιστοποιητικών που συνοδεύουν τα εμπορεύματα, πνευματική ιδιοκτησία, προστασία και **αμοιβαία αναγνώριση ΠΟΠ και ΠΓΕ**, μηχανισμούς για την αποτελεσματική εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συμφωνία. Στις 13 Οκτωβρίου 2015 παρουσία της Επιτρόπου Εμπορίου της ΕΕ κας Cecilia Malmström άρχισαν οι διαπραγματεύσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης - Τυνησίας και ακολούθησαν προκαταρκτικές συζητήσεις (19 - 22 Οκτωβρίου 2015).

Από 1/1/2016 η Τυνησία συμμετέχει πλήρως στο πρόγραμμα της Ε.Ε. **Horizon 2020** για την Έρευνα και την Καινοτομία.

Τον Ιούλιο του 2014 υπεγράφη συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΓΔΕ) για την αναγνώριση των **ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας** και την απλούστευση των διαδικασιών προστασίας των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Τυνησία. Συνεχίστηκε η προσαρμογή της τυνησιακής νομοθεσίας ενόψει των διαπραγματεύσεων της **συμφωνίας για τις προδιαγραφές συμμόρφωσης των βιομηχανικών προϊόντων** (l'accord sur l'évaluation de la conformité des produits industriels - ACAA) στους τομείς προτεραιότητας (ηλεκτρικά, ηλεκτρονικά προϊόντα και δομικά υλικά).

Η υπογραφή της συμφωνίας **Open Skies** μεταξύ Ε.Ε. – Τυνησίας (οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται) θα έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση της υποχρέωσης οι αεροπορικές εταιρίες να πραγματοποιούν δρομολόγια μόνο από και προς το κράτος-μέλος όπου διατηρούν την έδρα τους προς τυνησιακούς προορισμούς και τη δραστηριοποίηση εταιριών low cost. Επισημαίνονται τα αντικρουόμενα συμφέροντα ξενοδόχων και τουριστικών πρακτόρων – οι τελευταίοι φοβούνται ότι εξ αιτίας του ανταγωνισμού από τις εταιρίες low cost θα χάσουν πελάτες από την ενοικίαση των charter και θα σταματήσουν οι προνομιακές τιμές με τις οποίες κλείνουν τα δωμάτια στα ξενοδοχεία (διαθέτουν τουριστικά πακέτα charter+ξενοδοχείο) επειδή οι τουρίστες θα κλείνουν οι ίδιοι τις πτήσεις τους στο διαδίκτυο.

Η Τυνησία είναι, μεταξύ άλλων, μέλος του **Ο.Η.Ε., της Ένωσης Αραβικών Κρατών, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO)**. Στην Τυνησία υπάρχουν γραφεία αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΗΕ, της Αφρικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης, της Παγκόσμιας Τράπεζας, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development -EBRD).

Διμερείς Συμφωνίες οικονομικού περιεχομένου: Η Τυνησία έχει συνάψει συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με πολλές χώρες, μεταξύ των οποίων και την **Τουρκία**. Έχει υπογράψει τη Συμφωνία **Agadir** (2004), η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία ζώνης ελευθέρων συναλλαγών με την Αίγυπτο, την Ιορδανία και το Μαρόκο. Η Τυνησία, έχει υποστηρίξει την **Ένωση του Αραβικού Μαγκρέμπ** (UMA – Union du Maghreb Arab) μαζί με την Αλγερία, το Μαρόκο, τη Μαυριτανία και τη Λιβύη η οποία προβλέπει ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των μελών της με ορισμένες εξαιρέσεις.

Όσον αφορά την **Αλγερία**, έχει σημειωθεί πρόοδος προς την κατεύθυνση εφαρμογής της εμπορικής συμφωνίας μεταξύ των δυο χωρών η οποία **υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2008**.

Στην Τυνησία δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας η Banque Africaine de Developpement (BAD), η Παγκόσμια Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και σύντομα η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη. Εκτός από την Ε.Ε., οι ΗΠΑ, η Γαλλία (Agence Français de Developpement), η Γερμανία (GiZ), η Ισπανία, η Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία επίσης δραστηριοποιούνται στη χώρα.

Εισαγωγές – Εξαγωγές Τυνησίας 2012 – 2015

	2011	2012	2013	2014	2015	Μετ. κατ' αξία 15/14
Εξαγωγές Τυνησίας	25091,9	26547,7	27701,2	28406,7	27607,2	-2,81%
Εισαγωγές Τυνησίας	33695,4	38178	39505,5	42042,6	39654,8	-5,67%
Όγκος Συναλλαγών	58787,3	64725,7	67206,7	70449,3	67262	-4,5%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-8603,5	-11630,3	-11804,3	-13635,9	-12047,	

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας, Αξία σε εκατ. δηνάρια Τυνησίας - στοιχεία για το 2015 προσωρινά και κατά προσέγγιση

Κυριότερες προμηθεύτριες χώρες (2015) κατά εμπορευματική αξία: Γαλλία, Ιταλία, Κίνα, Γερμανία, Ισπανία, Ρωσία, Αλγερία. Κυριότερες χώρες προορισμού τυνησιακών προϊόντων (2014): Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία, Ισπανία, Αλγερία, Λιβύη, βλ.συνημμένο αρχείο της Τυνησιακής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Κύρια προϊόντα εξαγωγών Τυνησίας (2015) σε διψήφιο Κωδικό Συνδυασμένης Ονοματολογίας (ΚΣΟ): μηχανές και εξαρτήματα, ορυκτά καύσιμα και παράγωγα αυτών, ενδύματα και συμπληρώματα ενδύματος, πλεχτά, υποδήματα, ηλεκτρικές συσκευές και ηλεκτρολογικό υλικό, λέβητες, λιπάσματα και ανόργανα χημικά προϊόντα (κυρίως φωσφορικό οξύ), πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα.

Κύρια προϊόντα εισαγωγών (2015): ορυκτά καύσιμα και λάδια, μηχανές, λέβητες, γεωργικά μηχανήματα, πλαστικές ύλες, δημητριακά (σκληρό και μαλακό σιτάρι, κριθάρι, αραβόσιτο), φυτικά έλαια, ζάχαρη, νήματα, φάρμακα, ιατρικές συσκευές, τεχνουργήματα από σίδηρο και χάλυβα, χαλκός και τεχνουργήματα, μέρη ενδυμάτων, σπόροι, χημικά προϊόντα, οχήματα, γεωργικός εξοπλισμός, ξυλεία, χημικά προϊόντα, καπνά, είδη πλαστουργίας, καλώδια, αλουμίνιο, χαλκό, μηχανήματα, είδη κρουνοποιίας, είδη τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής. Οι εισαγωγές δημητριακών γίνονται σποραδικά και ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα.

Η χώρα έχει περιορισμένο απόθεμα πετρελαίου και φυσικού αερίου που καλύπτουν μικρό μέρος των αναγκών της. Διαθέτει **περιορισμένες δυνατότητες διύλισης πετρελαίου** και για το λόγο αυτό εξαγει αργό πετρέλαιο για να ακολουθήσει η εισαγωγή παραγώγων του. **Οι εξαγωγές ηλεκτρολογικού υλικού** (industrie électrique et électronique) και εξαρτημάτων μηχανών (mécanique) αποτελούνται κυρίως από καλώδια, μετασχηματιστές, διακόπτες, ρελέ, ολοκληρωμένα κυκλώματα. Τα **έτοιμα ενδύματα** αποτελούν ένα από τα κύρια εξαγόμενα προϊόντα της χώρας, λόγω των ξένων επενδύσεων που έχουν γίνει στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας. Τυνησία αντιμετωπίζει ανταγωνισμό από ασιατικές χώρες χαμηλού εργατικού κόστους π.χ. Κίνα και Βιετνάμ, ενώ οι συνδικαλιστικές διεκδικήσεις, οι καταλήψεις και οι απεργίες μετά την καθεστωτική αλλαγή της 14ης Ιανουαρίου 2011 οδήγησαν **εταιρίες σε μετεγκατάσταση σε άλλες χώρες, όπως στο Μαρόκο**.

Η ΕΕ παραμένει ο σημαντικότερος **εμπορικός εταίρος** της χώρας – ο όγκος συναλλαγών ανήλθε σε 20,3 δισεκ. ευρώ το 2015, το 62,8% των εμπορικών συναλλαγών της χώρας αφορά την Ε.Ε.: Το 2015 η Ε.Ε. απορρόφησε το 71% των τυνησιακών εξαγωγών (74,6% το 2014) περίπου των τυνησιακών εξαγωγών. Οι εισαγωγές της ΕΕ από την Τυνησία αποτελούνται κυρίως από μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών (40,6%), είδη κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (23,9%) και γεωργικά προϊόντα (8,5%). Οι εξαγωγές της ΕΕ προς την Τυνησία αφορούν κυρίως μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών (36,4%), είδη κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (12,1%), καύσιμα και προϊόντα εξόρυξης (10,4%), χημικά προϊόντα (8,1%). Η Τυνησία το 2015 βρίσκεται στην 32η θέση όσον αφορά την κατάταξη των εμπορικών εταίρων της ΕΕ και αντιπροσωπεύει το 0,6% του συνολικού εμπορίου της ΕΕ. Το 85% των ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Τυνησία είναι ευρωπαϊκών συμφερόντων (περίπου 3.000 επιχειρήσεις, 315.000 θέσεις εργασίας). Οι τυνησιακές αρχές επιδιώκουν τη διαφοροποίηση των εμπορικών εταίρων της χώρας και την ενδυνάμωση των διπλωματικών και οικονομικών σχέσεων και με άλλους εταίρους (π.χ. Ρωσία, Τουρκία, Ινδία, κλπ).

4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Βλ. Οικονομικές Εκθέσεις Γραφείου Ο.Ε.Υ.Τύνιδας, www.agora.mfa.gr.

5 ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΥΝΗΣΙΑ¹

Για την προσέλκυση επενδύσεων, η χώρα προβάλλει τη στρατηγική της θέση, το φθινό εργατικό κόστος και, την καλή θέση της στους διεθνείς πίνακες ανταγωνιστικότητας και διαφθοράς.

Ο μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στην Τυνησία είναι η British Gas, η οποία έχει επενδύσει στον τομέα του φυσικού αερίου περίπου 650 εκ. Η τουρκική εταιρία TAV έχει επενδύσει 550 εκ.ευρώ για την κατασκευή του Διεθνούς Αεροδρομίου της Enfidha του οποίου η διαχείριση της έχει παραχωρηθεί για 40 χρόνια. Μεγάλες επενδύσεις έχουν πραγματοποιήσει στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρονικής οι εταιρίες Lucent, Lacroix Electronique, Sagem, Alcatel, Stream, Siemens, Philips, Thomson, στον τομέα του αυτοκινήτου και των ανταλλακτικών οι Draxlmaier, Valeo, Toyota Tsusho, Pirelli, στα είδη διατροφής οι εταιρίες 3 Suisses, Danone και στην αεροναυπηγική οι Zodiac Aerospace, Eurocast, SEA Latelec. Ενδεικτικά, αναφέρονται αμερικάνικες εταιρίες που έχουν παρουσία στην Τυνησία: Cisco, Coca-Cola, Hewlett-Packard, Microsoft, Pfizer, Sara Lee.

Η **Παγκόσμια Τράπεζα** επικεντρώνεται στη χρηματοδότηση έργων σε τομείς όπως το περιβάλλον, ο χρηματοπιστωτικός τομέας, οι αποκρατικοποιήσεις, το οδικό δίκτυο, αρδευτικά έργα και φράγματα. Η **Αφρικανική Τράπεζα Επενδύσεων** επίσης χρηματοδοτεί έργα στην Τυνησία που αφορούν το φυσικό αέριο, το οδικό δίκτυο, και το Διεθνές

¹ Οι πληροφορίες για την εγκατάσταση και τη φορολόγηση ξένων εταιριών στην Τυνησία βασίζονται στις ισχύουσες κατά τη σύνταξη του παρόντος διατάξεις και δεν υποκαθιστά την πλήρη σχετική νομοθεσία την οποία οφείλουν να προμηθεύονται οι ενδιαφερόμενοι (πληροφορίες: Foreign Investment Promotion Agency FIPA <http://www.investintunisia.tn>).

Αεροδρόμιο της Endfidha. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ιαπωνικό Ταμείο Οικονομικής Ανάπτυξης έχουν χρηματοδοτήσει έργα υποδομής και επαγγελματικής κατάρτισης.

Η Τυνησία καταβάλλει προσπάθειες να εδραιωθεί στην **αεροναυπηγική**. 40 περίπου εταιρίες έχουν εγκατασταθεί στην Τυνησία με δραστηριότητες σε αυτόν τον τομέα, κυρίως γαλλικές και μια αμερικανική σε τομείς όπως η συντήρηση αεροσκαφών. Η Τυνησία ενθαρρύνει τις ΑΞΕ σε τηλεφωνικά κέντρα, την ηλεκτρονική, την αεροναυπηγική, τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων και την υφαντουργία.

Τον Απρίλιο του 2011, ο φορέας Προώθησης Επενδύσεων στην Τυνησία (Foreign Investment Promotion Agency – FIPA) ανακοίνωσε πρόσθετα κίνητρα για προσέλκυση επενδύσεων στο εσωτερικό της χώρας. Τα κίνητρα αυτά αφορούν μεταξύ άλλων, ανάλογα με την περιοχή της επένδυσης, φοροαπαλλαγές, απαλλαγές, για ορισμένο χρονικό διάστημα από τις εργοδοτικές εισφορές για την ασφάλιση των εργαζομένων, χρηματοδότηση του συνολικού ύψους της επένδυσης.

Στην Τυνησία λειτουργούν σήμερα δύο **Ζώνες Ελευθέρου Εμπορίου**, η μία στην πόλη Bizerte (60 χιλιόμετρα απόσταση από το αεροδρόμιο της Τύνιδας) και η άλλη στην πόλη Zarzis (50 χιλιόμετρα απόσταση από το αεροδρόμιο της νήσου Djerba). Στις εταιρείες που είναι εγκατεστημένες στις δύο αυτές περιοχές επιτρέπονται **προσωρινές εισαγωγές αγαθών, χωρίς δασμούς με σκοπό την επεξεργασία και επανεξαγωγή τους**. Με ορισμένες εξαιρέσεις, οι εταιρείες που εγκαθίστανται στις ζώνες αυτές έχουν τα ίδια πλεονεκτήματα με τις καθόλα εξαγωγικές εταιρείες. Η Τυνησία διαθέτει **τεχνολογικά πάρκα (ή «τεχνοπόλεις»)** τα οποία συγκεντρώνουν παραγωγή, χώρους έρευνας και τεχνολογικής καινοτομίας, εκπαίδευση στελεχών και στήριξη των εξαγωγικών προσπαθειών των επιχειρήσεων:

- [pôle El-Ghazala des technologies de la communication](#) (τεχνολογίες επικοινωνιών)
- [le Technopôle de Borj Cédria](#), (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ύδατα, περιβάλλον, βιοτεχνολογία)
- [le Biotechpole Sidi Thabet](#) (φυσική – χημεία – πυρηνική τεχνολογία, βιοτεχνολογία και φαρμακευτικές βιομηχανίες)
- [Le technopôle de Sousse](#) (μηχανική, ηλεκτρονική, πληροφορική)
- [le Technopôle de Sfax](#) (πληροφορική, multimédia, νέες τεχνολογίες)
- [le Pôle de Compétitivité Monastir-El Fejja](#), (κλωστοϋφαντουργία)
- le Technopôle de Bizerte (γεωργία – τρόφιμα: ελαιουργία, κονσέρβες θαλασσινών, γαλακτοκομικά-τυροκομία, καλλιέργεια δημητριακών, γεώμηλα, φρούτα και λαχανικά, κονσέρβες, κ.α.)
- Pôle Industriel et Technologique de Gabès (Pol.i.tech-Gabès)(ύδατα, χημεία-περιβάλλον, ανακύκλωση απορριμμάτων, αξιοποίηση πόρων, προϊόντα από τις οάσεις, δομικά υλικά, οικολογικά υλικά, γεωθερμία, αγροτουρισμός, λαϊκή τέχνη.

- Rôle de Compétitivité de Gafsa "PCG" (επιμόρφωση, έρευνα, ανάπτυξη, καινοτομία).

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?mcat=16&mrub=157>

Στην Τυνησία λειτουργούν σήμερα δύο Ζώνες Ελευθέρου Εμπορίου, η μία στην πόλη Bizerte (60 χιλιόμετρα απόσταση από το αεροδρόμιο της Τύνιδας) και στην πόλη Zarzis (50 χιλιόμετρα απόσταση από το αεροδρόμιο της νήσου Djerba). Στις εταιρείες που είναι εγκατεστημένες στις δύο αυτές περιοχές επιτρέπονται προσωρινές εισαγωγές αγαθών, χωρίς δασμούς με σκοπό την επεξεργασία και επανεξαγωγή τους. Με ορισμένες εξαιρέσεις, οι εταιρίες που εγκαθίστανται στις ζώνες αυτές έχουν τα ίδια πλεονεκτήματα με τις εταιρίες off-shore. Η Τυνησία προσπαθεί να προσελκύσει και άλλες εταιρείες να εγκατασταθούν στις ζώνες αυτές, που λόγω της στρατηγικής γεωγραφικής τους θέσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μεγάλοι σταθμοί διανομής για τις χώρες της Μεσογείου και της Β. Αφρικής.

5.1 Νομοθετικό πλαίσιο για τις επενδύσεις

Οι επενδύσεις στην Τυνησία, με ορισμένες εξαιρέσεις (π.χ. ορυχεία, ενέργεια, εσωτερικό εμπόριο, χρηματοπιστωτικός τομέας), διέπονται από τον **Αναπτυξιακό Νόμο του 1993** [Code d'Incitation aux Investissements](http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/download/CFGA/Code.pdf) (N.1993-120) (βλ. <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?mcat=12&mrub=92&msrub=206&dev=tru>). Τον Σεπτέμβριο του 2016 ψηφίστηκε ο νέος αναπτυξιακός νόμος εκκρεμεί η έκδοση των Π.Δ. Θα ισχύσουν μεταβατικές διατάξεις. Ο εν ισχύ αναπτυξιακός νόμος αναφέρεται στις επενδύσεις στην γεωργία και την αλιεία, στις μεταποιητικές βιομηχανίες, στον τουρισμό, στα προϊόντα λαϊκής τέχνης, στις μεταφορές, στην εκπαίδευση και στην επιμόρφωση, στην επαγγελματική επιμόρφωση, στον πολιτισμό, στην ψυχαγωγία των νέων, στην υγεία, στην προστασία του περιβάλλοντος, στις κτηματομεσιτικές υπηρεσίες, σε άλλες δραστηριότητες και μη χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (βλ. άρθρο 1 του αναπτυξιακού νόμου). Ο αναπτυξιακός νόμος διέπει τις νέες επενδύσεις, την επέκταση υφισταμένων και την αλλαγή δραστηριότητας (άρθρο 5).

Για ορισμένες δραστηριότητες, είναι απαραίτητη η προηγούμενη έγκριση από το αρμόδιο Υπουργείο (βλ. κατάλογο <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?mcat=12&mrub=95>).

Οι ξένες επενδύσεις, σε ορισμένες υπηρεσίες οι οποίες δεν είναι καθόλα εξαγωγικές υπόκεινται στην έγκριση της Ανώτατης Επιτροπής Επενδύσεων *Commission Supérieure d'Investissement*, βλ.

http://www.cmf.org.tn/pdf/textes_ref/reglementations/Version_FR/investiss_etranger/Decret3629_2014_fr.pdf στην οποία μετέχουν εκπρόσωπος του Π/Θ, του αρμοδίου Υπουργείου,

εκπρόσωποι των Υπουργών Βιομηχανίας, Εμπορίου, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας, η Κεντρική Τράπεζα Τυνησίας, (προβλέπεται στο άρθρο 52) **όταν η ξένη συμμετοχή ξεπερνά το 50% του κεφαλαίου της επένδυσης** (οι επενδύσεις αυτές εντάσσονται στους ακόλουθους τομείς: επίγειες-αέριες-θαλάσσιες μεταφορές, επικοινωνίες, τουριστικά πρακτορεία, εκπαίδευση και επαγγελματική επιμόρφωση, πολιτισμός, ψυχαγωγία νέων, προστασία ηλικιωμένων, δημόσια έργα, κτηματομεσιτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες πληροφορικής, άλλες υπηρεσίες που σχετίζονται με τις κατασκευές και τα δομικά υλικά,

άλλες υπηρεσίες π.χ. οργάνωση συνεδρίων-σεμιναρίων-εκθέσεων, διαφημίσεις, αθλητικών εκδηλώσεων, βλ. λεπτομερή περιγραφή στην σελ.48 του αναπτυξιακού νόμου). Ο αναπτυξιακός νόμος δομείται στις ακόλουθες ενότητες: γενικές διατάξεις, κίνητρα γενικής εφαρμογής, κίνητρα για εξαγωγές (καθεστώς καθόλα εξαγωγικής και εν μέρει εξαγωγικής εταιρίας), ενθάρρυνση της περιφερειακής ανάπτυξης, καταπολέμηση της ρύπανσης και προστασία του περιβάλλοντος, προώθηση της τεχνολογίας και της έρευνας, ενθάρρυνση νέων επιχειρηματιών, ενθάρρυνση επενδύσεων υποστήριξης, διάφορες διατάξεις, προεδρικά διατάγματα που αναφέρονται στα άρθρα 1 (τομείς επενδύσεων οι οποίοι διέπονται από τον αναπτυξιακό νόμο), 2 (αρμόδιες υπηρεσίες για την δήλωση της επένδυσης ανά τομέα), 3 (περιγραφή των επενδύσεων που υπόκεινται στην έγκριση της Ανώτατης Επιτροπής Επενδύσεων όταν η ξένη συμμετοχή ξεπερνά το 50% του κεφαλαίου της επένδυσης), 27 (γεωργικές επενδύσεις για τις οποίες ισχύουν οι προβλέψεις του αναπτυξιακού νόμου).

Ο αναπτυξιακός νόμος προβλέπει **φορολογικά κίνητρα, πριμοδότηση των επενδύσεων, κίνητρα για υποστηρικτικές επενδύσεις, κίνητρα για εγκατάσταση στις ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης** (ενδοχώρα της Τυνησίας), **ανάληψη από το κράτος εργοδοτικών εισφορών, του κόστους επαγγελματικής κατάρτισης, των εξόδων υποδομής.** Προβλέπονται, ακόμα, **κίνητρα για τις εταιρίες οι οποίες είναι εξ ολοκλήρου εξαγωγικές:** 10% φόρος για εισοδήματα προερχόμενα από εξαγωγές, φοροαπαλλαγές, υπό προϋποθέσεις, δυνατότητα πρόσληψης μέχρι 4 ατόμων μη τυνησιακής υπηκοότητας. Επίσης, ποσοστό του κύκλου εργασιών τους μπορεί να διοχετευθεί στην εγχώρια αγορά της Τυνησίας (το ποσοστό αυτό, την τελευταία τετραετία, ανήλθε από 30% έως 50%) αφού καταβληθούν οι φόροι και οι δασμοί που ισχύουν για το προϊόν, εισαγωγή αγαθών (εξοπλισμός, πρώτες ύλες, ημιτελή προϊόντα για την παραγωγή, κτλ), υπό προϋποθέσεις, χωρίς δασμούς και φόρους (πηγή: Foreign Investment Promotion Agency FIPA). Με εξαίρεση τις καθ'όλα εξαγωγικές δραστηριότητες, η χρήση των κινήτρων προϋποθέτει την υποβολή σχεδίου χρηματοδότησης με σαφή αναφορά ελαχίστου ποσοστού ιδίων πόρων της επιχείρησης (άρθρο 6).

Οι επενδύσεις διακρίνονται σε δυο κατηγορίες:

α) “offshore:” εξ ολοκλήρου εξαγωγικές (σύμφωνα με τον ορισμό της φορολογικής νομοθεσίας) όπου το ξένο κεφάλαιο (Τυνησίων μη κατοίκων ή αλλοδαπών) υπερβαίνει το 66% του συνολικού κεφαλαίου.

β) οι εταιρίες που δεν ανταποκρίνονται στα ανωτέρω κριτήρια χαρακτηρίζονται ως “on-shore.” Η ξένη συμμετοχή στο κεφάλαιο μιας εταιρίας on-shore ενδέχεται να υπόκειται σε περιορισμούς, ή να απαιτεί συνεργασία με Τυνησίο εταίρο, ή να χρειάζεται ειδική έγκριση, ανάλογα με την επένδυση.

(πηγές: δικηγορικό γραφείο CABINET MAITRE HEDDA ELLOUZE, avocats@cabinetheddaellouze.com, Foreign Investment Promotion Agency - FIPA).

Κίνητρα, μεταξύ άλλων, για τις εταιρίες οι οποίες είναι εξ ολοκλήρου εξαγωγικές (on-shore και off-shore): 10% φόρος για εισοδήματα προερχόμενα από εξαγωγές, φοροαπαλλαγές, υπό προϋποθέσεις, δυνατότητα πρόσληψης μέχρι 4 ατόμων μη τυνησιακής υπηκοότητας. Ποσοστό του κύκλου εργασιών τους, κατόπιν έγκρισης και υπό προϋποθέσεις, μπορεί να διοχετευθεί στην εγχώρια αγορά της Τυνησίας (το ποσοστό αυτό, την τελευταία τετραετία, ανήλθε σε

50% από 30%) αφού καταβληθούν οι φόροι και οι δασμοί που ισχύουν για το προϊόν, εισαγωγή αγαθών (εξοπλισμός, πρώτες ύλες, ημιτελή προϊόντα για την παραγωγή, κτλ), υπό προϋποθέσεις, χωρίς δασμούς και φόρους (πηγή: Foreign Investment Promotion Agency FIPA).

Η υποβολή της δήλωσης της επένδυσης γίνεται στο φορέα Guichet Unique de l'API Πρόκειται για «one-stop shop» του φορέα Προώθησης της Βιομηχανίας και της Καινοτομίας - Agence de Promotion de l'Industrie et de l'Innovation ο οποίος υπάγεται στο Υπουργείο Βιομηχανίας και Τεχνολογίας. Σκοπός είναι η μείωση του χρόνου διεκπεραίωσης των διοικητικών και νομικών διατυπώσεων για τη δημιουργία μιας επιχείρησης. Η ιδρυτική πράξη των εταιριών υποβάλλεται μαζί με το καταστατικό υποχρεωτικά στο εμπορικό μητρώο (http://www.registre-commerce.tn/search/RCCSearch.do?action=getPage&rg_type=PM&search_mode=NORMAL) και καταχωρείται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Τυνησίας. Ακολουθεί ανεπίσημη μετάφραση άρθρων του αναπτυξιακού νόμου που βρίσκεται σε ισχύ.

Κίνητρα γενικής εφαρμογής (άρθρα 7 – 9) και διάφορες διατάξεις (άρθρα 52-67): Φοροαπαλλαγές για αύξηση κεφαλαίου (άρθρο 7). Μη επιβολή δασμών και φόρων και καταβολή 6% ΦΠΑ για εισαγόμενο εξοπλισμό όταν δεν κατασκευάζεται παρεμφερής στην Τυνησία, μη επιβολή ΦΠΑ για τον εξοπλισμό που παράγεται στην Τυνησία (άρθρο 9). Το κράτος καταβάλλει μέρος των ασφαλιστικών εισφορών για τους εργαζόμενους τυνησιακής υπηκοότητας κατόχους διπλώματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (άρθρο 43). Μη καταβολή ή μείωση των δασμών ή μη καταβολή ΦΠΑ και φόρων κατανάλωσης για πρώτες ύλες, προϊόντα για την κατασκευή εξοπλισμού/ εισαγωγή εξοπλισμού όταν δεν κατασκευάζεται παρεμφερής στην Τυνησία για τις βιομηχανικές επενδύσεις (άρθρο 54). Τα κίνητρα που αναφέρονται στην μείωση / μη καταβολή δασμών και άλλων φόρων και τα οποία αφορούν εξοπλισμό που εισάγεται ή κατασκευάζεται στην Τυνησία μπορούν να αντικατασταθούν με πριμοδότηση της επένδυσης για ορισμένους τομείς και δραστηριότητες (άρθρο 57). Σε περίπτωση σώρευσης των πριμοδοτήσεων αυτά δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 25% του κόστους της επένδυσης. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 30% για τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες εγκαθίστανται σε ζώνες προτεραιότητας περιφερειακής ανάπτυξης (άρθρο 62). Αν οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές δεν σεβαστούν τις διατάξεις του αναπτυξιακού νόμου ή δεν γίνει έναρξη της επένδυσης εντός ενός χρόνου από την ημερομηνία δήλωσης της επένδυσης, δεν μπορούν να κάνουν χρήση των κινήτρων. Σε περίπτωση μη πραγματοποίησης της επένδυσης, οι επενδυτές θα πρέπει να επιστρέψουν τις πριμοδοτήσεις και να καταβάλουν πρόστιμα σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 63 (άρθρο 65).

Κίνητρα για Α.Ξ.Ε. με εξαγωγικό προσανατολισμό

Καθεστώς καθόλα εξαγωγικής εταιρίας, άρθρα 10- 22

Ορισμός: Η παραγωγή / οι υπηρεσίες στο σύνολό τους εξάγονται, ή εταιρίες οι οποίες συνεργάζονται αποκλειστικά με τις προαναφερθείσες επιχειρήσεις ή τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στα οικονομικά πάρκα της χώρας. Υπόκεινται στο ίδιο καθεστώς με αυτές που βρίσκονται εγκατεστημένες στα «οικονομικά πάρκα» (άρθρα 10-11).

- Καταβολή εταιρικού φόρου 10% επί των κερδών τα οποία προέρχονται από εξαγωγές (από 1/1/2013) και με την επιφύλαξη του άρθρου 17 του παρόντος αναπτυξιακού νόμου. Σε ισχύ μεταβατική περίοδος για τις επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν πριν την συγκεκριμένη ημερομηνία, (προβλεπόταν 10 χρόνια φοροαπαλλαγής), άρθρο 12.
- Διοχέτευση 30% έως 50% του κύκλου εργασιών της εταιρίας στην εγχώρια αγορά (υπολογισμός με βάση τον κύκλο εργασιών του προηγούμενου έτους). Το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 30% για τις νεοσυσταθείσες εταιρίες αφού καταβληθούν οι προβλεπόμενοι φόροι (δασμοί, Φ.Π.Α., φόροι κατανάλωσης, κ.τ.λ.). Οι επενδύσεις σε γεωργία και αλιεία για να χαρακτηριστούν ως «καθόλα εξαγωγικές» θα πρέπει τουλάχιστον το 70% της παραγωγής τους να εξάγεται (το υπόλοιπο 30% μπορεί να διοχετευτεί στην εσωτερική αγορά), άρθρα 16-17.
- Δυνατότητα πρόσληψης έως 4 στελεχών ξένης υπηκοότητας, με δυνατότητα επιλογής του καθεστώτος κοινωνικής ασφάλισης (και κατά συνέπεια δυνατότητα επιλογής καταβολής εργοδοτικών εισφορών και κοινωνικής ασφάλισης στην Τυνησία ή στο εξωτερικό, άρθρο 18).

Καθεστώς εν μέρει εξαγωγικής εταιρίας (άρθρα 21 – 23).

Ορισμός: εταιρίες που εξάγουν προϊόντα / υπηρεσίες στο εξωτερικό, πωλούν προϊόντα / παρέχουν υπηρεσίες στις καθόλα εξαγωγικές εταιρίες και στις ζώνες ελεύθερου εμπορίου (άρθρο 21).

- Μη επιβολή ΦΠΑ και φόρων κατανάλωσης σε αγαθά, προϊόντα και υπηρεσίες απαραίτητα για την πραγματοποίηση των εξαγωγών.
- 10% φόρος για τα εισοδήματα που προέρχονται από εξαγωγές από 1/1/2013.
- Επιστροφή δασμών και φόρων που επιβλήθηκαν κατά την εισαγωγή πρώτων υλών και ημιτελών προϊόντων / που προμηθεύτηκε η εταιρία στην εγχώρια αγορά για την παραγωγή προϊόντων που προορίζονται για εξαγωγές.
- Επιστροφή δασμών και φόρων που επιβλήθηκαν σε εισαγόμενο εξοπλισμό για την παραγωγή των προϊόντων προς εξαγωγή (άρθρο 22).

Ο εκπρόσωπος της Τυνησίας στον ΠΟΕ κ.Μ.Hassen (13-16.7.2016) δήλωσε ότι πρόθεση της Κυβέρνησης είναι η μείωση του φόρου στις μη εξαγωγικές εταιρίες στο 20% έως το 2018 από 25% που ισχύει σήμερα.

Περιφερειακή ανάπτυξη (άρθρα 23 – 26): Διάκριση της Τυνησίας σε τέσσερις γεωγραφικές ζώνες. Στις αναπτυγμένες βιομηχανικά, παραλιακές, κυρίως, περιοχές (π.χ. Τύνιδα, Sousse, Monastir, Sfax) τα επιπλέον κίνητρα που ακολουθούν δεν ισχύουν. Οι επιλέξιμες δραστηριότητες (τομείς της βιομηχανίας, λαϊκής τέχνης, υπηρεσιών) ορίζονται με διάταγμα.

	Ζώνες με προτεραιότητα	Ζώνες β' ομάδας	Ζώνες α' ομάδας
Φοροαπαλλαγές	100 % την πρώτη δεκαετία και έως 50 % την δεύτερη	100 % την πρώτη δεκαετία	100 % την πρώτη πενταετία
Εισφορά στο Ταμείο Στέγασης Εργαζομένων (Fonds de Promotion du Logement pour les Salariés FOPROLOS)	Απαλλαγή	Απαλλαγή	n/a

Φόρος για την Επαγγελματική Κατάρτιση (Taxe sur la Formation Professionnelle TFP)	Απαλλαγή	Απαλλαγή	n/a
Καταβολή των εργοδοτικών εισφορών από το κράτος	100 % για δέκα έτη	100 % την πρώτη πενταετία, μείωση την δεύτερη πενταετία ως ακολούθως: (80 % - 65 % - 50 % - 35 % - 20 %)	100 % για την πρώτη πενταετία
Επιχορηγήσεις – κεφάλαιο κίνησης έως 10 % του έργου	25 % έως 1,5 εκατ. TND	15 % έως 1 εκατ. TND	8 % έως 500 000 TND
Κρατική συμμετοχή στα έξοδα υποδομής για την πραγματοποίηση της επένδυσης	85 %	75 %	25 %

Πηγή: FIPA

Γεωργική ανάπτυξη άρθρα 27-36: Επιλέξιμες δραστηριότητες: χρήση φυσικών πόρων για την αύξηση της γεωργικής παραγωγής και της αλιείας, εκσυγχρονισμός του γεωργικού τομέα και του τομέα της αλιείας και βελτίωση της παραγωγικότητάς του, πρώτη μεταποίηση και τυποποίηση (οι δραστηριότητες καθορίζονται με διάταγμα). Υπό προϋποθέσεις, πριμοδότηση της επένδυσης, κρατική συμμετοχή στα έξοδα μελέτης που σχετίζεται με την επένδυση (άρθρα 27 και 32). 10 χρόνια φοροαπαλλαγή κερδών και εισοδημάτων τα οποία επανεπενδύονται σε γεωργικές επενδύσεις. **Επιλέξιμες δραστηριότητες** πρώτης μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και προϊόντων αλιείας (πριμοδότηση από το κράτος έως 7%): Μεταποίηση γάλακτος στις περιοχές παραγωγής (εξαιρέση η παραγωγή γιαουρτιού), παραγωγή τυριού από φρέσκο ντόπιο γάλα, κονσέρβες φρούτων-λαχανικών-προϊόντων αλιείας, κονσέρβες επιτραπέζιων ελιών, παραγωγή προϊόντων ντομάτας, επεξεργασία γεωργικών προϊόντων και προϊόντων αλιείας, ψύξη κατάψυξη και αποξήρανση γεωργικών προϊόντων και προϊόντων αλιείας, ελαιουργία, συσκευασία ελαιολάδου, επεξεργασία αυγών, παραγωγή μεταποιημένων βιολογικών τροφίμων, παραγωγή φρέσκων χυμών, βιομηχανικά σφαγεία, μονάδες μεταποίησης κρεάτων, μεταποίηση δασικών προϊόντων. Επιπλέον πριμοδότηση 8% του κόστους της επένδυσης για συγκεκριμένες περιοχές με κλιματικές ιδιαιτερότητες. Επιπλέον πριμοδότηση 25% για έργα αλιείας στο βόρειο μέρος της Τυνησίας. Η ξένη συμμετοχή σε επενδύσεις πρώτης μεταποίησης και αλιείας μπορεί να ανέλθει έως 66%. Πηγή: FIPA, http://www.investintunisia.tn/Fr/incitations-au-secteur_128_85.

Οι ξένοι μπορούν να επενδύσουν στον γεωργικό τομέα και να νοικιάσουν γεωργικές γαίες δεν μπορούν όμως να προβούν στην ιδιοποίηση/αγορά αυτών (άρθρο 3 του αναπτυξιακού νόμου). Η ενοικίαση δημοσίων γαιών μπορεί να φτάνει τα 25 έτη.

Καταπολέμηση της ρύπανσης & προστασία του περιβάλλοντος (άρθρα 37-38):

Επενδύσεις για καταπολέμηση της ρύπανσης που προκαλούν οι ίδιες οι επιχειρήσεις ή επενδύσεις επιχειρήσεων που εξειδικεύονται στην συλλογή και επεξεργασία απορριμμάτων: μη καταβολή δασμών και φόρων, ΦΠΑ, φόρου κατανάλωσης οι οποίοι επιβάλλονται σε εισαγόμενα μηχανήματα όταν δεν κατασκευάζονται παρεμφερή στην Τυνησία, απαραίτητα για τις επενδύσεις, μη επιβολή ΦΠΑ στα μηχανήματα που κατασκευάζονται στην Τυνησία, πριμοδότηση της επένδυσης, φοροαπαλλαγή 50% επί των κερδών, άλλες φοροελαφρύνσεις.

Προώθηση της τεχνολογίας και της έρευνας (άρθρα 39-43): Βιομηχανικές επενδύσεις, γεωργικές επενδύσεις, επενδύσεις αλιείας και ορισμένες επενδύσεις στις υπηρεσίες: ανάληψη από το κράτος του κόστους της επαγγελματικής κατάρτισης του προσωπικού. Επενδύσεις που αποσκοπούν στην οικονομία ενέργειας πριμοδοτούνται. Δασμοί 12%, μη επιβολή ΦΠΑ για υλικά όταν δεν παράγονται παρεμφερή στην Τυνησία, μη επιβολή ΦΠΑ για εξοπλισμό και υλικά τα οποία κατασκευάζονται στην Τυνησία για εταιρίες που αποσκοπούν σε οικονομίες ενέργειας, παραγωγή και εμπορευματοποίηση ΑΠΕ και γεωθερμία. Ειδικότερα για τις επενδύσεις στους τομείς έρευνας και ανάπτυξης, οι δασμοί στις εισαγωγές είναι μηδενικοί και προβλέπεται πριμοδότηση. Έως 5 έτη καταβολή από το κράτος 50% των εργοδοτικών εισφορών για ομάδες εργασίας, για Τυνησίους κατόχους διπλώματος Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι προσλαμβάνονται από επενδύσεις στην βιομηχανία, στην γεωργία και στην αλιεία, στις υπηρεσίες.

Ενθάρρυνση υποστηρικτικών επενδύσεων (άρθρα 49 – 51): Επενδύσεις σχετικές με την παιδεία, την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την επιστημονική έρευνα, την ψυχαγωγία των νέων, επενδύσεις νοσοκομειακών και υγειονομικών ιδρυμάτων, επενδύσεις σχετικές με τον πολιτισμό: μη καταβολή δασμών και φόρων ισοδυνάμου αποτελέσματος, μη καταβολή ΦΠΑ για εξοπλισμό που εισάγεται όταν δεν κατασκευάζεται παρεμφερής στην Τυνησία, μη επιβολή ΦΠΑ σε εξοπλισμό που κατασκευάζεται στην Τυνησία. Επανεπενδύσεις και εντός της εταιρίας: φοροαπαλλαγή 50% (άρθρο 49). Κίνητρα για επενδύσεις στις διεθνείς οδικές μεταφορές εμπορευμάτων, στις ναυτιλιακές και αέριες μεταφορές: μη καταβολή δασμών και φόρων ισοδυνάμου αποτελέσματος, μη καταβολή ΦΠΑ για εξοπλισμό που εισάγεται όταν δεν κατασκευάζεται παρεμφερής στην Τυνησία, μη επιβολή ΦΠΑ σε εξοπλισμό που κατασκευάζεται στην Τυνησία. Επενδύσεις για οδικές μεταφορές προσώπων: μη καταβολή δασμών και φόρων ισοδυνάμου αποτελέσματος, για εξοπλισμό που εισάγεται όταν δεν κατασκευάζεται παρεμφερής στην Τυνησία σε εξοπλισμό που κατασκευάζεται στην Τυνησία, ΦΠΑ 12%. Έργα κατασκευαστικών εταιριών / κτηματομεσιτικών γραφείων που έχουν σχέση με την κοινωνική στέγαση, διευθέτηση ζωνών για γεωργικές δραστηριότητες, τουρισμό και την ανέγερση οικοδομημάτων για βιομηχανικές δραστηριότητες: φοροαπαλλαγή 50% των εσόδων ή των κερδών που προέρχονται από αυτά τα έργα (άρθρο 51). **Ανέγερση βιομηχανικών ζωνών:** Φοροαπαλλαγή για 5 έτη από την έναρξη δραστηριότητας, ανάληψη από το κράτος του κόστους υποδομών εκτός των ορίων των ζωνών κατόπιν δέσμευσης του επενδυτή οικοδόμησης, προμήθειας βασικού εξοπλισμού και παροχής υπηρεσιών σε όσους εγκατασταθούν στην ζώνη, συντήρηση της ζώνης, εμπορευματοποίηση της ζώνης, και εφόσον αποτελεί τον κεντρικό συνομιλητή των εταιριών που εγκαθίστανται στην ζώνη. **Τα κίνητρα αυτά παρέχονται με Π.Δ. κατόπιν γνωμοδότησης της Ανωτάτης Επιτροπής Επενδύσεων (άρθρο 51 bis4) Commission Supérieure des Investissements, http://www.cmf.org.tn/pdf/textes_ref/reglementations/Version_FR/investiss_etranger/Decret3629_2014_fr.pdf** στην οποία μετέχουν εκπρόσωπος του Π/Θ, του αρμοδίου Υπουργείου, εκπρόσωποι των Υπουργών Βιομηχανίας, Εμπορίου, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας, η Κεντρική Τράπεζα Τυνησίας. Κίνητρα για κτηματομεσιτικές εταιρίες / κατασκευαστικές εταιρίες για την ανέγερση βιομηχανικών εγκαταστάσεων στις ζώνες ενθάρρυνσης της περιφερειακής ανάπτυξης (άρθρο 23): πριμοδότηση ενός μέρους της ανέγερσης αυτών των οικοδομημάτων ανάλογα με την ζώνη (άρθρο 51ter1).

Διάφορες διατάξεις (άρθρα 52-67): Επενδύσεις στον **τουριστικό** τομέα: δασμοί 6%, μη καταβολή ΦΠΑ, φόρου κατανάλωσης για εισαγόμενο εξοπλισμό όταν δεν κατασκευάζεται παρεμφερής στην Τυνησία, μη καταβολή ΦΠΑ για την προμήθεια εξοπλισμού ο οποίος παράγεται στην Τυνησία (άρθρο 56).

Ο αναπτυξιακός νόμος που βρίσκεται σε ισχύ και οι τροποποιήσεις του δεν αναφέρονται ρητά σε «Στρατηγικές Επενδύσεις. Επιπλέον κίνητρα παρέχονται με προεδρικό διάταγμα κατόπιν γνωμοδότησης της Ανωτάτης Επιτροπής Επενδύσεων.

Νομικά κείμενα, ενημερωτικά φυλλάδια, στατιστικά στοιχεία: Χρήσιμη πληροφόρηση για τις επενδύσεις: Υπουργείο Βιομηχανίας www.tunisieindustrie.nat.tn, Φορέας Προσέλκυσης Επενδύσεων FIPA www.investintunisia.tn όπου έχει αναρτηθεί και ο οδηγός του επενδυτή (πλέον πρόσφατη ενημέρωση 2013). Ενημερωτικά φυλλάδια για την προσέλκυση επενδύσεων στους τομείς των τροφίμων, αεροναυτικής, ηλεκτρονικής: http://www.investintunisia.tn/Fr/publications_21_196_D6#.V5IkKJmXZt. Οδηγός για τα κόστη παραγωγής http://www.investintunisia.tn/Fr/publications_21_196_D10#.V5IjKKJmXZs, Έκθεση για τις ΑΞΕ στην Τυνησία το 2015 http://www.investintunisia.tn/Fr/publications_21_196_D11#.V5IjVqJmXZs.

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος ψηφίστηκε 17/19/2016 από την τυνησιακή Βουλή, βλ. ανεπίσημη μετάφραση στη γαλλική γλώσσα http://www.investintunisia.tn/Fr/accueil_46_33 και θα τεθεί σε ισχύ 1/1/2017. Εκκρεμεί η έκδοση των προβλεπομένων Π.Δ., μεταξύ των οποίων του Π.Δ. το οποίο θα ορίζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες οι οποίες θα απαιτούν έγκριση και τις διοικητικές διαδικασίες με προθεσμίες και προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση μιας επένδυσης. Μη απάντηση της διοίκησης μετά την εκπνοή των προθεσμιών θα εκλαμβάνεται ως έγκριση. Άλλες διατάξεις: πρόσληψη έως 30% του συνόλου του προσωπικού αλλοδαπών έως το τρίτο έτος μετά την ίδρυση της επιχείρησης, 10% το 4^ο έτος. Η Ανωτάτη Επιτροπή Επενδύσεων αντικαθιστάται από το Ανώτατο Συμβούλιο Επενδύσεων και θεσπίζεται φορέας με διοικητική αυτονομία Instance Tunisienne de l'Investissement (“one-stop shop”). Ιδρύεται Τυνησιακό Ταμείο Επενδύσεων για χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων, των νέων τεχνολογιών, της αύξησης της παραγωγικότητας, των άυλων επενδύσεων, της έρευνας και ανάπτυξης, της κατάρτισης εργαζομένων, της πιστοποίησης των δεξιοτήτων τους. Χρηματοδοτεί ακόμα ασφαλιστικές εισφορές, επενδύσεις για την καταπολέμηση της ρύπανσης και την προστασία του περιβάλλοντος. Στον νέο νόμο προβλέπονται διαδικασίες επίλυσης διαφορών τυνησιακού κράτους – ξένου επενδυτή.

Εργατικό δυναμικό – εργατικό κόστος

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός

Ώρες εργασίας	Μισθός	Ωρομίσθιο
40 ώρες	289,639 δηνάρια	1, 671 millimes
48 ώρες	338 δηνάρια	1, 625 millimes

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός στη Γεωργία (ημερομίσθιο): 13 TND

Πηγή: Π.Δ. 2015-1763/ JORT No 91 / 13.11. 2015, Foreign Investment Promotion Agency, http://www.investintunisia.tn/Fr/publications_21_196_D10#.V12XTb9mXZs

Η κυριότερη συνδικαλιστική οργάνωση της χώρας είναι η UGTT (Union General des Travailleurs Tunisien) στην οποία ανήκει το **1/3 του εργατικού δυναμικού**. Οι μισθοί και οι συνθήκες εργασίας προκύπτουν μετά από διαπραγμάτευση μεταξύ της UGTT και της Εθνικής Ένωσης Εργοδοτών UTICA.

Στην Τυνησία, το 67% του πληθυσμού ζει σε αστικές περιοχές, το 7% του πληθυσμού ζει με λιγότερο από 1 δολάριο US την ημέρα, και το 8% των κατοίκων των πόλεων ζουν σε παραγκουπόλεις. Αν και οι προσλήψεις στον δημόσιο τομέα αυξήθηκαν μετά το 2011, η ανεργία το 2015 ανήλθε σε 15% εξ αιτίας της μειωμένης οικονομικής δραστηριότητας και της επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης. Η ανεργία είναι μεγαλύτερη στις γυναίκες (21,1%) σε σχέση με τους άνδρες (12,5%) και πλήττει ιδιαίτερα τους πτυχιούχους (31,4 %). Οι νέοι και οι γυναίκες εξακολουθούν να πλήττονται περισσότερο από την ανεργία: οι νέοι (15-29 ετών) αποτελούν το 72% των ανέργων. Η ανεργία συχνά φτάνει το 40% στις υποβαθμισμένες περιοχές της ενδοχώρας από όπου ξεκίνησε η επανάσταση. Η κυβέρνηση επιδοτεί την μισθοδοσία, την επαγγελματική κατάρτιση και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας.

Ξένες επενδύσεις στην Τυνησία το 2015

Το 85% των ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Τυνησία είναι ευρωπαϊκών συμφερόντων (περίπου 3.000 επιχειρήσεις, 315.000 θέσεις εργασίας). Η Τυνησία για να προσελκύσει επενδύσεις προβάλλει τη στρατηγική της θέση, το φθηνότερο σε σχέση με την Ευρώπη εργατικό κόστος, φορολογικά κίνητρα, και τις εμπορικές συμφωνίες με την Ε.Ε. και όμορες χώρες. Οι Τυνησιοί αποσκοπούν στην προσέλκυση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας για αποφοίτους ανωτάτης εκπαίδευσης και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ενδοχώρας. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθοι τομείς προτεραιότητας: η υφαντουργία, τα δομικά υλικά, **το ηλεκτρολογικό υλικό (industrie électrique et électronique) και τα εξαρτήματα μηχανών (mécanique), τα εξαρτήματα αεροναυπηγικής, τα τηλεφωνικά κέντρα, τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας**. Ευκαιρίες παρουσιάζονται ακόμα στους τομείς των κατασκευών, της ναυτιλίας, των υδρογονανθράκων, της αεροπλοΐας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών. Για ορισμένα είδη εταιριών (οι ρυθμίσεις αφορούν κυρίως αυτές που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά) απαιτείται η συμμετοχή Τυνησίου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%. Η Τυνησία καταβάλλει προσπάθειες να εδραιωθεί στην **αεροναυπηγική**. 40 περίπου εταιρίες

έχουν εγκατασταθεί στην Τυνησία με δραστηριότητες σε αυτόν τον τομέα, κυρίως γαλλικές. Η κυβέρνηση της Τυνησίας ψήφισε τον νέο αναπτυξιακό νόμο τον Σεπτέμβριο του 2016.

Ο μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στην Τυνησία είναι η **British Gas**, η οποία έχει επενδύσει στον τομέα του φυσικού αερίου περίπου 650 εκ.\$.. Η τουρκική εταιρία **TAV** έχει επενδύσει 550 εκ.ευρώ για την κατασκευή του Διεθνούς Αεροδρομίου της Enfidha του οποίου η διαχείριση της έχει παραχωρηθεί για 40 χρόνια.

Προβλήματα ξένων επενδυτών: έλλειψη υποδομών, απεργίες, γραφειοκρατία, διαφθορά, καθυστερήσεις στο λιμάνι Rades της Τύνιδας, εσωτερικοί φόροι στις πρώτες ύλες, συνεχείς αυξήσεις στους μισθούς εξ αιτίας συνδικαλιστικών διεκδικήσεων, αδυναμία διοίκησης να λύσει τα προβλήματα, δυσκολία εύρεσης κατηρητισμένου προσωπικού, χαμηλή παραγωγικότητα, υποχρέωση συνεργασίας με Τυνήσιο για ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων.

Σύμφωνα με την Έκθεση για το 2015 του Φορέα Προσέλκυσης Επενδύσεων στην Τυνησία Foreign Investment Promotion Agency (FIPA), το **2015 η Τυνησία προσέλκυσε ξένες επενδύσεις ύψους 2,366 δισεκατ. τυνησιακών δηναρίων (TND)** σημειώνοντας **αύξηση 20,3% σε σχέση με το 2014**, αύξηση 18,7% σε σύγκριση με το 2013, +14,4% σε σύγκριση με το 2011 (χρονιά της αραβικής άνοιξης) **και μείωση -18,6% σε σχέση με το 2010** (τα στοιχεία περιλαμβάνουν επενδύσεις χαρτοφυλακίου και ΑΞΕ).

Το 2015 πραγματοποιήθηκαν 502 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ), 40 εκ των οποίων αφορούσαν την ενέργεια, ύψους 1,965 δισεκατ. TND (970,25 εκατ. TND αφορούσαν επενδύσεις στην ενέργεια) και δημιουργήθηκαν 10.617 θέσεις εργασίας (δεν δημιουργήθηκαν θέσεις εργασίας στην ενέργεια).

Όσον αφορά την εισροή κεφαλαίων, το 2015 πρώτος επενδυτής κατατάσσεται το Ηνωμένο Βασίλειο (19 νέες επενδύσεις, 382 εκατ. TND, δημιουργία 76 θέσεων εργασίας), ακολουθεί η Αυστρία (6 επενδύσεις, 374,78 εκατ. TND, 117 νέες θέσεις εργασίας) και η Γαλλία (172 νέες επενδύσεις, 304 εκατ. TND, 3.889 θέσεις εργασίας). Ο μεγαλύτερος αριθμός νέων επενδύσεων και θέσεων εργασίας αφορούσε εταιρίες γαλλικών συμφερόντων (172 επενδύσεις), ακολουθούν οι επενδύσεις ιταλικών (112 επενδύσεις, ΑΞΕ ύψους 88,35 εκατ. TND, 2.410 θέσεις εργασίας) και γερμανικών συμφερόντων (32 επενδύσεις, ΑΞΕ 71,74 εκατ. TND, 1510 θέσεις εργασίας).

Εισροή ΑΞΕ ανά χώρα το 2015 (δεν περιλαμβάνονται οι επενδύσεις στην ενέργεια): Οι περισσότερες επενδύσεις (νέες και επεκτάσεις υφισταμένων) προήλθαν από την Γαλλία (170 εκ των οποίων 75 νέες επενδύσεις και 95 επεκτάσεις υφισταμένων έναντι 105 το 2014, δημιουργία 3889 νέων θέσεων εργασίας) ακολουθούν η Ιταλία (109 εκ των οποίων 72 νέες και 37 επεκτάσεις υφισταμένων έναντι 55 το 2014, δημιουργία 2410 θέσεων εργασίας) και η Γερμανία (32 εκ των οποίων 13 νέες και 19 επεκτάσεις υφισταμένων έναντι 24 το 2014, δημιουργία 1510 θέσεων εργασίας). Οι μεγαλύτερες εισροές κεφαλαίων προήλθαν από την Γαλλία (278,69 εκατ. TND), ακολουθεί το Κατάρ (89,656 εκατ. TND), η Ιταλία (76,061 εκατ. TND) και η Γερμανία (71,4 εκατ. TND). Το 2015 η Τουρκία δεν κατατάσσεται στους 30 πρώτους επενδυτές της χώρας.

Κατανομή του αποθέματος των ΑΞΕ: μεταποίηση (52,264% του συνόλου των ΑΞΕ), υπηρεσίες (38,338% του συνόλου), τουρισμός (8,466%) γεωργία (0,932%). Στην Τυνησία δραστηριοποιούνται 3.353 εταιρίες με συμμετοχή ξένου κεφαλαίου από τις οποίες εξαρτώνται 354.396 θέσεις εργασίας. Πρόκειται κυρίως για εταιρίες γαλλικών συμφερόντων (1381), και ακολουθούν εταιρίες ιταλικών (853) και γερμανικών συμφερόντων (258) από τις οποίες εξαρτώνται 132.338, 62.801 και 60.696 θέσεις εργασίας αντίστοιχα.

Ο φορέας FIPA δεν δημοσιοποίησε στατιστικά στοιχεία που αφορούν την αποχώρηση εταιριών από την Τυνησία, π.χ. της εταιρίας καλωδίων Lear, www.lear.com βλ. <http://directinfo.webmanagercenter.com/2016/07/15/ben-arous-la-cablerie-lear-corporation-quitte-la-tunisie>. Σύμφωνα με τα στοιχεία της εδώ Γαλλικής Πρεσβείας περίπου 50 γαλλικές εταιρίες αποχωρούν από την Τυνησία ετησίως, βλ. http://africanmanager.com/12_francois-gouyette-50-entreprises-francaises-quittent-chaque-annee-la-tunisie/

Σύμφωνα με τα στοιχεία του φορέα FIPA, 7 εταιρίες ελληνικών συμφερόντων δραστηριοποιούνται στην Τυνησία (το ελληνικό κεφάλαιο αποτιμάται σε 4,260 εκατ. δηνάρια) στις οποίες απασχολούνται 410 άτομα, και αποτελεί το 0,021% του αποθέματος των ΑΞΕ στην Τυνησία. Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι ελληνικών και ομογενειακών συμφερόντων επιχειρήσεις είναι τα δομικά υλικά, η υφαντουργία, τα τρόφιμα και η αλιεία. Εταιρία ελληνικών συμφερόντων με αντικείμενο τον σχεδιασμό ετικέτας για κυλινδρικές συσκευασίες αποχώρησε από την Τυνησία.

Εισροή ΑΞΕ στην Τυνησία το 2015

	Επενδύσεις ανά έτος σε εκατ. TND						Μετ. 2015 σε σχέση με:		
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014	2013	2012
Επ. χαρτοφ.	252,7	102,4	83,4	179,6	160,5	401,0	149,9%	123,3%	380,8%
ΑΞΕ	2164,4	1615,9	2504,0	1813,8	1806,4	1964,9	8,8%	8,3%	-21,5%
- Ενέργεια *	1317,1	1063,4	886,0	1077,3	891,7	970,25	8,80%	-9,94%	9,51%
- Βιομηχανία *	573,6	330,6	531,59	507,08	454,27	563,64	24,08%	11,15%	6,03%
- Υπηρεσίες *	270,9	219,6	131,80	118,63	145,65	206,48	41,77%	74,06%	56,66%
- Γεωργία *	2,8	2,3	4,60	11,33	7,90	9,30	17,67%	-17,94%	102,09%
Σύνολο	2417,1	1718,3	2587,8	1993,3	1966,9	2365,9	20,3%	18,7%	-8,6%

*ΑΞΕ εκτός από συγχωνεύσεις & εξαγορές, πηγή: FIPA, Εκθέσεις για τις Επενδύσεις στην Τυνησία 2014-2015.

Εισροές ΑΞΕ 2014 - 2015

Έτος	2014	2014	2014	2015	2015	2015	Εξέλιξη	Εξέλιξη	Εξέλιξη
Τομείς	Αρ. επενδύσεων	Ύψος ΑΞΕ	Θέσεις εργασίας	Αρ. επενδύσεων	Ύψος ΑΞΕ	Θέσεις εργασίας	Αρ. επενδύσεων	Ύψος ΑΞΕ	Θέσεις εργασίας
Γεωργία	2	7,9	700	13	9,3	258	550%	17,7%	-63,1%
Βιομηχανία	295	454,3	9.608	359	563,6	9.372	21,7%	24,1%	-2,5%
Υπηρεσίες	31	452,4	61	90	421,7	987	190,3%	-6,8%	1518%
Σύνολο ΑΞΕ*	328	914,6	10.369	462	994,7	10.617	40,9%	8,8%	2,4%

* Εξαιρούνται οι επενδύσεις σε ενέργεια, πηγή: FIPA, αξία σε εκατ. TND

Εισροές ΑΞΕ το 2015 σε σχέση με τα προηγούμενα έτη: +8,8% σε σχέση με το 2014, +8,3% σε σχέση με το 2013, +21,5% σε σχέση με το 2011 και -9,2% σε σχέση με το 2010. Οι νέες

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

επενδύσεις ανήλθαν σε 159,5 εκατ. TND (230 νέες επενδύσεις) και οι επεκτάσεις υφισταμένων σε 1,80 δισεκατ. TND (232 επενδύσεις). Οι επενδύσεις αφορούν κυρίως τον τομέα της βιομηχανίας / μεταποίησης (359 επενδύσεις) και ειδικότερα την βιομηχανία υφαντουργίας και ένδυσης (80 επενδύσεις). Από τις 10.617 νέες θέσεις εργασίας, οι 9.372 αφορούσαν την μεταποιητική βιομηχανία (88,3% του συνόλου των νέων θέσεων εργασίας). Οι περισσότερες ΑΞΕ εγκαταστάθηκαν στην ευρύτερη περιοχή της Τύνιδας (54% του συνόλου) και στην βορειο-ανατολική Τυνησία (21% του συνόλου). Στην ενδοχώρα της Τυνησίας, στις ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης όπου ο αναπτυξιακός νόμος προβλέπει ειδικά φορολογικά και άλλα κίνητρα, εγκαταστάθηκαν 71 επιχειρήσεις (επενδύσεις ύψους 215,26 εκατ. TND) με συμμετοχή ξένου κεφαλαίου, κυρίως γαλλικών (19) και ιταλικών (16) συμφερόντων. Πρόκειται για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ηλεκτρονικής (12), στην υφαντουργία και ένδυση (5) και στην βιομηχανία τροφίμων (4).

	Νέες επενδύσεις+επεκτάσεις υφισταμένων το 2014			Νέες επενδύσεις+επεκτάσεις υφισταμένων το 2015			Μεταβολή 15/14			
	Αριθμός	Αξία ΑΞΕ	Θέσεις εργασίας		Αξία ΑΞΕ	Θέσεις εργασίας	Επιχ.	ΑΞΕ	Θέσεις εργασίας	% ΑΞΕ (2015)
Γαλλία	118	222,2	1816	170	278,69	3889	44,1%	25,4%	114,2%	28,02%
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	8	30,1	40	9	138,73	251	12,5%	360,5%	527,5%	13,95%
Κατάρ	4	176,1	7	5	89,656	45	25%	-49,1%	542,9%	9,01%
Ιταλία	72	74,8	3.256	109	76,061	2410	51,4%	1,7%	-26%	7,65%
Γερμανία	27	54	1793	32	71,74	1510	18,5%	32,9%	-15,8%	7,21%
Μάλτα	1	49	0	4	70,881	69	300%	44,7%		7,13%
Σαουδική Αραβία	8	37,4	20	10	52,871	240	25%	41,3%	1100%	5,32%
Ισπανία	9	17	741	17	44,189	203	88,9%	160,2%	-72,6%	4,44%
Ολλανδία	9	2,6	144	14	27,652	389	55,6%	944,7%	170,1%	2,78%
Λιβύη	9	44,2	20	14	18,705	217	55,6%	-57,7%	985%	1,88%
Ηνωμένο Βασίλειο	7	44,7	291	15	13,825	76	114,3%	-69,1%	-73,9%	1,39%
Ηνωμένες Πολιτείες	14	13,7	337	13	13,265	95	-7,1%	-3,3%	-71,8%	1,33%
Ιαπωνία	2	8,5	1220	2	13,21	700	0%	54,9%	-42,6%	1,33%
Ελβετία	9	2,6	45	10	12,536	80	11,1%	387,2%	77,8%	1,26%
Αυστρία	6	2,2	216	4	7,3662	117	-33,3%	237,9%	-45,8%	0,74%
Λουξ/ργο	6	11,9	3	6	7,1588	63	0,0%	-37,9%	2000%	0,72%
Μαρόκο	8	2,7	101	4	5,4238	5	-50%	103,4%	-95%	0,55%
Ρωσία	2	1,8	0	3	4,8103	171	50%	167,2%	-	0,48%
Αλγερία	7	4,4	39	4	4,3048	141	-42,9%	-1,3%	261,5%	0,43%
Κίνα	3	2,5	7	3	1,3616	0	0%	-45,6%	-100%	0,14%
Τουρκία	2	0,6	21	6	0,5	76	200%	-22,2%	261,9%	0,05%
Κύπρος	4	0,3	44	3	0	12	-25%	-89,4%	-72,7%	0%
Σύνολα*	328	914,6	10369	462	994,7	10617	40,9%	8,8%	2,4%	100%

*Περιλαμβάνονται τα στοιχεία από όλες τις χώρες και όχι μόνο τις προαναφερθείσες.

Πηγή: Foreign Investment Promotion Agency (FIPA), αξία σε εκατ. τυνησιακά δηνάρια

Επενδύσεις στην ενέργεια το 2015

Το 2015, καταγράφονται 4 ΑΞΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο ύψους 368,20 εκατ. TND, 2 αυστριακές ΑΞΕ ύψους 367,41 εκατ. TND, 5 канаδικές ΑΞΕ 43,67 εκατ. TND, 5 αυστραλέζικες 6,06 εκατ. TND. ΑΞΕ στον τομέα της ενέργειας πραγματοποιήθηκαν και από εταιρίες από την Γαλλία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, την Ιταλία, την Αλγερία, την Σουηδία την Ιρλανδία, την Δανία, την Ινδονησία και την Ουκρανία. Κατεγράφη μια επένδυση κυπριακών συμφερόντων 0,78 εκατ. TND. Οι επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας δεν είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των θέσεων εργασίας.

Απόθεμα ΑΞΕ (31/12/2015, εκτός ενέργειας):

3.353 εταιρίες σε λειτουργία, 354.396 θέσεις εργασίας, απόθεμα ΑΞΕ 20 δισεκατ. TND.

	Αρ. επιχ.	Επένδυση	Απόθεμα ΑΞΕ	%ΑΞΕ σε σχέση με το σύνολο των ΑΞΕ	%ΑΞΕ ως προς το σύνολο της επένδυσης	Θέσεις εργασίας
Μεταποίηση	2.610	14.096,144	10481,1	52,264%	74,546%	300.930
Υπηρεσίες	511	16.863,673	7688,2	38,338%	45,907%	34.261
Τουρισμός	151	2.668,210	1697,8	8,466%	64,790%	16.363
Γεωργία	81	386,219	186,9	0,932%	51,432%	2.842
Σύνολο	3.353	34.014,246	20.054,005	100%	-	354.396

Πηγή: Foreign Investment Promotion Agency (FIPA), αξία σε εκατ. TND

1142 επιχειρήσεις (απόθεμα ΑΞΕ 1,342 δισεκ. δηνάρια, 125.274 θέσεις εργασίας) με συμμετοχή ξένου κεφαλαίου δραστηριοποιούνται στην κλωστοϋφαντουργία, 87 επιχειρήσεις στον τομέα των δομικών υλικών (απόθεμα ΑΞΕ 3,619 δισεκ.δηνάρια, 8.412 θέσεις εργασίας), 40 επιχειρήσεις στον τομέα της φαρμακοβιομηχανίας (απόθεμα ΑΞΕ 507 εκατ. δηνάρια, 6.491 θέσεις εργασίας). Συνολικά, όσον αφορά την βιομηχανία, 2610 επιχειρήσεις με συμμετοχή ξένου κεφαλαίου και απόθεμα ΑΞΕ 10,481 δισεκ. TND δραστηριοποιούνται στην Τυνησία και στις οποίες απασχολούνται 300.930 εργαζόμενοι. Όσον αφορά τις υπηρεσίες, 511 επιχειρήσεις με συμμετοχή ξένου κεφαλαίου δραστηριοποιούνται στην Τυνησία, απόθεμα ΑΞΕ 7,688 δισεκ.δηναριων και 34.261 θέσεις εργασίας, εκ των οποίων μόλις 7 επιχειρήσεις στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (απόθεμα ΑΞΕ 7,122 δισεκ. δηνάρια, 10.271 θέσεις εργασίας) και 53 στα τηλεφωνικά κέντρα (43,5 εκατ. δηνάρια και 14.363 θέσεις εργασίας) και στα δημόσια έργα μόνο μία, με απόθεμα ΑΞΕ 100.000 δηνάρια και 30 θέσεις εργασίας και εξαγωγικό προσανατολισμό. Όσον αφορά την γεωργία, 81 επιχειρήσεις με απόθεμα ΑΞΕ 187 εκατ. TND και 2.842 θέσεις εργασίας. Οι περισσότερες ΑΞΕ βρίσκονται συγκεντρωμένες στην περιοχή της Nabeul (51.428 θέσεις εργασίας), οι ΑΞΕ με τις περισσότερες θέσεις εργασίας στο Monastir (434, 43.710 θέσεις εργασίας), και οι λιγότερες (μόλις 2) στην περιοχή της Tataouine από τις οποίες εξαρτώνται 21 θέσεις εργασίας.

Μεταποίηση:

Δομικά υλικά: οι ΑΞΕ στα δομικά υλικά ανέρχονται 3,619 δισεκατ. TND (34,5% του συνόλου των επενδύσεων στην μεταποίηση), από αυτές εξαρτώνται 8.412 θέσεις εργασίας (2,7% του συνόλου στην μεταποίηση). Δραστηριοποιούνται 87 επιχειρήσεις. Κύριοι

επενδυτές Ισπανία και Πορτογαλία με απόθεμα ΑΞΕ 1,069 δισεκ. και 742,7 εκατ. αντίστοιχα. Οι επενδύσεις συγκεντρώνονται κυρίως σε περιοχές πλούσιες σε φυσικούς πόρους Gabes, Zaghouan, Ben Arous, Sousse, Kairouan.

Μηχανολογία και ηλεκτρονική: οι επενδύσεις ανέρχονται σε 1,434 δισεκατ. TND. Στις 273 επιχειρήσεις απασχολούνται 78.953 εργαζόμενοι. Κύριοι επενδυτές η Γερμανία (33,8% των ΑΞΕ), η Γαλλία (29,2%) και η Ιταλία (7,9%). Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, οι επενδύσεις βρίσκονται εγκατεστημένες στο βόρειο μέρος της Τυνησίας (75,1% του συνόλου, 1,077 δισεκατ. TND, 218 επιχειρήσεις, 57.215 θέσεις εργασίας).

Κλωστοϋφαντουργία και ένδυση: απόθεμα ΑΞΕ 1,342 δισεκατ. TND, 1.142 επιχειρήσεις από τις οποίες εξαρτώνται 125.274 θέσεις εργασίας. Κύριοι επενδυτές η Ιταλία, η Γαλλία και το Βέλγιο με ποσοστά 28%, 25% και 11% αντίστοιχα του συνόλου των ΑΞΕ. Οι ΑΞΕ βρίσκονται συγκεντρωμένες στην περιοχή του Monastir (απόθεμα ΑΞΕ 386,2 εκατ. TND, 300 εταιρείες, 32.853 θέσεις εργασίας), ακολουθεί η περιφέρεια της Nabeul (196,9 εκατ. TND, 179 εταιρείες και 23.682 θέσεις εργασίας), και η περιφέρεια του Ben Arous με 160,1 εκατ. TND, με 65 επιχειρήσεις και 9.254 θέσεις εργασίας.

Βιομηχανία δέρματος και υποδημάτων: Απόθεμα ΑΞΕ 266,1 εκατ. TND, 144 επιχειρήσεις 19.545 θέσεις εργασίας. Κύριοι επενδυτές: Ελβετία (34,3 %), Bahamas (24,2 %), Ιταλία 17,7 %. Οι περισσότερες επενδύσεις βρίσκονται συγκεντρωμένες στην περιοχή της Bizerte (33,2%, 88,3 εκατ. TND) ακολουθεί το Kairouan (66,7 εκατ. TND) και το Zaghouan (37,3 εκατ. TND).

Βιομηχανία μετάλλων και μεταλλουργία: Απόθεμα ΑΞΕ 1,139 δισεκατ. TND, 355 επιχειρήσεις, 22.330 θέσεις εργασίας. Κύριοι επενδυτές: Γαλλία, Ιταλία και ΗΠΑ με αντίστοιχα 34,8%, 32,5% και 7,1% των ΑΞΕ. Σχεδόν το ένα τρίτο των επενδύσεων αυτού του τομέα βρίσκεται στην περιοχή του Ben Arous με 421,1 εκατ. TND (22,2% των επιχειρήσεων, 7.446 θέσεις εργασίας).

Χημεία – καουτσούκ: Απόθεμα ΑΞΕ 799,6 εκατ. TND, 79 επιχειρήσεις, 5.996 θέσεις εργασίας. Κύριοι επενδυτές Ολλανδία (30,3% του συνόλου), Γαλλία (25,2%), Ινδία (16,3%). Τα τρία τέταρτα περίπου των επενδύσεων βρίσκονται εγκατεστημένα στο Ben Arous (55,4% του συνόλου) και στην επαρχία της Σφαξ (16,7% του συνόλου).

Βιομηχανία τροφίμων: Απόθεμα ΑΞΕ 639,5 εκατ. TND, 78 επιχειρήσεις, 14.741 θέσεις εργασίας. Κύριοι επενδυτές: Γαλλία (37,5% του συνόλου των ΑΞΕ), Ολλανδία (16,9% των ΑΞΕ), Ιταλία 7,5%. Οι περισσότερες επενδύσεις βρίσκονται συγκεντρωμένες στο βόρειο μέρος της Τυνησίας, ιδίως στις επαρχίες της Nabeul (168 εκατ. TND), Ben Arous (85,4 εκατ. TND), Τύνιδας (73,1 εκατ. TND).

Πλαστουργία: Απόθεμα ΑΞΕ 457,9 εκατ. TND, 136 επιχειρήσεις, 11.094 θέσεις εργασίας. Κύριοι επενδυτές: Γαλλία (61,2% των επενδύσεων), Ιταλία (19,2%), Γερμανία (5,1%). Οι περισσότερες επενδύσεις βρίσκονται εγκατεστημένες στην Nabeul (118,4 εκατ. TND), ακολουθεί το Zaghouan (75,7 εκατ. TND), Ben Arous 78,8 εκατ. TND.

Φαρμακοβιομηχανία: Απόθεμα ΑΞΕ 507,1 εκατ. TND, 40 επιχειρήσεις, 6.491 θέσεις εργασίας. Το σύνολο των ΑΞΕ βρίσκεται εγκατεστημένο στις παράκτιες περιοχές της χώρας, το 82,2% στις βόρειες επαρχίες. Κύριοι επενδυτές: Ιταλία (23,4%), Γαλλία (19,3%), Ιορδανία (17,5%) του συνόλου των ΑΞΕ.

Επενδύσεις στην Γεωργία

Απόθεμα ΑΞΕ 186,9 εκατ. TND, 81 επιχειρήσεις, 2.842 θέσεις εργασίας. Πρόκειται κυρίως για γεωργικές μονάδες (50), επιχειρήσεις που ασχολούνται με την αλιεία (17 επιχειρήσεις,

24,4 εκατ. TND ΑΞΕ, στις γεωργικές υπηρεσίες με 10 επιχειρήσεις και 9 εκατ. ΑΞΕ και την υδατοκαλλιέργεια με 4 επιχειρήσεις και 14,9 εκατ. TND ΑΞΕ. Κύριοι επενδυτές η Ιταλία, η Γαλλία και η Ισπανία με ποσοστά 28,6%, 24,5% και 13,1% αντίστοιχα του συνόλου των ΑΞΕ. Οι περισσότερες επενδύσεις βρίσκονται συγκεντρωμένες στην περιοχή του Kairouan (21,2% του συνόλου των ΑΞΕ) και στις περιοχές της Bizerte (14,2%), Gabes (13,6%), Ben Arous (10,3%), Nabeul (8%), Manouba (6,4%), Sousse (5,9%) και Medenine (5,0%).

Επενδύσεις σε Υπηρεσίες

Απόθεμα ΑΞΕ 7,688 δισεκ. TND, σε σύνολο ΑΞΕ 16,864 δισεκατ. TND. Σημαντικότερος τομέας αυτός των μεταφορών (οι επενδύσεις ανέρχονται σε 361,7 εκατ. TND). Τις τηλεπικοινωνίες αφορά το 92,6% του επενδεδυμένου κεφαλαίου των ΑΞΕ και μόλις 7 από τις συνολικά 511 επιχειρήσεις (ιδιωτικοποίηση της Tunisie Telecom, είσοδο στην αγορά της κινητής τηλεφωνίας της Ooredoo και της Orange Tunisie).

Επενδύσεις στον Τουρισμό

Απόθεμα ΑΞΕ 1,698 δισεκ. TND, αποτελούν το 8,5% του συνόλου των ΑΞΕ, 4,6% του συνόλου των θέσεων εργασίας και 4,5% του αριθμού των επιχειρήσεων με ξένη συμμετοχή στο κεφάλαιό τους. Κύριοι επενδυτές στον τουρισμό το 2015: Σαουδική Αραβία (374 εκατ. TND), Λιβύη (370,2 εκατ. TND), Γαλλία (271,3 εκατ. TND), Κουβέιτ (247,6 εκατ. TND).

Προβλήματα ξένων επενδυτών

Μετά την καθεστωτική αλλαγή στις 14/1/2011 (πτώση καθεστώτος Ben Ali) τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι ξένοι επενδυτές συνοψίζονται ως εξής:

- απαγόρευση της κυκλοφορίας
- έλλειψη πληροφόρησης επενδυτών, διαφθορά, ανασφάλεια, έλλειψη δικαιοδοτικού οργάνου για επίλυση διαφορών σχετικά με τις επενδύσεις
- αύξηση του εργατικού κόστους και υπερβολικές συνδικαλιστικές απαιτήσεις (απεργίες και καταλήψεις καθώς και ο μη ρεαλιστικός χαρακτήρας ορισμένων συνδικαλιστικών διεκδικήσεων εξ αιτίας έλλειψης κουλτούρας συνδικαλισμού) μπλόκα στους δρόμους για παρεμπόδιση εργαζομένων να φτάσουν στον χώρο εργασίας τους. δυσκολίες απόλυσης προσωπικού, υψηλά κόστη κοινωνικής ασφάλισης, μειωμένη παραγωγικότητα εργαζομένων κατά το μήνα του Ραμαζανιού
- ανεπαρκείς υποδομές σε λιμένες και οδικό δίκτυο, αύξηση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας, καθυστερήσεις στις απαντήσεις της δημόσιας διοίκησης.
- καθυστέρηση στους τελωνειακούς ελέγχους στα λιμάνια, φόρτωσης - εκφόρτωσης εμπορευμάτων στα λιμάνια
- ο ισχύων αναπτυξιακός νόμος περιορίζεται στην αναφορά των κινήτρων, δεν καλύπτει θέματα εγγυήσεων στον επενδυτή, δεν αναφέρει τις προτεραιότητες της ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο ούτε προσδιορίζει τον ρόλο και τις υποχρεώσεις της δημόσιας διοίκησης. Έλλειψη σαφήνειας στον αναπτυξιακό νόμο, ενώ απουσιάζει κάθε αναφορά στη διευθέτηση διαφορών.
- μειωμένο ωράριο εργασίας την Παρασκευή (ημέρα προσευχής για τους Μουσουλμάνους) – ορισμένες εταιρίες έχουν προτείνει η Παρασκευή να χαρακτηριστεί αργία

- δυσκολία εύρεσης κατηρτισμένου προσωπικού παρά το μεγάλο αριθμό ανέργων αποφοίτων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Εξ αιτίας α)της χαμηλής παραγωγικότητας των εργαζομένων και β)δυσκολία ανεύρεσης εξειδικευμένου προσωπικού εταιρίες δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις παραγγελίες των πελατών τους
- γραφειοκρατία, αδιαφορία/αδυναμία της διοίκησης να λύσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επενδυτές
- εταιρίες καταγγέλλουν ότι δεν έχουν λάβει χρηματοδότηση από το κράτος για την επιμόρφωση του προσωπικού τους όπως ορίζει το άρθρο 39 του αναπτυξιακού νόμου («το κράτος χρηματοδοτεί εν μέρει/καθ'ολοκληρίαν την εκπαίδευση προσωπικού που απασχολείται σε επιχειρήσεις που έχουν πραγματοποιήσει επενδύσεις στους τομείς της βιομηχανίας, της γεωργίας, των ιχθυρών και σε ορισμένες υπηρεσίες ο κατάλογος των οποίων ορίζεται με διάταγμα). Οι όροι χορήγησης καθορίζονται με διάταγμα. Πηγή: αναπτυξιακός νόμος:
<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?mcat=12&mrub=92&msrub=206&dev=true>

Προτάσεις ιδιωτικών φορέων:

1. Ο νέος αναπτυξιακός νόμος να θεσπίζει έναν ενιαίο και όχι 3-4 διαφορετικούς φορείς όπως ισχύει σήμερα για την προσέλκυση και τη διευκόλυνση των επενδύσεων. Στο πλαίσιο αυτό να εξεταστεί η συγχώνευση των φορέων Foreign Investment Promotion Agency – FIPA και Agence de Promotion de l'Investissement - API. Ο νόμος να είναι σύντομος και να περιλαμβάνει 60 με 100 διατάξεις στις ακόλουθες ενότητες: πρόσβαση στην αγορά, εγγυήσεις, κίνητρα, θεσμοί, ενώ οι επί μέρους ρυθμίσεις να αναφέρονται ανά τομέα σε ξεχωριστά πρωτόκολλα. Να υπάρχει αναφορά και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ο νέος αναπτυξιακός νόμος να έχει ισχύ 10-15 χρόνια ενώ τα επί μέρους πρωτόκολλα να έχουν ισχύ από 3 έως 5 χρόνια. Να μην υπάρχει αναφορά στις επενδύσεις στον τομέα των υδρογονανθράκων – οι σχετικές ρυθμίσεις να περιέχονται σε σχετικό πρωτόκολλο.
2. Να προβλέπεται η δημιουργία υποδομών στήριξης σε τοπικό επίπεδο - περιφερειακές στρατηγικές βασισμένες στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε προγράμματα καινοτομίας, έρευνας και ανάπτυξης, δημιουργία Ταμείου για τη χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης.
3. Έχουν καταγραφεί περιπτώσεις κατά τις οποίες οι απόφοιτοι πανεπιστημίων της Τυνησίας δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και το κόστος το οποίο καταβάλλουν οι εργοδότες για την επιμόρφωσή τους είναι υψηλό. Οι εταιρίες έχουν προτείνει την εφαρμογή προγραμμάτων φοίτησης σπουδαστών στο εξωτερικό, αύξηση του ποσοστού απασχόλησης ξένων στελεχών στις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Τυνησία στο 10% του συνόλου των εργαζομένων από 4 ανά επιχείρηση που ισχύει σήμερα, ενθάρρυνση επαναπατριsmού Τυνησιών από το εξωτερικό, άνοιγμα του τομέα της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε ξένες επενδύσεις, παροχή κινήτρων στους εκπαιδευόμενους, προγράμματα ανταλλαγών με το εξωτερικό όχι μόνο για φοιτητές αλλά και για επιχειρηματίες. Ενθάρρυνση της εγκατάστασης δημοσίων και ιδιωτικών πανεπιστημίων στην περιφέρεια.
4. Υπάρχει πληθώρα κειμένων τα οποία διέπουν τη διαδικασία της επένδυσης. Ο νέος κώδικας προτείνεται να αποσκοπεί στην απλοποίηση των διαδικασιών και στη μείωση της γραφειοκρατίας. Οι διαδικασίες σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία περιλαμβάνουν 14

στάδια και θα πρέπει να θεσμοθετηθεί διαδικασία για την αξιολόγηση της απόδοσης των δημοσίων υπηρεσιών που εμπλέκονται στη διαδικασία. Ο νόμος να αναφέρει, επίσης, δεσμευτικές ημερομηνίες για απάντηση από τις δημόσιες υπηρεσίες καθώς και τη θεσμοθέτηση οργάνου που θα αξιολογεί τα αποτελέσματα και θα επιβλέπει την τήρηση των διαδικασιών.

5. Στον νέο νόμο να παρέχονται ρητές εγγυήσεις στους επενδυτές: εγγυήσεις για μη κρατικοποιήσεις, εγγυήσεις για επαναπατρισμό κερδών και κεφαλαίων, θεσμοί διαιτησίας και επίλυσης διαφορών, μείωση στο ελάχιστο των περιορισμών ώστε να αποκλειστούν μόνο οι τομείς εκείνοι με στρατηγικό ενδιαφέρον για τη χώρα, μείωση ακόμα και απάλειψη των περιορισμών για τη συμμετοχή ξένου κεφαλαίου σε επιχειρήσεις, απλοποίηση των διαδικασιών για την απόκτηση ακίνητης περιουσίας. Να δίνονται, επίσης, εγγυήσεις στον επενδυτή για προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (υπάρχει σχετική νομοθεσία η οποία δεν εφαρμόζεται), προστασία εναντίον του αθέμιτου ανταγωνισμού και εναντίον της διαφθοράς και προτείνεται να μειωθούν στο ελάχιστο οι παρεμβάσεις του κράτους για τον καθορισμό των τιμών. Η εταιρία έχει προτείνει ακόμα την απλοποίηση των διαδικασιών και την χρηματοδότηση για την ίδρυση τυνησιακών εταιριών καθώς και την μείωση των περιορισμών που θέτει ο ισχύων κώδικας για τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στο εξωτερικό (οι περιορισμοί αφορούν το μέγεθος των επιχειρήσεων και τη μεταφορά των κεφαλαίων), και άνοιγμα του τομέα των υπηρεσιών και του εμπορίου στις ξένες επενδύσεις, όπου σύμφωνα με τον ισχύοντα αναπτυξιακό νόμο απαιτείται συνεργασία με Τυνησιο εταίρο. Υπάρχει σκέψη να εισαχθούν διατάξεις για franchising στον νέο νόμο (η σχετική νομοθεσία βρίσκεται σε ισχύ από το 2009, εξαιρούνται όμως η εστίαση και οι κτηματομεσιτικές υπηρεσίες). Προτείνονται, ακόμα, ειδικές ρυθμίσεις και κίνητρα για τους «στρατηγικούς επενδυτές.» μια τέτοια ρύθμιση θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι καταργεί την ισότητα όλων των επενδυτών απέναντι στο νόμο και θα μπορούσε δυνητικά να αποτελέσει πηγή διαφθοράς.
6. Τα στελέχη της εταιρίας πρότειναν ακόμα την ρητή αναφορά παρεμβάσεων του κράτους, φοροαπαλλαγών, φοροελαφρύνσεων, πριμοδοτήσεων, επιχορηγήσεων, απαλλαγών π.χ. από την καταβολή κοινωνικής ασφάλισης, την ανάληψη εξόδων επιμόρφωσης / επιπλέον εκπαίδευσης, την δωρεάν πρόσβαση στους θεσμούς στήριξης των επενδύσεων. Στις προτάσεις τους περιλαμβάνεται η αναθεώρηση και συγκεκριμενοποίηση των διαδικασιών για κρατική χρηματοδότηση - τα προγράμματα FOPRODEX (<https://www.tunisiaexport.tn/article/FOPRODEX>) και FAMEX (<https://www.tunisiaexport.tn/article/FAMEX>) υποστηρίζουν τις εξαγωγές τυνησιακών προϊόντων), διαφοροποίηση και προσαρμογή των χρηματοδοτικών εργαλείων στις ανάγκες κάθε επιχείρησης, ενθάρρυνση της επένδυσης σε έρευνα και καινοτομία, χρηματοδοτήσεις στο πλαίσιο Συμπράξεων Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα. Στις προτάσεις περιλαμβάνεται η υποχρέωση από το κράτος κατασκευής έργων υποδομών (υγεία, εκπαίδευση, μεταφορές).
7. Θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για εφαρμογή ποιοτικών κινήτρων για την προσέλκυση επενδύσεων. Η νέα προσέγγιση να αφορά όχι μόνο την θέσπιση φορολογικών κινήτρων έτσι ώστε να αποφευχθεί η προσέλκυση επιχειρήσεων που μεταφέρουν μέρος της παραγωγής τους στην Τυνησία προκειμένου να μην φορολογηθούν στη χώρα τους. Επιπρόσθετα κίνητρα θα πρέπει να προβλεφθούν για την υποστήριξη των εξαγωγών, τη γεωργική ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος, την τεχνολογία την έρευνα και την ανάπτυξη, τις νέες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Πηγές: συναντήσεις εμπορικών συμβούλων κρατών μελών της Ε.Ε., συνάντηση υπό την αιγίδα της UTICA (αντίστοιχος ΣΕΒ Τυνησίας) στις 24/11/2011, σύσκεψη στις 4/12/2012 με τη συμμετοχή του τότε Υπουργού Διεθνούς Συνεργασίας κ. Riadh Bettaïeb και των εμπορικών συμβούλων των εδώ Πρεσβειών.

6 ΤΥΝΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Επισημαίνονται οι δυσκολίες εξαγωγής συναλλάγματος εκτός Τυνησίας. Στοιχεία για τις τυνησιακές επενδύσεις στο εξωτερικό δεν δημοσιεύονται στην ετήσια Έκθεση του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας. Η Κεντρική Τράπεζα Τυνησίας δεν απήντησε σε ρηματική διακοίνωση εδώ Πρεσβείας για την αποστολή δημοσιεύσιμων στοιχείων που αφορούν στο σύνολο του τυνησιακού επενδεδυμένου κεφαλαίου στο εξωτερικό, στους τομείς ενδιαφέροντος των Τυνησίων επιχειρηματιών, στις ροές τυνησιακών ΑΞΕ την τελευταία τετραετία στο εξωτερικό και στην Ελλάδα ειδικότερα. Ο κανονισμός της Κεντρικής Τράπεζας Τυνησίας θέτει αυστηρούς περιορισμούς στην μεταφορά κεφαλαίων για επενδύσεις από την Τυνησία στο εξωτερικό με ανώτατο όριο, υπό αυστηρές προϋποθέσεις, τα 3 εκατ. TND (π.χ. μέγεθος των επιχειρήσεων, μεταφορά των κεφαλαίων με βάση τον κύκλο εργασιών κατά την προηγούμενη οικονομική χρήση, σκοπός μεταφοράς των κεφαλαίων: χρηματοδότηση υποκαταστημάτων, θυγατρικών εταιριών ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις του εξωτερικού, βλ. http://www.bct.gov.tn/bct/siteprod_o/francais/relations/operation.jsp) ενώ και οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα στον επαναπατρισμό των κερδών τους. Σε γνώση του Γραφείου Ο.Ε.Υ. από 4/2/2011 έως και 30/10/2016 έχουν περιέλθει οι επενδύσεις στην Ελλάδα δυο τυνησιακών εταιριών α) φυσητού γυαλιού και β) καλλυντικών και ειδών για το σπίτι.

7 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Το 1996 η Τυνησία επικύρωσε τη **Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε.** βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελευθέρου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα).

Δασμολόγιο: υποχρεωτικά συμπίπτουν τα 8 πρώτα ψηφία του δασμολογικού κωδικού ευρωπαϊκού και τυνησιακού δασμολογίου – οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιβεβαιώσουν ότι ο κωδικός είναι σωστός στην ακόλουθη βάση http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=el&Taric=&QuotaAuthorities=false&EndPub=&MeasText=&Area=&Regulation=&LangDescr=&MeasType=&SimDate=20111029&StartPub=&OrderNum=&GoodsText=&ContextPath=&Level=&Expand=false). Βάσει της Τελωνειακής Συμφωνίας Ε.Ε.-Τυνησίας, τα τυνησιακά τελωνεία μπορούν να απαιτήσουν τα αποδεικτικά έγγραφα για την παροχή του πιστοποιητικού EUR.1 προκειμένου να μην επιβάλλουν δασμούς. Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή και υπάρχουν σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις μεταξύ Τυνησίας και Ε.Ε., για την επέκταση των μέτρων μείωσης των δασμών και στα προϊόντα αυτά στο πλαίσιο σύναψης σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών (Accord de libre échange complet et approfondi – ALECA).

Σύμφωνα με τον φορολογικό νόμο του 2016, οι δασμοί με εξαίρεση τα γεωργικά προϊόντα μειώθηκαν από 30% και 27% σε 20% και από 15% και 10% καταργήθηκαν – πρόκειται για αρνητική εξέλιξη για τις εισαγωγές ευρωπαϊκών προϊόντων τα οποία απαλλάσσονται από την επιβολή δασμών όπου αυτοί προβλέπονται όταν τα εμπορεύματα συνοδεύονται από το τελωνειακό έντυπο EUR.1 καταλλήλως συμπληρωμένο το οποίο αποδεικνύει ότι η χώρα προέλευσης του προϊόντος είναι κράτος-μέλος της Ε.Ε. βλ. [http://www.douane.gov.tn/index.php?id=12&L=0&tx_a21glossaryadvancedoutput_pi1\[char\]=C&cHash=7374df51c4](http://www.douane.gov.tn/index.php?id=12&L=0&tx_a21glossaryadvancedoutput_pi1[char]=C&cHash=7374df51c4) και <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=554&L=0>

Οι τунησιακές εταιρίες έχουν την δυνατότητα εισαγωγής πρώτων υλών χωρίς να καταβάλουν φόρους και δασμούς, π.χ. οι καθόλα εξαγωγικές εταιρίες (entreprises totalement exportatrices, 70% του κύκλου εργασιών προέρχεται από εξαγωγές, για ορισμένες χρονιές κατ'εξαίρεση το 50%) έχουν δικαίωμα εισαγωγής προϊόντων π.χ. εξοπλισμός, πρώτες ύλες, ημιτελή προϊόντα για την παραγωγή, υπό προϋποθέσεις, χωρίς δασμούς και φόρους, (βλ. http://www.finances.gov.tn/themes/DGAFF/liens/entrep_export.pdf σελ.2). Το αν η εταιρία εισάγει το προϊόν χωρίς φόρους και δασμούς ως "εξοπλισμό" εξαρτάται από τις ενέργειες της ίδιας της εταιρίας..

Η βάση market access database (<http://madb.europa.eu/mkacddb2/indexPubli.htm>) της Ε.Ε. ανανεώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα αναφέρει εκτός από το δασμολόγιο **τις διαδικασίες και τα έγγραφα που πρέπει να συνοδεύουν την εξαγωγή και τις εισαγωγές-εξαγωγές προϊόντων σε δψήφιο δασμολογικό κωδικό μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. και της Τυνησίας σε ετήσια βάση**. Στα εισαγόμενα προϊόντα επιβάλλεται επίσης Customs Service Fee. Επισημαίνουμε το ενδεχόμενο να υπάρξουν απροειδοποίητες αλλαγές π.χ. στον φόρο κατανάλωσης. Το δασμολόγιο είναι επίσης προσβάσιμο σε όλους τους ενδιαφερομένους μέσω του ιστοτόπου των τελωνείων <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=667> η βάση όμως δεν είναι επικαιροποιημένη.

Αν τα εισαγόμενα προϊόντα απευθύνονται στην εσωτερική αγορά της Τυνησίας, επιβάλλονται οι ακόλουθοι φόροι, ανάλογα με το προϊόν: ΦΠΑ, FODEC ο οποίος είναι επαγγελματικός φόρος και αναφέρεται στην ανάπτυξη του βιομηχανικού ανταγωνισμού, A.I.R. 10% (Avance Impôt sur le Revenu) ο οποίος αναφέρεται σε φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, προκαταβάλλεται, όπως δηλώνει το όνομά του, και επιστρέφεται/αφαιρείται, θεωρητικά, στο τέλος της λογιστικής χρήσης και ενδεχομένως, ανάλογα με το προϊόν, μικρότεροι φόροι. Ο φόρος κατανάλωσης (droit de consommation) επιβάλλεται σε είδη πολυτελείας βλ. <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=604>. Ο φόρος A.I.R. ανέρχεται σε 10% της τελικής τιμής του προϊόντος, και αφού έχουν επιβληθεί φόροι και δασμοί, με αποτέλεσμα ο φόρος να εκτιμάται στο 30% της αρχικής τιμής του προϊόντος. Όσον αφορά ελληνικά προϊόντα που θίγονται από την επιβολή φόρου A.I.R., αναφέρουμε χαρακτηριστικά τις πλάκες μαρμάρου. Τα τунησιακά τελωνεία έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν τους φόρους όχι βάσει των τιμών των τιμολογίων που συνοδεύουν τα εμπορεύματα αλλά βάσει διεθνών τιμών.

8 ΧΡΗΣΙΜΕΣ – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ιστότοπος της εδώ Στατιστικής Υπηρεσίας για πληροφόρηση σχετικά με τις εισαγωγές της χώρας (μορφή CIF) κατ'αξία (τунησιακά δηνάρια) και κιλά: <http://www.ins.nat.tn> επιλογή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ενότητας κάτω αριστερά commerce extérieur, και στη συνέχεια échange par produit αριστερά..

	2012	2013	2014	2015
Συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ δηναρίου	2,01	2,16	2,26	2,18

Πηγή: Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ισοτιμία δηναρίου-ευρώ (διατραπεζικές συναλλαγές) ανά ημέρα: <http://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/francais/actualites/cours.jsp>

Η βάση στατιστικών της EUROSTAT, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade/data/database> (εναλλακτικά Eurostat, Statistics, International Trade) επιλογή EU Trade since 1995 by HS6 παρέχει πληροφορίες για τις εξαγωγές και τις εισαγωγές του προϊόντος μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. αλλά και με τρίτες χώρες σε εξαψήφιο δασμολογικό κωδικό σε ευρώ και σε ποσότητες ακόμα και σε μηνιαία βάση (για βοήθεια στη χρήση της βάσης τηλ. 0030 2131352315).

Αναζήτηση εταιριών στο διαδίκτυο: 1) μέσω του ιστοτόπου www.made-in-tunisia.net και αναγραφή του προϊόντος ενδιαφέροντος στα γαλλικά (με την βοήθεια του δασμολογίου) 2) χρησιμοποιώντας τη βάση <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/dbi.asp> με ξένες και tunησιακές εταιρίες του Υπουργείου Βιομηχανίας και Τεχνολογίας με ξένες και tunησιακές εταιρίες του Υπουργείου Βιομηχανίας και Τεχνολογίας. Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας έχει επισημάνει περιπτώσεις κατά τις οποίες τα στοιχεία που αναφέρονται στη βάση δεν έχουν επικαιροποιηθεί. Αυτό ισχύει και για τις ελληνικές εταιρίες που αναφέρονται στον ιστότοπο. 3) μέσω του ιστοτόπου <http://www.batimaghreb.com> όπου έχει αναρτηθεί ο Οδηγός Δομικών Υλικών BATIMAGHREB ο οποίος στην έντυπη μορφή του διανέμεται δωρεάν σε αρχιτεκτονικά γραφεία, κατασκευαστικές εταιρίες, χονδρεμπόρους δομικών υλικών, κ.τ.λ. Επισημαίνεται ότι οι δυο ιστότοποι συνδέονται μεταξύ τους και σε αυτούς μπορούν να αναζητηθούν περαιτέρω επιχειρηματικές πληροφορίες, αγγελίες προσφοράς και ζήτησης. Οι ελληνικές εταιρίες μπορούν να διαφημιστούν στο διαδίκτυο αλλά και στον εξειδικευμένο κατάλογο [batimaghreb.com](http://www.batimaghreb.com) παλαιότερες εκδόσεις του οποίου έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο. Ο κατάλογος διανέμεται δωρεάν σε αρχιτεκτονικά γραφεία, κατασκευαστικές εταιρίες κ.τ.λ.. Δεν υπάρχει η δυνατότητα διαχωρισμού εξαγωγικών και εισαγωγικών εταιριών.

Η εγγραφή εταιρίας σε Επιμελητήριο, σύμφωνα με την tunησιακή νομοθεσία, είναι προαιρετική και όχι υποχρεωτική όπως ισχύει στην Ελλάδα. Θεωρητικά, οι εταιρίες πρέπει να είναι καταχωρημένες στο εμπορικό μητρώο http://www.registre-commerce.tn/search/RCCSearch.do?action=getPage&rg_type=PM&search_mode=NORMAL. Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας έχει επισημάνει περιπτώσεις κατά τις οποίες η βάση δεν είναι επικαιροποιημένη. Η εταιρία SORENCO (www.sorencocom.tn) ειδικεύεται στις αξιολογήσεις εταιριών. Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας δε φέρει ευθύνη για τις παρεχόμενες υπηρεσίες της εταιρίας.

Σύμφωνα με την tunησιακή νομοθεσία, η πληρωμή των εισαγωγών, με ορισμένες εξαιρέσεις, γίνεται με τη διαδικασία (irrevocable) letter of credit ή Cash Against Documents (<http://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/page.jsp?id=67>). Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (European Bank for Reconstruction and Development) καλύπτει το ρίσκο μη πληρωμής για συναλλαγές με τις tunησιακές τράπεζες Amen Bank και

Banque Tuniso-Kowetienne οπότε υπάρχει το ενδεχόμενο να μειώνεται το κόστος της συναλλαγής. Ο κατάλογος επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα βλ.ιστότοπο www.ebrd.com/tfp, κατάλογος με Τυνησιακές Τράπεζες ενότητα “issuing banks.” Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης στην Ελλάδα συνεργάζεται, μεταξύ άλλων, με την Εθνική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς.

Προτείνεται στους Έλληνες εξαγωγείς να επικοινωνήσουν με τον Οργανισμό Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (<http://www.oaep.gr>) για να συζητήσουν λεπτομέρειες ενδεχόμενης συμφωνίας τους με τυνησιακές εταιρίες και να εξετάσουν την πιθανότητα ασφάλισης τους για εμπορικούς και αν το κρίνουν απαραίτητο και για πολιτικούς κινδύνους. Στους καλυπτόμενους εμπορικούς κινδύνους περιλαμβάνονται η πτώχευση ξένου αγοραστή, η υπερημερία, η αυθαίρετη καταγγελία της εξαγωγικής σύμβασης από τον αγοραστή, η αθέτηση των όρων της σύμβασης από τον οφειλέτη (και τον εγγυητή του). Στους πολιτικούς κινδύνους περιλαμβάνονται τα γεγονότα ανωτέρας βίας (εμφύλιος ή διακρατικός πόλεμος, πολιτικές αναταραχές, γενικές απεργίες, θεομηνίες), η απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος, η ακύρωση άδειας εισαγωγής και εξαγωγής, και τα μέτρα ή οι αποφάσεις της τρίτης χώρας που εμποδίζουν την εκτέλεση της δανειακής-εμπορικής σύμβασης (π.χ. εθνικοποιήσεις-απαλλοτριώσεις). Επισημαίνουμε ότι κατά την εξέταση του φακέλου, προκειμένου να καθοριστεί το ασφάλιστρο, ο Ο.Α.Ε.Π. θα ενημερώσει τους αιτούντες για πληροφορίες που θα συλλέξει σχετικά με την εταιρία με την οποία οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να συνεργαστούν. Ο Ο.Α.Ε.Π. δεν καλύπτει περιπτώσεις αποστολής δειγμάτων σε υποψήφιους πελάτες.

Ακόμα, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με το E.B.E.A.(210-3624341, 2103382311 & 310, fax. 2103624341, e-mail. arbitrary@acci.gr, www.acci.gr) προκειμένου να εξετάσουν το ενδεχόμενο να περιλάβουν ρήτρα διαιτησίας στη συμφωνία με τις τυνησιακές εταιρίες ή/και ρητή αναφορά στο εφαρμοστέο δίκαιο σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Η διαιτησία αποτελεί εναλλακτικό τρόπο επίλυσης εμπορικών διαφορών, χωρίς τις καθυστερήσεις και την υπερβολική τυπικότητα των τακτικών δικαστηρίων. Η αμοιβή για τη διαιτησία καθορίζεται αναλόγως της αξίας της απαίτησης.

Επισημαίνουμε ότι προκειμένου να αποφευχθούν οι μεγάλες καθυστερήσεις στο λιμάνι Rades της Τύνιδας, οι ενδιαφερόμενες εταιρίες σε συνεννόηση με τη μεταφορική εταιρία τους και τους Τυνησίους εισαγωγείς μπορούν να εξετάσουν την επιλογή των λιμένων της Goulette, της Bizerte ή ακόμα και της Sousse ή της Sfax νοτιότερα της Τύνιδας. Η ναυτιλιακή εταιρία Evergreen (τηλ. 210-4140600, 2310-554647, bizexp@uma.gr, www.evergreen-line.com) συνδέει απ'ευθείας τον Πειραιά με το λιμάνι Bizerte (60 περίπου χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Τύνιδας) και με το λιμάνι της Τύνιδας Rades.

Σε πρόσφατη επιχειρηματική αποστολή στην Τυνησία οι Τυνησίοι επιχειρηματίες έθεσαν ακόλουθες **ενδεικτικές** ερωτήσεις προς τους Έλληνες ομολόγους τους κατά τη διάρκεια των B2B συναντήσεων:

- ποια τα συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τους ανταγωνιστές σας π.χ. Ιταλούς, Γάλλους.
- ποια η πρότασή σας για την Τυνησία;

- πως η πληρωμή των εμπορευμάτων (π.χ. cash against documents, letter of credit, κ.τ.λ.);
- ποιες οι τιμές και τι περιλαμβάνουν π.χ. μεταφορά έως το λιμάνι;
- τι πιστοποιήσεις έχει το προϊόν;
- ποια η εμπορική σας πολιτική, π.χ. ψάχνετε έναν αντιπρόσωπο ή θα προμηθεύετε πολλές εταιρίες;
- που εξάγετε; Σημαντικές συνεργασίες;
- τι επιπλέον προσφέρετε π.χ. εκπαίδευση, εγγυήσεις κτλ.;
- υπάρχει συμπληρωματικότητα του προϊόντος σας με άλλα προϊόντα;

Στον ιστότοπο του Γραφείου Ο.Ε.Υ. Τύνιδας <http://www.agora.mfa.gr> έχει αναρτηθεί πίνακας με χρήσιμες διευθύνσεις (ενημερωτικοί ιστότοποι, ιστότοποι προκήρυξης διαγωνισμών), καθώς και το θεσμικό πλαίσιο τελωνειακής συνεργασίας Ε.Ε. - Τυνησίας σε ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά.

Επισημαίνουμε ότι η γλώσσα του επιχειρηματικού κόσμου στην Τυνησία είναι, εκτός από τα αραβικά, τα γαλλικά και όχι τα αγγλικά. Η Τυνησία βρίσκεται μια ώρα πίσω σε σχέση με την Ελλάδα τους χειμερινούς και δυο ώρες πίσω τους θερινούς μήνες. Τους καλοκαιρινούς μήνες και τον μήνα του ραμαζανιού οι δημόσιες υπηρεσίες κλείνουν νωρίτερα αλλά και ο ιδιωτικός τομέας υπολείπεται. Προτείνουμε η επικοινωνία με τις εταιρίες να γίνεται Δευτέρα με Παρασκευή πρωινές ώρες.

9 ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ - ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

Ιστότοποι δημοσίευσης διαγωνισμών

Οι διεθνείς διαγωνισμοί Τυνησίας δημοσιεύονται στους ακόλουθους ιστότοπους: www.mediscom.com, www.tunisieappelsdoffres.com. Στον ιστότοπο <http://www.marchespublics.gov.tn> εκτός από τους διαγωνισμούς έχει αναρτηθεί και η σχετική νομοθεσία - συχνά όμως δεν είναι ενημερωμένος. Η αντίστοιχη «ΔΕΗ» ονομάζεται STEG και ο αντίστοιχος φορέας για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας STEG Renouvelables. Οι διαγωνισμοί δημοσιεύονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=1> και τα αποτελέσματα των διαγωνισμών στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=4>. Στους διεθνείς διαγωνισμούς μπορούν να υποβάλλουν συμμετοχή μόνες τους εταιρίες από το εξωτερικό, ενώ στους εθνικούς μόνο σε συνεργασία με τυνησιακή εταιρία, βλ. και έρευνα Γρ.Ο.Ε.Υ. Τύνιδας για τους ιστοτόπους δημοσίευσης διαγωνισμών <http://agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=33569>.

Πίνακας με τους ιστότοπους όπου δημοσιεύονται οι διαγωνισμοί έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο του Γραφείου Ο.Ε.Υ. Τύνιδας, ενότητα *αρχείο*.

Η προμήθεια των σιτηρών και των καπνών γίνεται κατόπιν διεθνών διαγωνισμών που διενεργούν οι κρατικοί φορείς Office des Céréales (www.oc.agrinet.tn/index.php/fr/, βλ. ενδεικτικά και <http://www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=36995>)

και Régie Nationale des Tabacs et des Allumettes (www.rnta-mtk.com.tn). Η εισαγωγή φαρμάκων στην Τυνησία πραγματοποιείται από την Κεντρική Φαρμακαποθήκη (Pharmacie Centrale, <http://www.phct.com.tn>) κατόπιν προκήρυξης διεθνών διαγωνισμών.

Τα Γραφεία Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων των εδώ Πρεσβειών, όταν αυτό προβλέπεται από την αντίστοιχη νομοθεσία που διέπει την λειτουργία τους, αναλαμβάνουν την αποστολή των τευχών δημοπράτησης αφού η ενδιαφερόμενη εταιρία έχει καταβάλει το αντίτιμο. Σε άλλες περιπτώσεις, οι τυνησιακές αρχές κατόπιν συνεννόησης με τις ενδιαφερόμενες εταιρίες αναλαμβάνουν την αποστολή των τευχών δημοπράτησης απ' ευθείας έναντι αντιτίμου.

Διεθνής Διάσκεψη Tunisia 2020 (ξεν/χείο Le Palace, Τύνιδα, 29-30/11/2016): Η Διάσκεψη αποσκοπεί στην προσέλκυση δωρητών και επενδυτών στην Τυνησία. Η εγγραφή των ενδιαφερομένων εταιριών γίνεται μέσω του ιστοτόπου <http://www.tunisia2020.com> όπου έχουν αναρτηθεί και τα έργα για τα οποία η Τυνησία αναζητά χρηματοδότηση. Θέματα ιδιωτικοποιήσεων δεν θα συζητηθούν. Οι Τυνησιακές Πρεσβείες στο εξωτερικό προωθούν την Διάσκεψη σε επιλεγμένες πρωτεύουσες σε Ευρώπη, Αμερική και Ασία μέσω Road Shows και διοργάνωση Forum παρουσία είτε του Υπουργού Εξωτερικών είτε του Υπουργού Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας. Η τυνησιακή πλευρά θα αποστείλει προσκλήσεις σε 1400 στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα προκειμένου να παρακολουθήσουν τις εργασίες της Διάσκεψης.

Προβλήματα συμμετοχής σε διαγωνισμούς

Η οικονομική προσφορά αποτελεί ένα μόνο από τα κριτήρια κατακύρωσης του διαγωνισμού και πρέπει να ανταποκρίνεται σε ελάχιστα τεχνικά κριτήρια. Κατά τη διάρκεια συναντήσεων των Εμπορικών Συμβούλων των κρατών μελών για εμπορικά θέματα έχουν αναφερθεί ακόλουθα:

Από τα σχόλια που έκαναν οι εκπρόσωποι των κρατών μελών συγκρατούνται ακόλουθα:

- Η ίδρυση εταιρίας στην Τυνησία που απευθύνεται στην εγχώρια αγορά, με ορισμένες εξαιρέσεις, απαιτεί την **συμμετοχή Τυνήσιου συνεταιίρου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%**. Υπάρχουν προβλήματα επικοινωνίας (η γλώσσα του επιχειρηματικού κόσμου είναι εκτός από την αραβική η γαλλική και όχι η αγγλική).
- Προβλήματα συμμετοχής σε διεθνείς διαγωνισμούς: α) καταβολή **αντιτίμου για την απόκτηση του τεύχους δημοπράτησης** (cahier de charges). Συχνά απαιτείται η **φυσική παρουσία** εκπροσώπου της ενδιαφερομένης εταιρίας (δεν μπορεί να αποσταλεί ηλεκτρονικά). Πολλοί διαγωνισμοί δημοσιεύονται μόνο στην αραβική γλώσσα. β) Τυνησιακή νομοθεσία δεν προβλέπει κυρώσεις για την **μη παροχή διευκρινίσεων** στις ενδιαφερόμενες εταιρίες από τα στελέχη της Τυνησιακής Διοίκησης γ) **πολυπλοκότητα** του συστήματος (πολλές επί μέρους επιτροπές εμπλέκονται στη διαδικασία), **απροειδοποίητη** ακύρωση **διαγωνισμών** δ) **μόνο Τυνήσιοι υπήκοοι / τυνησιακές εταιρίες** έχουν πρόσβαση (πληροφορίες, διευκρινιστικές ερωτήσεις, απόκτηση τεύχους δημοπράτησης) και μπορούν να υποβάλουν προσφορά μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος διαγωνισμών **TUNEPS** βλ.επόμενη ενότητα και

<http://agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=44231> ε) de facto οι ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετέχουν μόνο στους Διεθνείς Διαγωνισμούς αν και η tunησιακή νομοθεσία δεν προβλέπει διακρίσεις μεταξύ «εθνικών» και «διεθνών» διαγωνισμών στ) στους διεθνείς διαγωνισμούς, σύμφωνα με την tunησιακή νομοθεσία, οι tunησιακές εταιρίες προτιμώνται εφόσον η οικονομική προσφορά τους είναι έως κατά 10% πιο ακριβή της προσφοράς του μειοδότη

- Αναφορά περιπτώσεων κατά τις οποίες η προθεσμία υποβολής όπως εμφανίζεται στις ηλεκτρονικές βάσεις είναι διαφορετική από αυτή της προκήρυξης. Αναφέρθηκαν ακόμα δυσκολίες αναζήτησης των υπευθύνων για τους διαγωνισμούς σε κάθε δημόσιο φορέα (χαρακτηριστικά αναφέρθηκε ότι κατά την επικοινωνία με τους δημόσιους φορείς οι υπάλληλοι δηλώνουν αναρμόδιοι ή δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη απάντησης σε διευκρινιστικές ερωτήσεις). Ο εκπρόσωπος της tunησιακής δημόσιας διοίκησης έχει απαντήσει ότι οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να απευθύνονται στα Γραφεία Υπουργών (κατάλογος Υπουργείων Tunησίας: http://www.tunisie.gov.tn/index.php?option=com_ministeres&Itemid=382&Itemid=382) και στους Πρόεδρους των Διοικητικών Συμβουλίων των εταιριών του Δημοσίου ενώ για έργα που πραγματοποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο υπεύθυνος είναι ο εκάστοτε Περιφερειάρχης.
- Ο φιλικός διακανονισμός διαφορών μεταξύ των μερών μετά την κατακύρωση του διαγωνισμού παρουσιάζει προβλήματα εκτέλεσης της απόφασης και τα κράτη μέλη πρότειναν στα συμβόλαια να αναφέρεται ρήτρα προσφυγής σε διεθνή διαιτησία. Αναφέρθηκε ακόμα η πολυπλοκότητα του συστήματος (πολλές επί μέρους επιτροπές εμπλέκονται στη διαδικασία.) καθώς και η απροειδοποίητη ακύρωση διαγωνισμών.

Λειτουργία διαδικτυακής πύλης Tuneps

Λειτουργία διαδικτυακής πύλης Tuneps www.tuneps.tn στην οποία δημοσιεύονται οι προκηρύξεις δημοσίων προμηθειών και διαγωνισμών. Το tunησο-γερμανικό επιμελητήριο παρέχει τεχνική υποστήριξη για την λειτουργία της πύλης.

Η λειτουργία της δικτυακής πύλης προβλέπεται στο προεδρικό διάταγμα 2014-039/13.3.2014 το οποίο έχει αναρτηθεί στην πύλη. Εκεί θα αναρτώνται και τα ετήσια προγράμματα που αφορούν διαγωνισμούς και προμήθειες Υπουργείων και Δημοσίων Επιχειρήσεων, Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και φορέων, διεπαγγελματικών οργανώσεων. Στο έργο συμμετέχουν το Εθνικό Κέντρο Πληροφορικής CNI (Centre National Informatique, www.cni.nat.tn), ο Εθνικός Φορέας Ηλεκτρονικής Πιστοποίησης ANCE (Agence Nationale de Certification Electronique, www.certification.tn), το Κέντρο Μελετών και Έρευνας στις Τηλεπικοινωνίες CERT (Centre d'Etudes et de Recherche en Télécommunication, www.cert.nat.tn), το Κέντρο Πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών CIMF (Centre Informatique du Ministère des Finances, www.finances.gov.tn για έλεγχο της δημοσιονομικής κατάσταση μιας εταιρίας), το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης CNSS (Caisse Nationale de Sécurité Sociale, www.cnss.nat.tn), η Κεντρική Τράπεζα Tunησίας (www.bct.gov.tn), άλλες Τράπεζες. Στην πύλη δημοσιεύονται ήδη προκηρύξεις, μεταξύ άλλων, του Υπουργείου Εξοπλισμού (www.mehat.gov.tn), των Ταχυδρομείων (www.poste.tn), του Εθνικού Φορέα Αποχετεύσεων ONAS (www.onas.nat.tn). Από το 2016, σύμφωνα με τον αρχικό

προγραμματισμό, η ολοκλήρωση των διαδικασιών θα γίνεται μόνο ηλεκτρονικά. Αναμένεται η διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για τους ενδιαφερόμενους.

Οι τέσσερις λειτουργίες της πύλης περιγράφονται ως εξής:

- E-bidding: δημοσίευση των προκηρύξεων, αποστολή του τεύχους δημοπράτησης και παραλαβή των προσφορών on-line, άνοιγμα και κατάταξη των προσφορών σε διαφορετικούς χρόνους, δημοσίευση των αποτελεσμάτων στην πύλη. Θα δημοσιεύονται και οι γνωμοδοτήσεις επιτροπών που εμπλέκονται στην διαδικασία των προκηρύξεων.
- E-contracting: ειδοποίηση της εταιρίας στην οποία κατακυρώθηκε ο διαγωνισμός για την ημερομηνία έναρξης των εργασιών, σύνταξη, ενημέρωση και υπογραφή του συμβολαίου, παρακολούθηση των εργασιών, καταχώρηση αλλαγών, π.χ. αλλαγή τραπεζικού λογαριασμού του υπεργολάβου στην Τράπεζα.
- E-catalogue: καταγραφή των προϊόντων σύμφωνα με την κατάταξη UNSPSC (www.unspsc.org, www.unspsc.org/search-code) των Ηνωμένων Εθνών, περιγραφή των τεχνικών τους χαρακτηριστικών. Οι ενδιαφερόμενες εταιρίες επικοινωνούν απ'ευθείας με την διοίκηση της πύλης TUNEPS προκειμένου να ενημερωθούν για τον οκταψήφιο κωδικό του προϊόντος τους (η UNSPCS περιλαμβάνει και τις υπηρεσίες). Οι δημόσιοι φορείς μπορούν να προβούν απ'ευθείας στην αγορά προμηθειών μέσω του e-catalogue και του e-shopping (βλ. επόμενη παράγραφο) εφόσον η προμήθεια δεν υπερβαίνει συγκεκριμένο ποσό (βλ.προεδρικό διάταγμα 2014-039/13.3.2014). Στην πύλη σύντομα θα δημοσιευτεί το εγχειρίδιο e-catalogue.
- E-shopping mall: διττή λειτουργία: 1) οι δημόσιοι προμηθευτές αναζητούν τα προϊόντα ενδιαφέροντός τους και ελέγχουν τις τιμές, οι οποίες είναι δεσμευτικές, έχουν τη δυνατότητα καταχώρησης, τροποποίησης και παρακολούθησης της παραγγελίας τους και 2) οι ενδιαφερόμενες εταιρίες καταχωρούν τα προϊόντα και τις τιμές τους, παραλαμβάνουν τις παραγγελίες και προχωρούν στην εκτέλεσή τους.

Στην πύλη TUNEPS έχει αναρτηθεί ο οδηγός EbiddingFOURNISSEURS με οδηγίες για την εγγραφή στο σύστημα. Στην σελ.18 του οδηγού αναφέρονται ως πεδία προς συμπλήρωση ο αρ. μητρώου tunησιακής εταιρίας (*RC - Registre de Commerce*), το όνομα του εκπροσώπου και ο αριθμός δελτίου της tunησιακής του ταυτότητας.

- Μέσω του GOOGLE CHROME οι ενδιαφερόμενοι έχουν πρόσβαση στις προκηρύξεις, στα αποτελέσματα ανοίγματος των προσφορών και στα αποτελέσματα κατακύρωσης των διαγωνισμών, ακόμα για τις προσφορές που έχουν υποβληθεί εγγράφως και όχι ηλεκτρονικώς. Η θέση σε λειτουργία της πύλης δεν αναιρεί την δυνατότητα οι ενδιαφερόμενες εταιρίες να υποβάλλουν εγγράφως τις προσφορές τους σε διαγωνισμούς.
- Το σύστημα απαιτεί την εισαγωγή tunησιακού αριθμού ταυτότητας για την πρόσβαση στο τεύχος δημοπράτησης και την υποβολή της προσφοράς ηλεκτρονικά. Οι ξένες επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες εκτός Tunησίας οφείλουν να έχουν συμβόλαιο με Tunήσιο εκπρόσωπο προκειμένου να εγγραφούν στον κατάλογο των προμηθευτών του Δημοσίου, για να έχουν πρόσβαση στο τεύχος δημοπράτησης και για να συμμετέχουν στους Διαγωνισμούς. Προϋπόθεση για την πρόσβαση στο σύστημα η

αίτηση προς την Διοίκηση της πύλης TUNEPS η οποία ελέγχει τους όρους της συμφωνίας μεταξύ Τυνησίου εκπροσώπου και ξένης επιχείρησης και απόδοση του πιστοποιητικού από τον Εθνικό Φορέα Ηλεκτρονικής Πιστοποίησης ANCE (Agence Nationale de Certification Electronique, www.certification.tn). Το πιστοποιητικό στοιχίζει 85 δηνάρια, έχει ισχύ για δυο χρόνια, και η ανανέωσή του κοστίζει 40 δηνάρια. Και οι ξένες επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγκατεστημένες στην Τυνησία μόνον μέσω Τυνησίου έχουν πρόσβαση στο τεύχος δημοπράτησης και θα έχουν την δυνατότητα να υποβάλλουν την προσφορά ηλεκτρονικά.

- Η Διευθύντρια Διαχείρισης της πύλης κα Ben Salem δεσμεύτηκε να εξετάσει σε συνεργασία με τον αρμόδιο οργανισμό ANCE (www.certification.tn) τα ευρωπαϊκά πρότυπα για την απόδοση ηλεκτρονικού πιστοποιητικού "certificat entreprise" προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ξένων επιχειρήσεων στους διαγωνισμούς. Ενδεικτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της διαδικασίας: τέλος 2015.
- Αν και στην τυνησιακή νομοθεσία δεν προβλέπεται διάκριση μεταξύ «διεθνών» και «εθνικών» διαγωνισμών, η Τυνησιακή Δημόσια Διοίκηση θεωρεί ότι οι ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετάσχουν μόνο στους διεθνείς διαγωνισμούς (appels d'offre internationaux).
- Ο φορέας TUNEPS πραγματοποιεί ασκήσεις προσομοίωσης, δεν έχει ακόμα οριστεί ημερομηνία "lock-down" της πύλης και γίνονται διαρκώς βελτιώσεις οι οποίες γίνονται "in-house."

Σύμφωνα με την κυρία Ben Salem όλοι οι διαγωνισμοί προμηθειών θα αναρτώνται στην πύλη TUNEPS με σκοπό την διαφύλαξη των αρχών του ανταγωνισμού, της ελευθερίας συμμετοχής, της ισότητας και της διαφάνειας (πηγή: Radioexpressfm, 15/05/2015, <http://www.radioexpressfm.com/lire/sonia-ben-salem-tous-les-marches-publics-seront-bientot-en-ligne-1000>). Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν απ'ευθείας με τους διαχειριστές της δικτυακής πύλης TUNEPS: Rue Laassel face stade municipal de Bab Laassel (croisement 10 rue Bechir Sfar et rue Laassel), τηλ.: (+216) 71 566 364, φαξ : (+216) 71 566 458, tuneps@pm.gov.tn, www.tuneps.tn, www.facebook.com/tuneps.tn.

Η εδώ Αντιπροσωπεία της Ε.Ε., λαμβάνοντας υπ'οψιν ότι οι ευρωπαϊκές εταιρίες που επιθυμούν να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς ενδεχομένως να υποχρεωθούν να προσλάβουν επιτόπιο Τυνησίο συνεργάτη με συνέπεια επιπλέον κόστος για την εταιρία, έχει διαμαρτυρηθεί εγγράφως στο αρμόδιο Υπουργείο με αίτημα την πρόσβασης των Πρεσβειών στην δικτυακή πύλη.

Νόμος για τις Συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)

Από τις ενημερωτικές συναντήσεις που διοργάνωσε η εδώ Αντιπροσωπεία της Ε.Ε. και η Ένωση Βιομηχάνων CONECT (Τύνιδα, 18/12/2015) με θέμα τις διατάξεις του εν θέματι νόμου συγκρατούνται ακόλουθα:

Περιεχόμενο: Ο νόμος για τις ΣΔΙΤ θεωρείται συμπληρωματικός της υφιστάμενης νομοθεσίας για τις δημόσιες προμήθειες (προεδρικό διάταγμα 2014-1039) και τις παραχωρήσεις (νόμος 2008-23/1.4.2008). Ο νόμος διέπεται από τις αρχές της διαφάνειας, του ανταγωνισμού, της ισότητας ευκαιριών, της ανεξαρτησίας. Οι ΣΔΙΤ αφορούν υλικές

και άυλες υποδομές (π.χ. στον τομέα των τηλεπικοινωνιών), μη εμπορικά εκμεταλλεύσιμες (ο ιδιώτης θα πληρώνεται από τον δημόσιο τομέα). Το Δημόσιο πρέπει να εξασφαλίζει την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας. Δεν προβλέπεται η απ'ευθείας είσπραξη εσόδων από χρήστες, με εξαίρεση κατάλογο δραστηριοτήτων οι οποίες θα αναφέρονται ρητά στο παράρτημα κάθε συμβολαίου ΣΔΙΤ, π.χ. εκμετάλλευσης χώρου στάθμευσης σε νοσοκομεία. Στις ΣΔΙΤ περιλαμβάνονται ο σχεδιασμός, η χρηματοδότηση, η εκτέλεση και η συντήρηση των έργων. Η έννοια του «Δημοσίου» αφορά και τις τοπικές ενώσεις (collectivités locales) μετά την διενέργεια των τοπικών εκλογών και σύμφωνα με τα όσα ορίζει το Σύνταγμα, και τις δημόσιες επιχειρήσεις κατόπιν εξουσιοδότησης της εποπτεύουσας αρχής για την σύναψη του συμβολαίου. Το υψηλότερο, σε σχέση με τους δημόσιους διαγωνισμούς, συνολικό κόστος των ΣΔΙΤ οφείλεται στο ότι ο ιδιωτικός τομέας δανείζεται με μεγαλύτερα επιτόκια σε σχέση με τον δημόσιο τομέα. Προβλέπεται η υπερβολαβική ανάθεση μέρους της συμβάσεως σε τρίτο μέρος κατόπιν ενημερώσεως του δημοσίου φορέα. Σκοπός της Κυβέρνησης είναι οι ΣΔΙΤ να ανέρχονται στο 10% του συνόλου των δημοσίων επενδύσεων. Επισημαίνονται οι αντιδράσεις της Ένωσης Τυνησίων Εργατών (Union Générale des Travailleurs Tunisiens – UGTT). Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και ο ΟΑΣΕ συνέβαλαν στις διαδικασίες εκπόνησης του νόμου. Αναμένεται η πραγματοποίηση δυο πιλοτικών έργων υπό μορφή ΣΔΙΤ. **Θέση σε ισχύ:** μετά την έκδοση των προβλεπομένων στον νόμο Π.Δ.

Φορείς: Προβλέπεται η σύσταση α) Στρατηγικού Συμβουλίου (Conseil Stratégique) για τις ΣΔΙΤ υπό τον Π/Θ με αντικείμενο την εκπόνηση στρατηγικής και τον καθορισμό των εθνικών προτεραιοτήτων και β) Γενικής Επιτροπής ΣΔΙΤ (Comité Général des PPP - CGPPP) με αρμοδιότητες την σύναψη, την εκτέλεση και την διαχείριση των συμβολαίων ΣΔΙΤ. Τα μέλη θα διαφοροποιούνται ανάλογα με το αντικείμενο και θα συμμετέχει και ο ιδιωτικός τομέας, κυρίως στελέχη Γραφείων Συμβούλων. Προγραμματίζονται επιμορφωτικά σεμινάρια για τα στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης και για τοπικούς παράγοντες.

Τομείς (ενδεικτικά): αφαλάτωση, αποχέτευση, αιολική ενέργεια, φωτοβολταϊκά, σταθμοί παραγωγής ηλιακής ενέργειας, μεταφορές, ύδατα. Η αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας 2016 – 2020, η οποία βρίσκεται ακόμα σε στάδιο επεξεργασίας (οι ανάγκες θα προσδιοριστούν κατόπιν συμφωνίας Κεντρικής Κυβέρνησης – Περιφερειών και οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να ολοκληρωθούν τον Φεβρουάριο του 2016), θα περιλαμβάνει κατάλογο προτεινόμενων έργων ΣΔΙΤ τα οποία η Διοίκηση θα πραγματοποιεί σταδιακά. Ο αρμόδιος Υπουργός Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας κ.Υ. Brahimi δήλωσε ότι η αναπτυξιακή στρατηγική 2016-2020 θα εισαχθεί προς συζήτηση και ψήφιση στην Βουλή τέλος Φεβρουαρίου – αρχές Μαρτίου 2016 (πηγή: εφημερίδα La Presse, 20/12/2015). Τα 5 έργα ΣΔΙΤ που παρουσιάστηκαν κατά την Διάσκεψη: Invest in Tunisia – Start-up Democracy (Σεπτέμβριος 2014) τα οποία στην ουσία όμως δεν ήταν νέα αλλά επανάληψη παλαιότερων π.χ. κατασκευή λιμένος βαθέων υδάτων στην Enfidah ενδεχομένως να αναθεωρηθούν.

Διαδικασία: Τα έργα υπό μορφή ΣΔΙΤ πρέπει να ικανοποιούν ανάγκες της αναπτυξιακής στρατηγικής της χώρας (και των αναπτυξιακών σχεδίων σε τοπικό επίπεδο). Απαιτείται η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και η εξέταση όλων των νομικών, χρηματοοικονομικών, κοινωνικών, τεχνικών, περιβαλλοντικών επιπτώσεων καθώς και των επιπτώσεων στο δημόσιο χρέος, η αξιολόγησή τους όσον αφορά την οικονομική τους

βιωσιμότητα καθώς και αν είναι πιο συμφέρουσα η παραχώρηση ή η ΣΔΙΤ όπου θα προσδιορίζονται οι εμπορικά εκμεταλλεύσιμες υπηρεσίες. Θα εγκρίνονται κατ'αρχήν από την Γενική Επιτροπή ΣΔΙΤ η οποία θα απευθύνει αιτιολογημένη γνώμη, εφόσον συμφωνεί, στο Υπουργείο Οικονομίας το οποίο επίσης υποχρεούται στην διατύπωση αιτιολογημένης γνώμης. Η Κεντρική Διοίκηση δεν μπορεί να σταματήσει την πραγματοποίηση έργου ΣΔΙΤ π.χ. δημοτικής πισίνας, εφόσον έχει ακολουθηθεί η αρμόζουσα διαδικασία από τις τοπικές αρχές.

Δημοσιότητα: Η απόφαση κατακύρωσης και μέρος του συμβολαίου ΣΔΙΤ θα δημοσιεύονται σε ειδικό ιστότοπο αποκλειστικά για τις ΣΔΙΤ (διαφορετικό από τον ιστότοπο για τις δημόσιες προμήθειες TUNEPS).

Έλεγχος: Τα έργα ΣΔΙΤ υπόκεινται σε περιοδικές αξιολογήσεις και σε έλεγχο κατά την εκτέλεσή τους και εκ των υστέρων από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Η Γενική Επιτροπή ΣΔΙΤ έχει επίσης δυνατότητα άσκησης λογιστικού ελέγχου. Η Κυβέρνηση υποχρεούται να δημοσιοποιεί ετήσια Έκθεση προόδου για τις ΣΔΙΤ στην Βουλή. **Επίλυση διαφορών** (π.χ. πτώχευση ιδιώτη ή αδυναμία δημοσίου τομέα να ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις του): φιλικός διακανονισμός, διαιτησία, τυνησιακά δικαστήρια.

Κριτήρια κατακύρωσης (εκτός από την οικονομική προσφορά): ποιότητα, απόδοση, συνολικό κόστος, δημιουργία θέσεων εργασίας για Τυνησίους, αειφόρος ανάπτυξη, ποσοστό εργολαβίας του έργου για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Επισημαίνεται η προτίμηση στην χρήση τυνησιακών προϊόντων (η προέλευση των προϊόντων πιστοποιείται από τα Επιμελητήρια) των οποίων η τιμή είναι έως και 10% υψηλότερη από την προσφορά του μειοδότη. Προβλέπεται η δυνατότητα απ'ευθείας διαπραγματεύσεως για λόγους εθνικής ασφαλείας και άμυνας της χώρας καθώς και με τους κατόχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνιών.

Σχόλια: Τα σχόλια των εταιριών επικεντρώνονται στα προβλήματα απόκτησης γης και πρόσβασης των επιχειρήσεων σε φτηνό δανεισμό. Η προαναφερθείσα προστατευτική διάταξη για την χρήση τυνησιακών προϊόντων έχει προκαλέσει τις αντιδράσεις της εδώ Αντιπροσωπείας της Ε.Ε..

Ο νόμος σε γαλλική και αραβική γλώσσα θα δημοσιευτεί στον ιστότοπο του Εθνικού Τυπογραφείου Τυνησίας www.cnudst.rnrt.tn/wwwisis/jort.06/form.htm.

10 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΥΝΗΣΙΑΣ

Μεταξύ των δύο χωρών έχουν υπογραφεί:

Πρακτικό συνεργασίας στον τομέα της σπογγαλιείας	Αθήνα, 17.01.1966 Υπ. Απόφ. 31.10.1968, ΦΕΚ 76/30.04.1969, Έναρξη ισχύος 17.1.1966
Εμπορική συμφωνία μετά πινάκων και ανταλλαγή επιστολών	Τύνιδα, 02.03.1960 ΦΕΚ 79/18.05.1962 Ρήτρα ΜΕΚ για την ναυτιλία. Ετήσια ανανέωση
Συμφωνία οικονομικής, τεχνικής και επιστημονικής συνεργασίας	Αθήνα, 26.05.1962 Ν.Δ. 4412/4.11.1964, ΦΕΚ 213/11.11.1964. Έναρξη ισχύος 26.05.1962
Σύμβαση ναυτιλίας	Τύνιδα, 09.07.1966 Α.Ν. 133/1967, ΦΕΚ 176/01.01.1967

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

	Ισχύς από της υπογραφής
Γενική συμφωνία οικονομικής, μορφωτικής και τεχνικής συνεργασίας	Τύνιδα, 27.04.1976 Ν. 639/1977, ΦΕΚ 197/15.07.1977 Έναρξη ισχύος 05.10.1977
Πρόσθετο Πρωτόκολλο σε εμπορική συμφωνία 2.3.1960 και Πρωτόκολλο τουριστικής συνεργασίας	Αθήνα, 17.10.1966, Υπ. Απ. 31.10.1968, ΦΕΚ 76/30.4.1969, Έναρξη ισχύος 17.01.1966
Συμφωνία μορφωτικής συνεργασίας	Αθήνα, 08.07.1987 Ν. 1925/1991, ΦΕΚ 16/Α/15.02.1991 Έναρξη ισχύος 01.07.1991, Ανακ. ΦΕΚ 89/Α/21.06.1991
Πρωτόκολλο σχετικά με την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, ναρκωτικών και πλαστών διαβατηρίων μετά σχετικού Πρακτικού	Τύνιδα, 19.05.1990 Υπ. Απόφ. 23.06.1992 ΦΕΚ 107/Α/01.01.1992
Τουριστική συμφωνία	Τύνιδα, 19.02.1992 Ν. 2095/1992, ΦΕΚ 188/Α/02.10.1992 Έναρξη ισχύος 11.01.1993
Συμφωνία αεροπορικών μεταφορών	Τύνιδα, 31.10.1992 Ν. 2200/1994, ΦΕΚ 48/Α/28.03.1994 Έναρξη ισχύος 23.12.1994
Σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας σε σχέση προς τους φόρους επί του εισοδήματος και επί της ωφέλειας από κεφάλαιο	Τύνιδα, 31.10.1992 Ν. 3742/2009, ΦΕΚ 23/Α/13.02.2009. Έναρξη ισχύος 29.09.10
Συμφωνία αμοιβαίας προώθησης και προστασίας επενδύσεων	Τύνιδα, 31.10.1992 Ν. 2183/1994, ΦΕΚ 12/Α/8.2.1994 Έναρξη ισχύος 21.04.1995, Ανακ. ΦΕΚ 75/Α/1995
Σύμβαση δικαστικής αρωγής σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και σε αποφάσεις διαιτησίας	Τύνιδα, 12.04.1993 Ν. 2228/1994, ΦΕΚ 130/Α/11.08.1994 Έναρξη ισχύος 21.1.1995 Ανακ. ΦΕΚ 6/Α/25.01.1995
Συμφωνία αθλητικής συνεργασίας μετά Πρωτοκόλλου	Αθήνα, 16.02.1994 Δεν χρήζει κύρωσης και ισχύει από της υπογραφής της
Σύμβαση περί εκδόσεως και δικαστικής αρωγής σε ποινικές υποθέσεις	Αθήνα, 06.07.1994 Ν. 2312/1995, ΦΕΚ 120/Α/19.06.1995 Έναρξη ισχύος 03.12.1995
Συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ΕΟΚ και μελών της μετά Τυνησίας	Βρυξέλλες, 17.07.1995 Υπ. Απόφ. 4.6.1996, ΦΕΚ 119/Α/17.06.1996
Προξενική σύμβαση	Αθήνα, 17.07.1996

	N. 2553/1997, ΦΕΚ 267/A/24.12.1997 Έναρξη ισχύος 01.02.1999
Συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας	Τύνιδα, 03.09.1998 N. 2816/2000, ΦΕΚ 71/A/10.3.2000 ΦΕΚ 115/A/28.6.2004, Έναρξη ισχύος 28.4.2004
Συμφωνία αμοιβαίας προστασίας διαβαθμισμένων πληροφοριών	Τύνιδα, 2.3.2001 Δεν χρήζει κύρωσης και ισχύει από της υπογραφής της
Πρωτόκολλο 7 ^{ης} διευρυμένης Μικτής Διυπουργικής Επιτροπής	Αθήνα, 5-6.4.2001 Υπ. Απόφ. 18.9.2002, ΦΕΚ 229/A/2.10.2002
Πρωτόκολλο συνεργασίας δύο ΥΠΕΞ	Αθήνα, 20.4.2001 Υπ. Ανακ. 18.6.2001, ΦΕΚ 189/17.8.2001 Ισχύει από της υπογραφής
Συμφωνία Υπ. Άμυνας για συμμετοχή στο πολυεθνικό κέντρο εκπαίδευσης, επιχειρήσεων υποστήριξης της ειρήνης	Αθήνα, 02.09.2002 N. 3163/2003, ΦΕΚ 175/A/02.07.2003 ΦΕΚ 115/A/28.6.2004, Έναρξη ισχύος 28.04.2004
Συμφωνία για συνεργασία στους τομείς της επιστήμης και τεχνολογίας	Αθήνα, 16.12.2002 N. 3211/2003, ΦΕΚ 306/A/24.12.2003 Έναρξη ισχύος 21.1.2004 Ανακ. ΦΕΚ 33/A/9.2.2004
Πρωτόκολλο διοικητικής συνεργασίας σε θέματα δικαιοσύνης μεταξύ των δύο αρμόδιων Υπουργείων	Τύνιδα, 7.10.2003 N. 3278/2004, ΦΕΚ 201/A/25.10.2004 Έναρξη ισχύος από της υπογραφής
Συμφωνία στον τομέα οδικών μεταφορών προσώπων και εμπορευμάτων και διαμετακόμισης	Τύνιδα, 7.10.2003 N. 3267/2004, ΦΕΚ 183/A/30.9.2004
Πρωτόκολλο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας	Αθήνα, 09.05/2006 Υπ. Αποφ. 09.10.2006, ΦΕΚ 223/A/18.10.2006

Επίσης έχουν υπογραφεί:

- Σύμφωνο Αμοιβαίας Επιχειρηματικής Συνεργασίας μεταξύ των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων Θεσ/νίκης και Sfax (2002).
- Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΕΒΕΑ και του Επιμελητηρίου της Τύνιδας.
- Συμφωνία συνεργασίας στον τομέα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης μεταξύ της ΕΡΤ και της Ραδιοτηλεόρασης της Τυνησίας (RTT) (6.03.1993).
- Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΟΠΕ και του αντίστοιχου CEPEX (υπεγράφη στην Τύνιδα στις 07.10.03 στο πλαίσιο της ΜΔΕ).
- Μνημόνιο Συνεργασίας στον τομέα των ΑΠΕ μεταξύ Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) και του Agence National pour la Maitrise de l' Energie (ANME) (Αθήνα, 04.09.2007).

- Σύμβαση Συνεργασίας μεταξύ της Εθνικής Εταιρείας Εκμετάλλευσης και Διανομής Νερού της Τυνησίας (SONEDE) και της ΕΥΔΑΠ. Αθήνα (14.05.2008).

Πηγή: Β3 Δ/ση ΥΠΕΞ

Ελλάδα και Τυνησία υπέγραψαν στις 27-4-1976 Συμφωνία Οικονομικής, Πολιτιστικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας. Βάσει της Συμφωνίας αυτής, συγκαλείται ανά διετία Μικτή Διυπουργική Επιτροπή. Η πλέον πρόσφατη σύγκληση της εν λόγω Μικτής Επιτροπής, έγινε στην Τύνιδα υπό τον ΥΦΥΠΕΞ κ.Δ.Μάρδα 2-3.11.2016. Υπεγράφησαν Μνημόνια Συνεργασίας μεταξύ Enterprise Greece – Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων στην Τυνησία FIPA & Οργανισμού Προώθησης Τυνησιακών Εξαγωγών CEPEX και Συμφωνία στον τομέα της Υγείας.

11 ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΤΥΝΗΣΙΑΣ 2013 – 2015

	2013	2014	2015	Μετ. 2015 / 2014
Εξαγωγές Ελλάδας στην Τυνησία	78.156.580	271.854.442	157.153.663	-42,19%
Εισαγωγές Ελλάδας από Τυνησία	11.137.846	20.883.791	20.616.890	-1,28%
Όγκος Συναλλαγών	89.294.426	292.738.233	177.770.553	-39,27%
Εμπορικό Ισοζύγιο για Ελλάδα	67.018.734	250.970.651	136.536.773	
Κατάταξη Τυνησίας ως εξαγωγικού εταίρου της Ελλάδας	50ος	26ος	36 ^{ος}	
Κατάταξη Τυνησίας ως εισαγωγικού εταίρου Ελλάδας	82 ^{ος}	81ος	78ος	

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, αξία σε ευρώ - προσωρινά στοιχεία για 2015.

Στο εμπορικό ισοζύγιο παρατηρείται, διαχρονικά, πλεόνασμα για την χώρα μας. Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Eurostat, **οι ελληνικές εξαγωγές στην Τυνησία ανήλθαν σε 157,15 εκατ. ευρώ και οι εισαγωγές τυνησιακών προϊόντων σε 20,61 εκατ. ευρώ το 2015.** Οι εξαγωγές μας με πετρελαιοειδή μειώθηκαν κατά 114,7 περίπου εκατ. ευρώ το 2015 σε σχέση με το 2014 (μείωση -42,19%) γεγονός που οφείλεται στην μείωση εξαγωγών πετρελαιοειδών από 205,43 εκατ. ευρώ σε 68,7 εκατ. ευρώ, -66,56%. Επισημαίνεται ότι το α' εξάμηνο του 2015 οι συνολικές εξαγωγές παρουσίαζαν αύξηση 41,77% σε σχέση με το α' εξάμηνο του 2014 (101,150 εκατ. ευρώ το α' εξ. 2015 έναντι 71,35 εκατ. ευρώ το α' εξ. 2014). Η Τυνησία το 2015 κατατάσσεται αμέσως μετά την Σλοβενία, στην 36^η θέση όσον αφορά τους εξαγωγικούς εταίρους της Ελλάδας και ακολουθούν η Λιβύη στην 37^η θέση, και ενδεικτικά η Πορτογαλία, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Ελβετία, η Δανία, η Ουγγαρία. **Το 2015, οι εισαγωγές της Ελλάδας από την Τυνησία μειώθηκαν κατά 267.000 ευρώ, -1,28%**

σε σχέση με το 2014. Η Τυνησία κατατάσσεται 78η (από 81η το 2014), αμέσως μετά την Μάλτα και πριν το Κουβέιτ, όσον αφορά τις εισαγωγές στην Ελλάδα για το 2015.

Ελληνικές εξαγωγές πετρελαιοειδών & εξαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή 2013 – 2015²

Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/2014	% Μετ. 15/2014
Ελληνικές εξαγωγές πετρελαιοειδών στην Τυνησία	40.899.892	205.427.217	68.691.744	-136.735.473	-66,56%
Ελληνικές εξαγωγές σε Τυνησία εκτός πετρελαιοειδών	37.256.688	66.427.225	88.461.919	+22.034.694	+33,17%

Πηγή: Eurostat, αξία σε ευρώ, προσωρινά στοιχεία για 2015.

Η χώρα έχει περιορισμένα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου που καλύπτουν μικρό μέρος των αναγκών της. Διαθέτει περιορισμένες δυνατότητες διύλισης πετρελαίου και για το λόγο αυτό εξάγει αργό πετρέλαιο για να ακολουθήσει η εισαγωγή παραγώγων του. Η διύλιση του πετρελαίου γίνεται κατόπιν διαγωνισμού που προκηρύσσει η εταιρία STIR (Société Tunisienne des Industries de Raffinage). **Επισημαίνεται η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών εκτός πετρελαιοειδών από περίπου 66,43 εκατ. ευρώ το 2014 σε 88,46 εκατ. το 2015, +33,17%.** Το 2015, σε σύγκριση με το 2013, οι εξαγωγές εκτός πετρελαιοειδών αυξήθηκαν πάνω από 50 εκατ. ευρώ.

Αυξήσεις ελληνικών εξαγωγών εκτός πετρελαιοειδών

Εντυπωσιακή αύξηση στις εξαγωγές **χαλυβδοσωλήνων** για αγωγούς αερίου (δασμολογικοί κωδικοί 7304, 7305) οι οποίες ανήλθαν σε περίπου 45 εκατ. ευρώ (από 21,5 εκατ. ευρώ το 2014). Η Ελληνική εταιρία Corinth Pipeworks κέρδισε διαγωνισμό που χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε συμφωνία με την αυστριακή εταιρία OMV προς εκμετάλλευση του αερίου στην περιοχή Nawara (σταθμό παραγωγής) στη Νότια Τυνησία και μεταφορά του έως την Gabes (σωλήνας αερίου 370 χιλιομέτρων, μεταφορά 10 εκατ. κυβικών μέτρων την ημέρα).

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ.15/14	% Μετ. 15/14
7306	Σωλήνες και κοίλα είδη με καθορισμένη μορφή	0	2.351.796	0	-	-
7305	Σωλήνες, κυκλικής διατομής	0	19.080.481	44.113.632	25.033.151	131,20%
7304	Σωλήνες και κοίλα είδη με καθορισμένη μορφή, χωρίς συγκόλληση, από σίδηρο	0	58.797	729.055	670.258	1139,95%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Συνεχίστηκε η αυξητική πορεία των ελληνικών εξαγωγών **σωλήνων από χαλκό** δασμολογικού κωδικού 7411 (από περίπου 231 χιλ. ευρώ το 2013 σε 770 χιλ. ευρώ το 2014 και 1 εκατ. ευρώ το 2015) και **συρμάτων και καλωδίων** δασμολογικού κωδικού 8544 (από

² Κατά την τετραμήφια ανάλυση της συνδυασμένης ονοματολογίας τα «πετρελαιοειδή» αφορούν στους κωδικούς 2705 έως και 2713 καθώς και στον κωδικό 2715. Οι κωδικοί 2701 (Λιθάνθρακες) 2702 (Λιγνίτες με εξαίρεση το γαγάτη), 2703 (Τύρφη), 2704 (Οπτάνθρακες (κοκ)), 2714 (Ασφαλτοι εν γένει φυσικές) και 2716 (Ηλεκτρική ενέργεια) του Κεφαλαίου 27 της συνδυασμένης ονοματολογίας δεν αφορούν σε «πετρελαιοειδή». Πηγή: έγγραφο Ελληνικής Στατιστικής Αρχής με Α.Π. Γ4-593 / 15.4.2015

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

112.700 ευρώ το 2013 σε 807.000 ευρώ το 2014 και 2,5 εκατ. ευρώ το 2015, +215%) οι οποίες οφείλονται στα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη στην χώρα.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
7411	Σωλήνες κάθε είδους από χαλκό	231.573	770.243	1.093.698	323.455	41,99%
ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
8544	Σύρματα, καλώδια και αγωγοί με ηλεκτρική μόνωση	112.702	807.126	2.547.172	1.740.046	215,59%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Μεγάλη αύξηση παρατηρήθηκε και στις εξαγωγές **ψαριών** (δ.κ. 0301) οι οποίες ανήλθαν σε 1,46 εκατ. ευρώ το 2015 από 680 χιλ. περίπου ευρώ το 2014 (οι εξαγωγές μας το 2013 σε αυτή την κατηγορία ήταν μηδενικές) και παρά το γεγονός ότι η απ'ευθείας αεροπορική σύνδεση Αθήνας – Τύνιδα σταμάτησε στις 20.1.2013.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
0301	Ψάρια ζωντανά	-	679.905	1.464.401	784.496	115,38%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Αύξηση στις ελληνικές εξαγωγές ακατέργαστων **καπνών** (δ.κ. 2401) από 40,450 χιλ. ευρώ το 2013 σε 2,37 εκατ. ευρώ το 2014 και 3 εκατ. ευρώ το 2015 (+26,35%). Ελληνικές εταιρίες κέρδισαν διαγωνισμούς καπνών για τους οποίους ενημερώσαμε τους αρμόδιους φορείς και οι οποίοι δημοσιεύτηκαν στον ιστότοπο του Γραφείου Ο.Ε.Υ., Ενότητα *Διαγωνισμοί και Προμήθειες*: βλ. <http://www.agora.mfa.gr/tn114>.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
2401	Καπνά ακατέργαστα	40.449	2.373.969	2.999.490	625.521	26,35%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Εντυπωσιακή ήταν και η αύξηση στις **εξαγωγές δικτύων για την αλιεία** από 143,3 χιλ. ευρώ το 2014 σε 596,5 χιλ. ευρώ το 2015, +316%.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
5608	Δίκτυα έτοιμα για την αλιεία	535.810	143.288	596.524	453.236	316,31%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Σημαντική ήταν η αύξηση και στις εξαγωγές υδροξειδίου και οξειδίου του αργιλίου (**αλουμίνας**) από 4 εκατ. ευρώ το 2014 σε 4,5 περίπου εκατ. ευρώ (+14%) το 2015 και προφίλ αλουμινίου από 44,5 χιλ. ευρώ το 2014 σε 421,5 χιλ. ευρώ το 2015 – επισημαίνεται η ζήτηση εισαγωγής προφίλ αλουμινίου στα αιτήματα εισαγωγής ελληνικών προϊόντων που καταγράφει το Γραφείο Ο.Ε.Υ. στο πλαίσιο των Διεθνών Εκθέσεων.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
2818	Υδροξείδιο και οξείδιο του αργιλίου (αλουμίνα)	4.536.737	3.934.980	4.481.832	546.852	13,90%
ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
7604	Ράβδοι & είδη καθορισμένης μορφής από αργίλιο (προφίλ αλουμινίου)	14.234	44.458	421.495	377.037	848,07%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Αύξηση +22% από 873,5 χιλ. ευρώ σε 1 περίπου εκατ. ευρώ σημειώθηκε και στις εξαγωγές ελληνικών **φαρμάκων** στην Τυνησία οι οποίες πραγματοποιούνται από την Κεντρική Φαρμακαποθήκη (Pharmacie Centrale, <http://www.phct.com.tn/>) κατόπιν προκήρυξης διεθνών διαγωνισμών.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
3004	Φάρμακα	1.445.554	873.439	1.065.156	191.717	21,95%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Επισημαίνεται η μικρή αύξηση στις ελληνικές εξαγωγές **ασβεστιτικού και δολομιτικού μαρμάρου σε πλάκες (δ.κ. 6802, από 897 χιλ. ευρώ σε 1 εκατ. ευρώ, +18,10%)** και στην μείωση **όγκων ασβεστιτικού μαρμάρου (δ.κ. 2515, από 554 χιλ. ευρώ το 2014 σε 494 χιλ. ευρώ το 2015, -10,89%)**. Το 2015 ο φόρος κατανάλωσης ανήλθε σε 25% (από 1.1.2016 ο φόρος κατανάλωσης στους όγκους μειώθηκε στο 10%) και για τις πλάκες σε 35%. Το 2013 οι Τυνησιοί εισήγαγαν μεγάλες ποσότητες μαρμάρων πριν την επιβολή των φόρων κατανάλωσης και οι εισαγωγές μαρμάρων στην Τυνησία έως τον Σεπτέμβριο του 2014 ήταν αμελητέες.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
6802	Πέτρες κατάλληλες για λάξευση ή για την οικοδομική (κυρίως πλάκες ασβεστιτικού - δολομιτικού μαρμάρου)	4.879.064	897.200	1.059.585	162.385	18,10%
ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
2515	Όγκοι ασβεστιτικού μαρμάρου	855.294	554.093	493.761	-60.332	-10,89%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Μειώσεις ελληνικών εξαγωγών το 2015 σε σχέση με το 2014

Οι ελληνικές εξαγωγές **βάμβακος και πλεκτών υφασμάτων** μειώθηκαν κατά 23,2% και 6,64% αντίστοιχα το 2015 σε σχέση με το 2014. Η χώρα έχει παράδοση στην προσέλκυση επενδύσεων υφαντουργίας. Εισάγει πρώτες ύλες και ημιτελή ενδύματα και υποδήματα, και εκμεταλλεύομενη την Συμφωνία Σύνδεσης με την Ε.Ε. για εξαγωγές στα κράτη-μέλη της χωρίς δασμούς, εξάγει τελικά προϊόντα. Οι συνδικαλιστικές διεκδικήσεις και τα προβλήματα ασφαλείας είχαν ως αποτέλεσμα εταιρίες υφαντουργίας να φύγουν από την Τυνησία και να εγκατασταθούν σε άλλες χώρες όπως στο Μαρόκο.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
5201	Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	5.439.703	4.273.748	3.282.846	-990.902	-23,19%
ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
6006	Πλεκτά υφάσματα	1.849.616	5.766.775	5.384.143	-382.632	-6,64%

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Οι ελληνικές εξαγωγές **σίτου (δ.κ. 1001)** μειώθηκαν από 6,45 εκατ. ευρώ το 2014 σε 1,8 εκατ. ευρώ το 2015. Ο κρατικός φορέας Office des Céréales εισάγει σιτηρά στην Τυνησία κατόπιν προκήρυξης κλειστών διεθνών διαγωνισμών.

ΚΣΟ	Περιγραφή	2013	2014	2015	Μετ. 15/14	% Μετ. 15/14
1001	Σιτάρι και σμιγάδι	803.449	6.451.287	1.810.571	-4.640.716	-71,93%

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Πηγή: Eurostat, προσωρινά στοιχεία, αξία σε ευρώ

Μειώθηκαν ακόμα οι εξαγωγές ξηρών καρπών (δ.κ.0802, από 541 χιλ. ευρώ σε 124 χιλ. ευρώ, -417 χιλ. ευρώ, - 77,08%), ξυλείας (δ.κ. 4410, από 1 εκατ.200 χιλ. ευρώ σε 995 χιλ. ευρώ, -207 χιλ. ευρώ, -17,2%), γεωργικών μηχανημάτων (δ.κ. 8424, από 822 χιλ. ευρώ σε 643 χιλ. ευρώ, -179 χιλ. ευρώ, -22%), κλειδαριών και συρτών ασφαλείας (δ.κ. 8301, από 241 χιλ. ευρώ σε 156 χιλ. ευρώ, -85 χιλ. ευρώ, -35,17%).

Ελληνικές εξαγωγές - 20 πρώτες κατηγορίες προϊόντων κατά εμπορευματική αξία σε 4ψήφιο δ.κ.

CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)
2710	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά	62.451.745	127.070.933
7305	Σωλήνες, κυκλικής διατομής από σίδηρο ή χάλυβα	44.113.632	49.725.936
2711	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	6.011.909	16.147.691
6006	Πλεκτά υφάσματα	5.384.143	1.575.590
2818	Κορούνδιο τεχνητό, χημικά καθορισμένο ή μη. Οξειδίο και υδροξείδιο του αργιλίου	4.481.832	24.201.670
5201	Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	3.282.846	2.403.190
2401	Καπνά ακατέργαστα ή που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί	2.999.490	1.123.050
8544	Σύρματα και καλώδια για ηλεκτροτεχνική χρήση, μονωμένα και άλλοι μονωμένοι ηλεκτρικοί αγωγοί	2.547.172	421.359
3402	Οργανικές ουσίες επιφανειακής δράσης (εκτός από σαπούνια). Παρασκευάσματα που ενεργούν πάνω στην επιφανειακή τάση, παρασκευάσματα για πλύσιμο (αλισίβες)	2.080.767	2.770.519
1507	Σογιέλαιο και τα κλάσματά του, έστω και εξευγενισμένα, αλλά χημικώς μη μετασχηματισμένα	1.963.938	3.059.094
1001	Σιτάρι και σμιγάδι	1.810.571	5.486.580
7612	Δεξαμενές, βαρέλια, τύμπανα, μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία από αργίλιο, για ύλες παντός είδους	1.578.059	240.654
0301	Ψάρια ζωντανά	1.464.401	30.003
7411	Σωλήνες από χαλκό	1.093.698	170.999
3004	Φάρμακα παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα	1.065.156	14.275
6802	Πέτρες κατάλληλες για λάξευση ή για την οικοδομική, φυσικές, άλλες από σχιστόλιθο, επεξεργασμένες και τεχνουργήματα από αυτές.	1.053.361	4.998.893
4410	Πλάκες-διαφράγματα από μικρά τεμάχια και παρόμοιες πλάκες-διαφράγματα από ξύλο ή άλλες ξυλώδεις ύλες, έστω και συσσωματωμένες με ρητίνες ή άλλες οργανικές συνδετικές ύλες	995.546	3.946.110
8419	Συσκευές και διατάξεις, έστω και ηλεκτρικά θερμαινόμενες, για την επεξεργασία υλών με μεθόδους που απαιτούν αλλαγή της θερμοκρασίας, όπως η θέρμανση	890.987	218.452
7304	Σωλήνες και κοίλα είδη με καθορισμένη μορφή, χωρίς συγκόλληση, από σίδηρο (εκτός από χυτοσίδηρο) ή χάλυβα	729.055	295.459
8424	Μηχανικές συσκευές, έστω και χειροκίνητες, για τη διασπορά, εκτόξευση ή ψεκασμό υγρών ή σκόνης.	643.161	280.849

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Βασικά προϊόντα κατά την τριετία 2013 – 2015 που εξάγει η Ελλάδα στην Τυνησία είναι, εκτός από πετρελαιοειδή, μάρμαρα, δημητριακά, υφάσματα ιδιαίτερα denim, σωλήνες, σύρματα, καπνά, λέβητες, βαμβάκι, φάρμακα, μηχανές για τη γεωργία, μάρμαρα, αλουμίνιο, είδη υγιεινής, πλαστικό, εξαρτήματα για κουφώματα, ξυλεία.

Επισημαίνεται η δυναμική που παρουσιάζει η τυνησιακή αγορά, παρά το μικρό της μέγεθος (πληθυσμός ίσος περίπου με τον πληθυσμό την Ελλάδα) και τα ομοειδή γεωργικά προϊόντα που παράγει. Υπογράφουσα στο πλαίσιο διεξαγωγής Διεθνών Εκθέσεων στην Τυνησία κατέγραψε και απέστειλε στους αρμόδιους φορείς το 2015 **84 αιτήματα (49 το 2014)** εισαγωγής δομικών υλικών (αλουμινίου, πλαστικού, μαρμάρων, μονωτικών – στεγανωτικών), βάσεων φωτοβολταϊκών, ειδών υγιεινής & κρουνοποιίας, εξαρτημάτων, βερνικιών, βαφών, κουφωμάτων, ειδών κιγκαλερίας, ειδών πυρόσβεσης.

Τυνησιακές εισαγωγές στην Ελλάδα - 20 πρώτες κατ/ρίες προϊόντων κατά εμπορ. αξία σε 4ψήφιο δ.κ.

CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)
2711	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	3.949.331	8.377.969
2501	Αλάτι, στο οποίο περιλαμβάνεται το επιτραπέζιο και το μετουσιωμένο αλάτι, και χλωριούχο νάτριο καθαρό, έστω και σε υδατικό διάλυμα ή με προσθήκη αντισυσσωματικών ουσιών ή ουσιών που εξασφαλίζουν καλή ρευστότητα.	2.589.800	72.972.860
7602	Απορρίμματα και θραύσματα, από αργίλιο (εκτός από σκουριές, ψήγματα κλπ. που προέρχονται από την κατεργασία σιδήρου και χάλυβα και τα οποία περιέχουν ανακτήσιμο αργίλιο σε μορφή πυριτικών αλάτων.	2.079.849	1.403.925
4803	Χαρτί καθαριότητας (υγείας), χαρτί που χρησιμοποιείται για πετσέτες χεριών, για πετσέτες και παρόμοια χαρτιά οικιακής χρήσης, υγιεινής ή καθαριότητας, χαρτοβάμβακας και επίπεδες επιφάνειες από ίνες κυτταρίνης.	1.898.607	1.922.231
2826	Φθοριούχα. Φθοριοπυριτικά, φθοριαργιλικά και άλλα σύμπλοκα άλατα του φθορίου	1.158.007	1.200.000
3105	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά που περιέχουν δύο ή τρία λιπαντικά στοιχεία: άζωτο, φωσφόρο και κάλιο. Άλλα λιπάσματα (εκτός από λιπάσματα καθαρής ζωϊκής ή φυτικής προέλευσης, ή ορυκτά ή χημικά αζωτούχα, φωσφορικά ή καλιούχα λιπάσματα).	1.150.521	4.398.480
0307	Μαλάκια, κατάλληλα για τη διατροφή του ανθρώπου, έστω και χωρίς το όστρακό τους, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα σε απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη, και άλλα ασπόνδυλα υδρόβια, εκτός των μαλακοστράκων και των μαλακίων.	1.148.988	167.915
2835	Φωσφινικά υποφωσφορώδη, φωσφονικά φωσφορώδη, φωσφορικά και πολυφωσφορικά	969.158	1.939.106
9018	Όργανα και συσκευές για ιατρική, χειρουργική, οδοντιατρική ή κτηνιατρική χρήση	872.539	89.364
3103	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά φωσφορικά (εκτός από αυτά που παρουσιάζονται είτε σε δισκία ή παρόμοια σχήματα, είτε σε συσκευασίες με μεικτό βάρος <= 10 kg)	849.962	2.300.000
0511	Προϊόντα ζωϊκής προέλευσης. Ζώα μη ζωντανά όλων των ειδών, ακατάλληλα για τη διατροφή του ανθρώπου	731.081	10.128
8712	Δίτροχα ποδήλατα και άλλα ποδήλατα χωρίς κινητήρα	523.643	124.023
3923	Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια, καουζούλια και άλλες διατάξεις κλεισίματος, από πλαστικές ύλες	318.765	70.539
7404	Απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό (εκτός από ακατέργαστους όγκους [πλινθώματα] ή εκτός από παρόμοιες ακατέργαστες μορφές, από	233.814	48.000

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

	ρευστοποιημένα απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό, εκτός από τέφρες και κατάλοιπα (σκαφίρες) που περιέχουν χαλκό		
4419	Είδη από ξύλο για το τραπέζι ή την κουζίνα (εκτός από είδη επιπλώσεως, είδη στολισμού, τεχνουργήματα βαρελοποιίας, μέρη για είδη από ξύλο για το τραπέζι ή την κουζίνα, ψήκτρες, σκούπες και κόσκινα χειρός)	233.354	24.167
4421	Τεχνουργήματα από ξύλο	220.466	45.364
4420	Ξυλεία με ενσωματωμένες ψηφίδες και ξυλεία με κολλημένα διακοσμητικά στοιχεία. Μικρά κιβώτια, θήκες για τιμαλφή και θήκες για κοσμήματα ή χρυσαφικά και παρόμοια τεχνουργήματα, από ξύλο. Αγαλματάκια και άλλα είδη στολισμού, από ξύλο.	207.859	38.069
6112	Φόρμες αθλητικές (προπόνησης), κουστούμια και σύνολα του σκι, μαγιό, πλεκτά	179.571	4.674
3925	Είδη εξοπλισμού για κατασκευές, από πλαστικές ύλες	172.180	22.675
8507	Ηλεκτρικοί συσσωρευτές, περιλαμβανομένων και των διαχωριστών τους & μέρη τους	121.435	67.801

Βασικά προϊόντα κατά την τριετία 2013 – 2015 που εισάγει η Ελλάδα από την Τυνησία είναι μαλακόστρακα και μαλάκια, φωσφάτα, λιπάσματα, μέρη μηχανών, έτοιμα υφαντουργικά είδη, τεχνουργήματα από ξύλο.

Δολομιτικό μάρμαρο: Έως και 31/1/2014 οι αρχές επέβαλαν **φόρο κατανάλωσης μόνο στο ασβεστίτικο μάρμαρο (50% για μπλοκ, 150% για τις πλάκες)**. Ο φορολογικός νόμος του 2014 προέβλεπε φόρους κατανάλωσης σε όλα τα μάρμαρα (ασβεστίτικο μάρμαρο, δολομιτικό μάρμαρο, γρανίτη, τραβερτίνη, ασβεστόλιθο) 75% για τις πλάκες και 50% για τους όγκους. Οι φόροι κατανάλωσης δεν επιβλήθηκαν στον τοπικό ασβεστόλιθο. Τα μέτρα έπληξαν εισαγωγές μαρμάρων από Ελλάδα (ύψους 5 εκατ. € το 2013, 80% των ελληνικών εξαγωγών σε μάρμαρα αφορούσε δολομιτικό) η οποία έθεσε σε συνεργασία με Ιταλία και Ισπανία το θέμα στην Επιτροπή Market Access Committee στις Βρυξέλλες και στην Επιτροπή Πολιτικής Εμπορίου. Η επιχειρηματολογία για την κατάργηση των φόρων κατανάλωσης βασίστηκε στο ότι οι φόροι κατανάλωσης δεν επιβάλλονται στα παρεμφερή εγχώρια προϊόντα (δεν προβλέπονται εξαιρέσεις στην τυνησιακή νομοθεσία) στην πράξη, επειδή η τυνησιακή δημόσια διοίκηση τα θεωρεί προϊόντα εκμετάλλευσης φυσικών πόρων (στο φορολογικό νόμο του 2014 δεν προβλέπονται εξαιρέσεις για τα εγχώρια προϊόντα) και η πρακτική αυτή έρχεται σε αντίθεση με τις Συνθήκες GATT και Σύμβασης με την Ε.Ε. που έχει υπογράψει η Τυνησία (προβλέπουν ότι οι φόροι κατανάλωσης που επιβάλλονται στις εισαγωγές πρέπει να επιβάλλονται και στα εγχώρια παρεμφερή προϊόντα, στο ίδιο ποσοστό). Οι εξαγωγές ελληνικού μαρμάρου μειώθηκαν αρχικά σε ποσοστό 90% και 40 άτομα κινδύνευαν να χάσουν την εργασία τους. **Ωστόσο, ο συμπληρωματικός φορολογικός νόμος (ψηφίστηκε τον Αύγουστο του 2014) προβλέπει μείωση των φόρων κατανάλωσης, σε όλα τα μάρμαρα, ως εξής: μπλοκ 25%, πλάκες 35%**. Οι ελληνικές εξαγωγές μαρμάρων ανέκαμψαν σε μεγάλο βαθμό αν και όχι πλήρως. Ο φορολογικός νόμος της Τυνησίας για το 2016 προβλέπει την μείωση των φόρων κατανάλωσης από 25% στο 10% για τους όγκους και καμιά αλλαγή (35%) για τις πλάκες.

Εξέλιξη διμερούς εμπορίου 2013 - 2015 σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας

	2013	2014	2015	Μετ. 15/14
Εισαγωγές Τυνησίας από Ελλάδα	193.618.913	386.816.537	256.800.462	-33,61%

Εξαγωγές Τυνησίας σε Ελλάδα	24.676.907	34.284.778	40.765.437	+18,90%
Όγκος Συναλλαγών	218.295.820	421.101.315	297.565.899	-29,34%
Εμπορικό Ισοζύγιο για την Τυνησία	-168.942.006	-352.531.759	-216.035.025	
Κατάταξη Ελλάδας ως εξαγωγικού εταίρου Τυνησίας	33ος	31 ^{ος}	38 ^{ος}	
Κατάταξη Ελλάδας ως εισαγωγικού εταίρου Τυνησίας	32ος	21 ^{ος}	28 ^{ος}	

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας, αξία σε τυνησιακά δηνάρια TND - προσωρινά στοιχεία για το 2015.

Σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας, οι εισαγωγές ελληνικών προϊόντων στην Τυνησία μειώθηκαν από 386,82 εκατ. TND το 2015 σε 256,80 εκατ. TND το 2014 (-33,61%). Οι τυνησιακές εξαγωγές στην Ελλάδα αυξήθηκαν από 34,28 εκατ. TND το 2014 σε 40,76 εκατ. TND το 2015 (αύξηση +18,90%). Η Ελλάδα κατατάσσεται το 2015 στην 28^η θέση των προμηθευτών της χώρας (από 21^η το 2014), μετά την Ταϊλάνδη, και πριν το Μαρόκο. Ακολουθούν η Βουλγαρία, η Πολωνία και η Ουγγαρία και ενδεικτικά τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα στην 32^η θέση και το Κατάρ στην 58^η θέση. Όσον αφορά τις χώρες προορισμού τυνησιακών προϊόντων για το 2015, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 38^η θέση (από 31^η το 2014) μεταξύ Μαυριτανίας και Γκαμπόν (ακολουθούν άλλες αφρικανικές χώρες όπως η Νιγηρία, το Κογκό και η Γκάνα).

8. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΤΥΝΗΣΙΑΣ

Η διμερής αναπτυξιακή συνεργασία αφορά υποτροφίες σε Τυνησίους σπουδαστές που φοιτούν ελληνικά ανώτερα και ανώτατα ιδρύματα. Επιπλέον, το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (www.maich.gr) χορηγεί υποτροφίες σε Τυνησίους απόφοιτους (23 για την ακαδημαϊκή περίοδο 2014-2015, 20 για 2015-2016) για την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος στους τομείς της βιοτεχνολογίας, της αειφόρου γεωργίας, της ποιότητας των τροφίμων, της διοίκησης περιβάλλοντος- επισημαίνεται η συνεργασία με το Ινστιτούτο Ελαίας (Institut de l'Olivier) και στο πλαίσιο του προγράμματος ECOPLANTMED (<http://ecoplantmed.eu>) πρωτοβουλία MedWildFireLab για την καταπολέμηση των πυρκαγιών όπου συμμετέχει τυνησιακός φορέας Institut National Tunisien de recherche en génie rural eaux et forêts. Συνεργασία ελληνικών-τυνησιακών φορέων στο πλαίσιο προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση: Ενδεικτικά αναφέρονται το πρόγραμμα MedDiet (www.med-diet.eu) για μεσογειακή διατροφή (συνεργασία Επιμελητηρίου Μεσσηνίας – Εθνικού Φορέα Αγρονομικής Έρευνας Institut National de Recherche Agronomique), προγράμματα για την υφαντουργία Texmed Clusters (www.texmedclusters.eu) και MEDNETA (www.medneta.eu) (συνεργασία με τον Συνδέσμο Επιχειρήσεων Πλεκτικής - Ετοίμου Ενδύματος Ελλάδος), το πρόγραμμα EuroMed για τις αστικές μεταφορές στο οποίο συμμετέχει το Πολυτεχνείο, το πρόγραμμα LACTIM (www.lactimed.eu) για την τυροκομία στη Μεσόγειο στο οποίο συμμετέχουν το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το τεχνολογικό πάρκο Pole de competitivité de Bizerte. ΚΑΠΕ και ANME (Agence Nationale de la Maitrise de l'Energie) συμμετέχουν στο Δίκτυο Μεσογειακών Ενεργειακών Κέντρων MEDENER (www.cres.gr/medener) με αντικείμενο τις πολιτικές ενεργειακής αποδοτικότητας.

12 ΤΥΝΗΣΙΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή δεν διαθέτει ξεχωριστά στοιχεία για την Τυνησία. Οι αφίξεις στην Ελλάδα περιλαμβάνονται στην ενότητα "Λοιπές χώρες Αφρικής."

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ) δεν διαθέτει ξεχωριστά στοιχεία για την Τυνησία. Οι αφίξεις Τυνησίων τουριστών περιλαμβάνονται στην ενότητα "Λοιπές χώρες Αφρικής".

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Αφίξεις από τη χώρα στην Ελλάδα*	5.037	8.329	11.794	13.002	9.223	15.300	9.553
Αφίξεις στη χώρα από την Ελλάδα (πηγή: Οργανισμός Προώθησης Τυνησιακού Τουρισμού ONTT)	7.887	5.436	1.966	2.771	1.990	1.927	1.490

Κατά την Έκθεση Τουρισμού MIT 2015 στην Τύνιδα (28-31.5.2015, www.mit-med.com.tn) Γραφείο Ο.Ε.Υ. κατέγραψε **16 αιτήματα** τυνησιακών τουριστικών πρακτορείων για συνεργασία / διεύρυνση της συνεργασίας τους με ελληνικά πρακτορεία για αποστολή Τυνησίων τουριστών στην Ελλάδα. Κατά την διάρκεια των συναντήσεων, τέθηκαν ακόλουθα ερωτήματα στους αρμοδίους των τυνησιακών πρακτορείων:

- Περιοχή ενδιαφέροντος σε συνδυασμό και με όσα αναφέρονται στον ιστότοπο του Ε.Ο.Τ. <http://www.visitgreece.gr>
- Ενδιαφέρον για Ελλάδα αποκλειστικά ή σε συνδυασμό με άλλες χώρες π.χ. Ιταλία.
- Προφίλ τουριστών (π.χ. ηλικία, ενδιαφέροντα).
- Εκτιμήσεις για αποστολή Τυνησίων τουριστών στην Ελλάδα ετησίως.
- Αριθμός διανυκτερεύσεων και περίοδος διακοπών.
- Απαιτήσεις τουριστών π.χ. κατηγορία ξενοδοχείων.
- Αναζήτηση τουριστικού πρακτορείου ή ξενοδοχείου.

Σύμφωνα με τα όσα μας μετέφεραν τα πρακτορεία ζευγάρια Τυνησίων έως 45 ετών επιλέγουν την Ελλάδα για διακοπές ή για τον μήνα του μέλιτος για 7 διανυκτερεύσεις καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου ιδιαίτερα όμως τους μήνες Απρίλιο έως και Σεπτέμβριο ενώ σημαντικός αριθμός τουριστών επιλέγει να οργανώνει τις διακοπές του μέσω διαδικτύου. Στο συνημμένο αρχείο αναφέρονται ειδικότερα οι απαιτήσεις κάθε πρακτορείου (π.χ. ενδιαφέρον και για Κρήτη, Ρόδο, διοργάνωση σχολικών εκδρομών). Διεκόπη στις 20/1/2013 η απευθείας αεροπορική σύνδεση Αθήνας – Τύνιδας (οι τουρίστες φτάνουν στην Αθήνα μέσω Ρώμης / Κωνσταντινούπολης). Προσπάθειες για πραγματοποίηση πτήσεων charter τους καλοκαιρινούς μήνες με αεροσκάφη της Aegean 178 θέσεων δεν τελεσφόρησαν γιατί δεν προβλεπόταν η ανάλογη εμπορική επιτυχία (οι τιμές εισιτηρίου άρχιζαν από 440 ευρώ). Εκτός από το Αεροδρόμιο της Τύνιδας Tunis Carthage υπάρχει και το Αεροδρόμιο της Enfidha, 40 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Hammamet (βλ. <http://www.enfidhahammametairport.com/en-EN/Pages/Main.aspx>), κυρίως για πτήσεις charter. Η Τυνησία βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις δεν έχει όμως ακόμα υπογράψει με την Ε.Ε. συμφωνία **Open Skies** η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση της υποχρέωσης οι αεροπορικές εταιρίες να πραγματοποιούν δρομολόγια μόνο από και προς το κράτος-μέλος όπου διατηρούν την έδρα τους προς τυνησιακούς προορισμούς και τη δραστηριοποίηση εταιριών low cost. Σύμφωνα με τα στοιχεία του εδώ Προξενείου, το 2014 υπεβλήθησαν 1096 αιτήσεις για θεώρηση εκ των οποίων 849 εγκρίθηκαν. Έως και 30 Αυγούστου 2015 είχαν υποβληθεί 1222 αιτήσεις (623 αιτήσεις Τυνησίων πολιτών και 599 Λιβύων) εκ των οποίων εγκρίθηκαν 509 και 223 αντίστοιχα.

Προτείνεται στους Έλληνες τουριστικούς πράκτορες οι οποίοι επιθυμούν να συνεργαστούν με τунησιακό πρακτορείο να επικοινωνήσουν με τον Οργανισμό Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (<http://www.oaep.gr>) για να συζητήσουν λεπτομέρειες ενδεχόμενης συμφωνίας τους με τα τунησιακά πρακτορεία και να εξετάσουν την πιθανότητα ασφάλισης τους για εμπορικούς και αν το κρίνουν απαραίτητο και για πολιτικούς κινδύνους. Στους καλυπτόμενους εμπορικούς κινδύνους περιλαμβάνονται η πτώχευση, η αυθαίρετη καταγγελία της σύμβασης, η αθέτηση των όρων της σύμβασης από τον οφειλέτη (και τον εγγυητή του). Στους πολιτικούς κινδύνους περιλαμβάνονται τα γεγονότα ανωτέρας βίας (εμφύλιος ή διακρατικός πόλεμος, πολιτικές αναταραχές, γενικές απεργίες, θεομηνίες), η απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος. Επισημαίνουμε ότι κατά την εξέταση του φακέλου, προκειμένου να καθοριστεί το ασφάλιστρο, ο Ο.Α.Ε.Π. θα ενημερώσει τους αιτούντες για πληροφορίες που θα συλλέξει σχετικά με το πρακτορείο με το οποίο οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να συνεργαστούν. Επίσης, η εταιρία SORENCO (www.sorencocom.tn) ειδικεύεται στις αξιολογήσεις εταιριών. Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας δεν φέρει ευθύνη για τις παρεχόμενες υπηρεσίες της εταιρίας.

Χρήσιμες διευθύνσεις: Τунησιακή Ένωση Τουριστικών Πρακτορείων (Fédération Tunisienne des Agences de Voyages - FTAV) www.ftav.org, Περιοδικό Astrolabe www.cigv-online.com, www.cigv.com

13 ΑΓΟΡΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Τунησία προωθεί την **πώληση κατοικιών** κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές της χώρας χωρίς όμως να προσφέρονται αντιστοίχου επιπέδου με την Ελλάδα υπηρεσίες (π.χ. καθαριότητα, δυνατότητες διασκέδασης, ασφάλεια, κ.τ.λ.). Οργανώνεται και Έκθεση, στο Παρίσι, για την προώθηση της πώλησης κατοικιών στη χώρα, βλ. <http://www.sitap.fr>. Γραφείο Ο.Ε.Υ. έχει εκπονήσει σχετική έρευνα με κτηματομεσιτικά γραφεία που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για προώθηση αγοράς κατοικιών στην Ελλάδα την οποία θέτει στην διάθεση των ενδιαφερομένων. Επισημαίνουμε τις δυσκολίες και τους **περιορισμούς που θέτει** η Κεντρική Τράπεζα Τунησίας για την εξαγωγή συναλλάγματος για οποιοδήποτε λόγο (με ορισμένες εξαιρέσεις για τους μη Τунήσιους κατοίκους της χώρας) εκτός Τунησίας (βλ. ιστότοπο Κεντρικής Τράπεζας Τунησίας, www.bct.gov.tn).

14 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν τα ελληνικά προϊόντα

Η Τунησία παράγει ομοειδή γεωργικά προϊόντα με την Ελλάδα, π.χ. ελαιόλαδο, ελιές, κρασί. Το 1995 η Τунησία υπέγραψε την Συμφωνία Σύνδεσης με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελευθέρου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα). Τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, εκτός ολίγων εξαιρέσεων, έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή και επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς κατά την

εισαγωγή τους. Η Τυνησία έχει συμφωνίες ελευθέρου εμπορίου με πολλές χώρες, μεταξύ αυτών την Λιβύη, την Αλγερία, την Τουρκία. Έχει υπογράψει τη Συμφωνία Agadir (2004), η οποία αποσκοπεί στην δημιουργία ζώνης ελευθέρων συναλλαγών με την Αίγυπτο, την Ιορδανία και το Μαρόκο. Κύριες ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας είναι η Γαλλία, η Ιταλία, η Ισπανία και η Τουρκία.

Η ναυτιλιακή εταιρία Evergreen συνδέει απ'ευθείας τον Πειραιά με το λιμάνι της Bizerte (60 περίπου χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Τύνιδας) και με το λιμάνι της Τύνιδας Rades όπου όμως το πλοίο μπορεί να περιμένει έως και 20 ημέρες μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία της εκφόρτωσης. Τα πλοία της τυνησιακής ναυτιλιακής εταιρίας CTN (<http://www.ctn.com.tn>, απ'ευθείας σύνδεση με Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία) και της εταιρίας Messina (<https://www.messinaline.it>) μπαίνουν με προτεραιότητα στον λιμένα της Τύνιδας Radès. Η CTN υποστηρίζει ότι το πλεονέκτημα αφορά τα οχηματαγωγά RO-RO/επιβατηγά και όχι την εταιρία. Η απ'ευθείας αεροπορική σύνδεση Τύνιδας – Αθήνας με την Tunis Air διεκόπη αρχές 2013 εξ αιτίας χαμηλής επιβατικής κίνησης.

Κράτη μέλη της Ε.Ε. όπως η Ιταλία, μέσω των προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας παρέχουν, υπό προϋποθέσεις, χαμηλότοκα δάνεια μέσω των τυνησιακών τραπεζών για αγορά ιταλικών προϊόντων, κυρίως μηχανημάτων, βλ. <http://www.ambtunisi.esteri.it/NR/rdonlyres/B9910B60-EF79-4E2A-92F0-83701EDB5A10/67878/linea73MIT.pdf>.

Προβλήματα που δυσκολεύουν ή αποτρέπουν την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών

Μικρή ελληνική κοινότητα, προβλήματα επικοινωνίας (η γλώσσα του επιχειρηματικού κόσμου είναι εκτός από την αραβική η γαλλική και όχι η αγγλική). Μικρός αριθμός επιχειρήσεων ελληνικών/μεικτών συμφερόντων (λιγότερες από 10 επιχειρήσεις). Για ορισμένα είδη εταιριών (οι ρυθμίσεις αφορούν κυρίως αυτές που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά) απαιτείται η συμμετοχή Τυνησίου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%. Ο αναπτυξιακός νόμος βρίσκεται σε διαδικασία αναθεώρησης.

Προβλήματα συμμετοχής σε διεθνείς διαγωνισμούς: α) καταβολή αντιτίμου για την απόκτηση του τεύχους δημοπράτησης (cahier de charges). Συχνά απαιτείται η φυσική παρουσία εκπροσώπου της ενδιαφερομένης εταιρίας (δεν μπορεί να αποσταλεί ηλεκτρονικά). Πολλοί διαγωνισμοί δημοσιεύονται μόνο στην αραβική γλώσσα. β) Τυνησιακή νομοθεσία δεν προβλέπει κυρώσεις για την μη παροχή διευκρινίσεων στις ενδιαφερόμενες εταιρίες από τα στελέχη της Τυνησιακής Διοίκησης γ) πολυπλοκότητα του συστήματος (πολλές επί μέρους επιτροπές εμπλέκονται στη διαδικασία), απροειδοποίητη ακύρωση διαγωνισμών. Περιορισμένη πρόσβαση στο ηλεκτρονικό σύστημα δημοσίευσης διαγωνισμών TUNEPS.

Τα έτοιμα ενδύματα αποτελούν ένα από τα κύρια εξαγωγίμα προϊόντα της χώρας, λόγω των ξένων επενδύσεων που έχουν γίνει στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας. Η χώρα εισάγει πρώτες ύλες από την Ελλάδα. Η Τυνησία αντιμετωπίζει ανταγωνισμό από ασιατικές χώρες χαμηλού εργατικού κόστους π.χ. Κίνα και Βιετνάμ, ενώ οι

συνδικαλιστικές διεκδικήσεις, οι καταλήψεις και οι απεργίες μετά την καθεστωτική αλλαγή της 14ης Ιανουαρίου 2011 οδήγησαν εταιρίες να εγκατασταθούν σε άλλες χώρες, όπως στο Μαρόκο.

Σύμφωνα με την τунησιακή νομοθεσία, η πληρωμή των εισαγωγών, με ορισμένες εξαιρέσεις, γίνεται με την διαδικασία (irrevocable) letter of credit ή Cash Against Documents και δεν είναι δυνατή η προπληρωμή των εμπορευμάτων (βλ. <http://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/francais/relations/commerce.jsp#import>) με αποτέλεσμα αυξημένα κόστη συναλλαγής και μεγαλύτερο ρίσκο για τους εξαγωγείς.

Επιπλέον η διολίσθηση του δηναρίου σε σχέση με το ευρώ, η μείωση της αγοραστικής δύναμης των Τυνησίων, επηρεάζουν αρνητικά τις ελληνικές εξαγωγές (βλ. Οικονομικές Εκθέσεις Γραφείου Ο.Ε.Υ. Τύνιδας, www.agora.mfa.gr/tn114).

Στο πλαίσιο των συναντήσεων των Εμπορικών Συμβούλων κρατών-μελών της Ε.Ε., έχουν αναφερθεί δασμολογικά και παραδασμολογικά εμπόδια με στόχο τον περιορισμό των εισαγωγών, και την μείωση των συναλλαγματικών εκροών χάριν της προστασίας της εγχώριας παραγωγής. Τον Σεπτέμβριο του 2012 η Κεντρική Τράπεζα Τυνησίας ανακοίνωσε μέτρα για «εξορθολογισμό των εισαγωγών» για να περιορίσει την μείωση των συναλλαγματικών αποθεμάτων στη χώρα. Έχουν τεθεί υπό καθεστώς εποπτείας μια σειρά προϊόντων τα οποία δημοσιεύονται στον ιστότοπο του Υπουργείου Εμπορίου και έχει ενεργοποιηθεί η διαδικασία της ρήτρας διαφύλαξης (απαγόρευση των εισαγωγών στην Τυνησία από όλες τις χώρες για ορισμένο χρονικό διάστημα, βλ. https://www.wto.org/english/tratop_e/safeg_e/safeint.htm) στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε. για ξυλεία MDF, για γυάλινες φιάλες, και για τα πλακάκια και τις πλάκες δαπέδου ή επένδυσης από κεραμευτική ύλη, δεν έχουν όμως ακόμα ληφθεί τελικές αποφάσεις. Οι ελληνικές εταιρίες ζήτησαν να ενημερώνονται για τις εξελίξεις.

Στα παραδασμολογικά εμπόδια περιλαμβάνονται α) πολύπλοκες διαδικασίες εισαγωγής προϊόντων όπως το τσιμέντο, δεν υπήρξαν όμως αντιδράσεις από τις ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες (η Τυνησία είναι πλεονασματική σε τσιμέντο) β) επιβολή των φόρων κατανάλωσης μόνο στις εισαγωγές και μη φορολόγηση οικονομικά εύρωστων τунησιακών εταιριών, π.χ. περίπτωση των μαρμάρων. Το κλιμάκιο του Δ.Ν.Τ. έχει προτείνει στις τунησιακές αρχές υποτίμηση του δηναρίου και μέτρα περιορισμού της εσωτερικής ζήτησης τονίζοντας ότι η Τυνησία πρέπει να σεβαστεί τις διεθνείς υποχρεώσεις της και ότι η κατάσταση της οικονομίας παρά την επιδείνωση των μακροοικονομικών δεικτών δεν δικαιολογεί την προσφυγή σε μέτρα περιορισμού των εισαγωγών.

Οι υψηλοί εσωτερικοί φόροι (π.χ. φόροι κατανάλωσης) σε ορισμένα προϊόντα, χωρίς όμως να επιβάλλονται, αν και θα έπρεπε στο ίδιο ποσοστό στα εγχώρια προϊόντα, επηρεάζουν αρνητικά τις ελληνικές εξαγωγές και έχουν ως αποτέλεσμα την παράνομη εισαγωγή προϊόντων από γειτονικές χώρες.

Η εισαγωγή φαρμάκων στην Τυνησία πραγματοποιείται από την Κεντρική Φαρμακαποθήκη (Pharmacie Centrale, <http://www.phct.com.tn/>) κατόπιν προκήρυξης διεθνών διαγωνισμών. Η Κεντρική Φαρμακαποθήκη απαιτούσε από τους εξαγωγείς να

επωμιστούν τα κόστη που προκύπτουν από την διολίσθηση του τунησιακού δηναρίου έναντι του ευρώ. Γαλλία και Ισπανία παρέπεμψαν το θέμα στην αρμόδια Επιτροπή Market Access Committee στις Βρυξέλλες η οποία απεφάνθη ότι η συγκεκριμένη πρακτική δεν αποτελεί παραβίαση της Συμφωνίας Σύνδεσης Τунησίας – Ε.Ε.. Οι Ευρωπαίοι εξαγωγείς μείωσαν τις τιμές πώλησης των προϊόντων τους προς την Κεντρική Φαρμακαποθήκη. Δεν υπήρξαν αντιδράσεις από ελληνικές φαρμακοβιομηχανίες.

15. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Προϊόντα που παρουσιάζουν καλές προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγές είναι: Δημητριακά, ιδιαίτερα σε περιόδους ξηρασίας (σίτος, κριθάρι, αραβόσιτος), βαμβάκι, ιατρικά μηχανήματα, φάρμακα και προϊόντα φαρμακείου, δομικά υλικά (αλουμίνιο, χάλυβας, μάρμαρο, πλαστικό, είδη θερμομόνωσης, ξυλεία), καπνός - τσιγάρα, τηλεπικοινωνιακό υλικό, συσκευές κλιματισμού-θέρμανσης (θερμοσίφωνες), αρδευτικά συστήματα, γεωργικός εξοπλισμός, θεριστικές μηχανές, τρακτέρ, είδη υγιεινής, βαμβάκι - υφάσματα, προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, προϊόντα βιοτεχνολογίας.

Επισημαίνεται η δυναμική που παρουσιάζει η τунησιακή αγορά, παρά το μικρό της μέγεθος (πληθυσμός ίσος περίπου με τον πληθυσμό την Ελλάδα) και τα ομοειδή γεωργικά προϊόντα που παράγει. Κατόπιν συναντήσεων υπογράφουσας με τунησιακές εταιρίες στο πλαίσιο Διεθνών Εκθέσεων προέκυψαν **84 αιτήματα (49 το 2014) εισαγωγής δομικών υλικών:** αλουμινίου, πλαστικού, μαρμάρων, μονωτικών - στεγανωτικών υλικών, βάσεων φωτοβολταϊκών, ειδών υγιεινής & κρουνοποιίας, εξαρτημάτων, βερνικιών, βαφών, κουφωμάτων, ειδών κιγκαλερίας, εξαρτημάτων, ειδών πυρόσβεσης. Οι Τунησιοί ενδιαφέρονται και για μεταφορά τεχνογνωσίας σε τομείς όπου Ελλάδα παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα π.χ. στην γεωργία, στον τουρισμό, στην διαχείριση λιμένων.

Ευκαιρίες παρουσιάζονται στον τομέα των υδρογονανθράκων, της παραγωγής ενέργειας, των ΑΠΕ, της αεροπλοΐας, των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και σε βιομηχανίες έντασης εργασίας με εξαγωγικό προσανατολισμό όπως η κλωστοϋφαντουργία και ορισμένες βιομηχανίες μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Οι οικονομικές πολιτικές που στοχεύουν στην ανάπτυξη της Νότιας και Κεντρικής Τунησίας μπορούν να δημιουργήσουν ευκαιρίες για συμμετοχή ελληνικών εταιριών σε έργα υποδομής.

Επισημαίνεται η δυναμική που παρουσιάζει η τунησιακή αγορά, παρά το μικρό της μέγεθος (πληθυσμός ίσος περίπου με τον πληθυσμό την Ελλάδα) και τα ομοειδή γεωργικά προϊόντα που παράγει. Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας, στο πλαίσιο διεξαγωγής Διεθνών Εκθέσεων στην Τунησία κατέγραψε και απέστειλε στους αρμόδιους φορείς το 2014 84 αιτήματα εισαγωγής ελληνικών προϊόντων (ξυλείας, ξενοδοχειακού εξοπλισμού, μαρμάρων, ορθοπεδικών και ιατρικών ειδών, αλουμινίου, πλαστικών, εξαρτημάτων για κουφώματα, ειδών υγιεινής, μονωτικών υλικών).

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (European Bank for Reconstruction and Development) καλύπτει το ρίσκο μη πληρωμής για συναλλαγές με τις τунησιακές τράπεζες Amen Bank και Banque Tuniso-Kowetienne οπότε υπάρχει το

ενδεχόμενο να μειώνεται το κόστος της συναλλαγής. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης στην Ελλάδα συνεργάζεται, μεταξύ άλλων, με την Εθνική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς. Οι κατάλογοι ανανεώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα βλ. ιστότοπο www.ebrd.com/tfp, κατάλογος με Τυνησιακές Τράπεζες ενότητα “issuing banks” και κατάλογος με τις Ελληνικές Τράπεζες “confirming banks.”

Στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης Τουρισμού MIT Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας κατέγραψε 16 αιτήματα τυνησιακών ταξιδιωτικών πρακτορείων για συνεργασία με αντίστοιχα ελληνικά με σκοπό την αποστολή Τυνησίων τουριστών στην Ελλάδα.

Μεγάλο μέρος των εξαγωγών μας στηρίζεται σε πρώτες ύλες οι οποίες έχουν διακυμάνσεις σύμφωνα με τις ανάγκες της εγχώριας παραγωγής ή είναι εύκολο να βρεθούν σε άλλες χώρες με χαμηλότερες τιμές. Η συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, η διοργάνωση εμπορικών αποστολών, οι μεμονωμένες επισκέψεις επιχειρηματιών αποτελούν το πρώτο βήμα για την προσέγγισή της αγοράς.

Επισημαίνονται οι ευκαιρίες συμμετοχής ελληνικών εταιριών σε έργα υποδομής, κυρίως σε αυτά που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε., την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Η Ελλάδα δεν αποτελεί μέλος της Αφρικανικής Τράπεζας Αναπτύξεως με αποτέλεσμα ελληνικές εταιρίες να μην αναλαμβάνουν έργα που χρηματοδοτούνται από την Τράπεζα. Όσον αφορά τους **ενδοιασμούς που προβάλλουν ελληνικές εταιρίες να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς**, προτείνουμε να επικοινωνήσουν με τον Οργανισμό Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων Ο.Α.Ε.Π. <http://www.oaep.gr> για να συζητήσουν λεπτομέρειες ενδεχόμενης συμμετοχής τους και να εξετάσουν την πιθανότητα ασφάλισης τους για εμπορικούς και αν το κρίνουν απαραίτητο και για πολιτικούς κινδύνους. Στους καλυπτόμενους εμπορικούς κινδύνους περιλαμβάνονται η πτώχευση ξένου αγοραστή, η υπερημερία, η αυθαίρετη καταγγελία της εξαγωγικής σύμβασης από τον αγοραστή, η αθέτηση των όρων της σύμβασης από τον οφειλέτη (και τον εγγυητή του). Στους πολιτικούς κινδύνους περιλαμβάνονται τα γεγονότα ανωτέρας βίας (εμφύλιος ή διακρατικός πόλεμος, πολιτικές αναταραχές, γενικές απεργίες, θεομηνίες), η απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος, η ακύρωση άδειας εισαγωγής και εξαγωγής, και τα μέτρα ή οι αποφάσεις της τρίτης χώρας που εμποδίζουν την εκτέλεση της δανειακής-εμπορικής σύμβασης (π.χ. εθνικοποιήσεις-απαλλοτριώσεις). Συνιστάται ακόμα σε εταιρίες που επιθυμούν να επενδύσουν στην Τυνησία ή στις οποίες γίνεται κατακύρωση έργου/μελέτης να εξετάσουν το ενδεχόμενο να ασφαλιστούν στον Ο.Α.Ε.Π. με απαραίτητη προϋπόθεση την έγκριση του συμβολαίου κατακύρωσης πριν το υπογράψουν.

Οι Τυνησιοί ενδιαφέρονται και για μεταφορά τεχνογνωσίας σε τομείς όπου Ελλάδα παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα π.χ. στην γεωργία, στον τουρισμό, στην διαχείριση λιμένων.

Η ναυτιλιακή εταιρία Evergreen συνδέει απ'ευθείας τον Πειραιά με το λιμάνι Bizerte (60 περίπου χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Τύνιδας) και με το λιμάνι της Τύνιδας Rades όπου όμως το πλοίο μπορεί να περιμένει έως και 20 ημέρες μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία της εκφόρτωσης.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ - EN ISO 9001:2008

ΟΔΗΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

16 ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Βλ. ιστότοπο Γραφείου Ο.Ε.Υ. Τύνιδας, www.agora.mfa.gr.

Ειρήνη Καμά

Γραμματέας Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Α΄

Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Τύνιδας